

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ภัททิยา สิรินนทิตา

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2566

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ภัททิยา สิรินันท์ศา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

สำนักบริหารและพัฒนาระบบการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม
ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ภัททิยา สิรินันท์ติศา

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.นครเศศ ริงค์วัต)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.พุมิสรณ์ เครือคำ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พหล ศักดิ์คะทัศน์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของ เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
ชื่อผู้เขียน	นางสาวภททิยา สิรินันท์ศา
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนา ชนบท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น

บทคัดย่อ

เนื่องด้วยกระแสการบริโภคอาหารปลอดภัยโดยเฉพาะนมและผลิตภัณฑ์จากโคนมมีปริมาณสูงขึ้นในปัจจุบัน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมตามที่ผู้บริโภคต้องการ ดังนั้นการศึกษาถึงการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูนจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐฐานะ จิตวิทยา ความรู้ความเข้าใจ การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ในจังหวัดลำพูนจำนวน 107 คนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.10) เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.02 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.50) มีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 75.70) เลี้ยงโคนมเฉลี่ย 51.16 ตัว มีพื้นที่เลี้ยงโคนมเฉลี่ย 2.21 ไร่ และมีรายได้เฉลี่ย 945,317.76 บาทต่อปี โดยได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP มาแล้วเฉลี่ย 4.61 ปี และประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 12.64 ปี ทศนคติและแรงจูงใจต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.96 และ 3.86) โดยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ระดับ “ปานกลาง” (ร้อยละ 82.24) และมีการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนมภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.27) เป็นที่น่าสนใจว่าพบเพียง 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรคือ แรงจูงใจต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีฟาร์ม

โคนม โดยต้นทุนในการเลี้ยงโคนมสูง ราคาน้ำนมถูก แหล่งอาหารหยาบไม่เพียงพอเป็นปัญหาหลักที่เกษตรกรเผชิญ อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารหยาบ การอบรมให้ความรู้เกษตรกรในการให้อาหารหยาบที่เหมาะสมแก่ช่วงอายุโคนม และการวางแผนการสำรองอาหารหยาบจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

คำสำคัญ : การยอมรับและการปฏิบัติตาม, เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม, การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

Title	THE ACCEPTANCE AND APPLICATION OF GOOD AGRICULTURAL PRACTICE (GAP) FOR DAIRY FARMING OF CHIANG MAI FRESH MILK MEMBER'S GROUP FARMERS IN LUMPHUN PROVINCE
Author	Miss Phatthiya Sirinansa
Degree	Master of Science in Agricultural Extension and Rural Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Jukkaphong Pong-ngamchuen

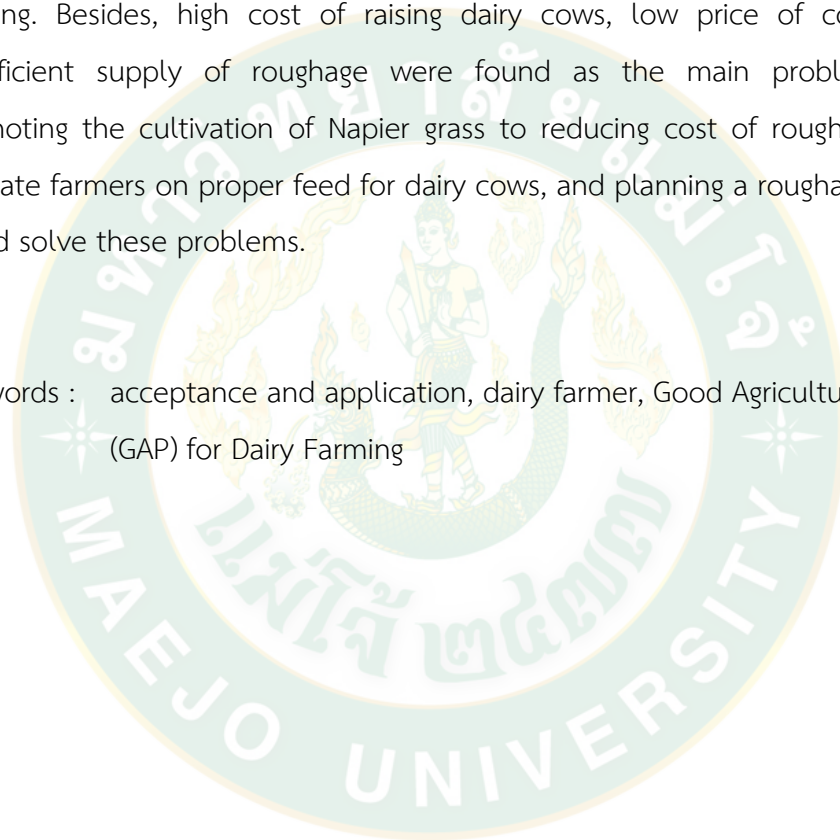
ABSTRACT

Due to the current consumption of safety food especially milk and dairy products had higher volume at the present. Dairy farmers therefore need to improve their production process to meet Good Agricultural Practice (GAP) standards for dairy fame as consumers want. Therefore, the study of acceptance and application of GAP for dairy farms of Chiang Mai Fresh Milk members' group farmers, Lamphun Province is needed. The objectives of this study were focus on basic personal characteristics, socio-economics, psychology, knowledge and understanding, acceptance and application including factors influencing acceptance and application of GAP for dairy farming as well as problem and recommendations regarding GAP for dairy farms of Chiang Mai Fresh Milk members' group farmers. Data were collected by questionnaires from 107 Chiang Mai Fresh Milk member farmers in Lamphun Province. Obtained data were analyzed by descriptive and inferential statistics.

The study found that most of the farmers (70.10%) were males with average age of 47.02 years old, graduated from elementary school (35.50%), and were married (75.70%). The farmers had raised 51.16 dairy cows on average, with 2.21 rai of dairy farming area on average. They had average income from dairy farming of 945,317.76 baht per year, with and average of 4.61 years of GAP certified farms and

an average of 12.64 years of working in dairy farming. Meanwhile, attitudes and motivation towards GAP for dairy farms of farmers were both at high level (mean 3.96 and 3.86). Most of the farmers (82.24%) had knowledge and understanding towards GAP for dairy farming at moderate level. Moreover, as a whole, the farmers had acceptance and application of GAP for dairy farming at a high level (mean 4.27). Interestingly, it was found that only 1 factor influencing the acceptance and application of GAP for dairy farming of farmers was motivation of GAP for dairy farming. Besides, high cost of raising dairy cows, low price of cow's milk, and insufficient supply of roughage were found as the main problems. However, promoting the cultivation of Napier grass to reducing cost of roughage, training to educate farmers on proper feed for dairy cows, and planning a roughage feed reserve could solve these problems.

Keywords : acceptance and application, dairy farmer, Good Agricultural Practices (GAP) for Dairy Farming

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน” ของข้าพเจ้าได้ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณา คำชี้แนะจาก รศ.ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้สั่งสอนกระบวนการ วิธีการต่าง ๆ และขั้นตอนการเขียนวิทยานิพนธ์ที่ดีและถูกต้อง ตามหลักจรรยาบรรณของนักวิจัยที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า รวมถึงรศ.ดร.นคเรศ รังควัต และรศ.ดร.พุดิสสรค์ เครือคำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการวางแผน ตรวจสอบแก้ไข และเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนการประสานงานจนงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ลุล่วงเสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารและบุคลากรศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ทั้ง 3 คือ ศูนย์แม่ทา ศูนย์บ้านธิ และศูนย์บ้านโฮ่ง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้าเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน เพื่อการศึกษาทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณตาสันัน วงศ์คม และคุณณัฐกาญจน์ จินะภาศ เจ้าของฟาร์มโคนม “ฟ้าสนันฟาร์ม” เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้การสนับสนุนในการศึกษา และรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน อีกทั้งยังเป็นกำลังใจสำคัญในการเรียนและการทำงาน จนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในการทำวิจัยครั้งนี้จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการกรอกแบบสอบถามการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ คุณสุนันทา ศรีรัตนา ที่ได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการวางแผนการทำงาน เทคนิคในการเขียนงานวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล และให้กำลังใจในการเรียนจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จนงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ลุล่วงเสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อใส่-คุณแม่คำ สิรินันธิศา นายคำจันทร์ หวันนะ และพี่น้องในครอบครัวที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจที่สำคัญให้ข้าพเจ้า และขอขอบพระคุณรุ่นพี่ - รุ่นน้อง สาขาวิชาโคนม - โคเนื้อ 2 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทุกท่านที่ให้กำลังใจในการเรียนและทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ภัททิยา สิรินันธิศา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ต
บทที่ 1 บทนำ.....	16
ปัญหาในการวิจัย.....	18
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	20
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
ขอบเขตของการวิจัย.....	21
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	22
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	24
1. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย.....	24
1.1 สถานการณ์การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย.....	24
1.2 สถานการณ์การตลาดโคนม.....	25
2. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในจังหวัดลำพูน.....	26
3. แนวคิดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการเลี้ยงโคนม.....	27
4. ข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทเชียงใหม่เฟรมิลค์ จำกัด.....	43
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	44
5.1 แนวคิดทฤษฎีการยอมรับ.....	44

5.2 แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ.....	50
5.3 แนวคิดทฤษฎีทัศนคติ.....	53
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
7. ภาคสรุป.....	60
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	61
9. สมมติฐานการวิจัย.....	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การทดสอบเครื่องมือ.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	74
ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	74
ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	82
ตอนที่ 3 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	84
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของ เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	92
ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	107

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	109
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	110
3. การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	111
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	111
5. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	115
อภิปรายผล.....	115
ข้อเสนอแนะ	120
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	120
1. ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จำกัด	120
2. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรผู้ทำฟาร์มโคนมตามมาตรฐาน GAP.....	121
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป	122
บรรณานุกรม.....	124
ประวัติผู้วิจัย.....	130

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2558 – 2563	25
ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำแนกตามบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์..	66
ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	74
ตารางที่ 4 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	75
ตารางที่ 5 ทศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	77
ตารางที่ 7 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน.....	82
ตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน	83
ตารางที่ 9 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม.....	85
ตารางที่ 10 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม	86
ตารางที่ 11 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร	87
ตารางที่ 12 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์	88
ตารางที่ 13 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์	89
ตารางที่ 14 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม	90

ตารางที่ 25 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม
โคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน 107

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	62
ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดลำพูน.....	64

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยและองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO มีโครงการความร่วมมือระหว่างกันมาโดยตลอดนานหลายปี ด้านการเกษตรหลายโครงการ จากการคาดการณ์ความต้องการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์ที่โคนมสูงขึ้นในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงความสำคัญของการผลิตนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยในภูมิภาคนี้ต่อความมั่นคงทางด้านอาหาร การสร้างงาน และลดความยากจน จึงทำให้ FAO และรัฐบาลไทย รวมถึงผู้ร่วมโครงการจากชาติต่าง ๆ และโครงการระหว่างประเทศร่วมกันผลักดันโครงการการพัฒนาธุรกิจโคนมในเอเชียระดับภูมิภาค โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจโคนม สนับสนุนจัดให้ทางภาคเหนือของประเทศไทยที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านโคนมให้เกษตรกรรายย่อย โดยมีการคัดเลือกสมาชิกประเทศในกลุ่มอาเซียนมาร่วมอบรมในการทำฟาร์มโคนมขนาดเล็กและดำเนินการมาโดยตลอดทั้งนี้ทาง FAO และรัฐบาลไทยโดยกรมปศุสัตว์ และองค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย หรือ (อ.ส.ค.) จะร่วมกันจัดงานรณรงค์การบริโภคนมทุกปี เพราะทาง FAO ให้ความสำคัญในการบริโภคนม เนื่องจากนมนั้นมีคุณค่าทางอาหารสูง (สำนักงานปศุสัตว์เขต 5, 2563)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชชนนีพันปีหลวงประพาสทวีปยุโรป ได้ประทับแรม ณ ประเทศเดนมาร์ค ทรงสนพระทัยในกิจการฟาร์มโคนมของชาวเดนมาร์ค ด้วยทรงเห็นว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมน่าจะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและประเทศไทย ในพ.ศ. 2502 นายซอนเดอร์เกอร์ด ได้จัดทำโครงการฟาร์มโคนมและศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย เสนอต่อ Danish Agricultural Marketing Board และต่อมาเดือนมกราคม พ.ศ. 2504 ได้มีคณะผู้เชี่ยวชาญชาวเดนมาร์คได้มาศึกษาสำรวจพื้นที่ในการจัดตั้งฟาร์มโคนมสาธิต และศูนย์ฝึกอบรม อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นสถานที่เป็นหุบเขาสวยงามมีแหล่งน้ำสะอาด และไม่ไกลจากตลาดกรุงเทพฯ วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2504 ได้ลงนามสัญญาการให้ความร่วมมือช่วยเหลือทางวิชาการการเลี้ยงโคนม ระหว่างรัฐบาลเดนมาร์คกับรัฐบาลไทย และกลายเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ว่าด้วยการร่วมมือด้านวิชาการการเลี้ยงโคนมระหว่างประเทศไทยและประเทศเดนมาร์ค จากนั้นได้ทรงเปิดฟาร์มโคนมและศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมไทย-เดนมาร์ค อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2505 จึง นับได้ว่าเป็นวันที่มีความสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ของการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย ต่อมาในพ.ศ. 2514 รัฐบาลไทยได้รับโอนกิจการฟาร์มโคนม และศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมไทย-เดนมาร์ค จัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีชื่อว่า “องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (อ.ส.ค.)” มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 160 ถนนมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่อดำเนินบทบาทใน

การส่งเสริมการเลี้ยงโคนมและพัฒนาอุตสาหกรรมนมต่อไป รัฐบาลไทยได้กำหนดให้วันที่ 17 มกราคม ของทุกปีเป็นวันโคนมแห่งชาติ จึงถือเป็นวันสำคัญยิ่งต่ออาชีพการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย ถือว่าอาชีพโคนมเป็นอาชีพที่ทรงพระราชทานให้แก่เกษตรกรชาวไทย และถือเป็นอาชีพหนึ่งที่สำคัญของคนไทย (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน, 2556)

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน, 2556 ได้รายงานว่าภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด เริ่มมีการเลี้ยงโคนม พ.ศ. 2508 ภายใต้ความช่วยเหลือจากประเทศเยอรมัน พ.ศ. 2517 กลุ่มเกษตรกรกลุ่มแรกเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์โคนมจังหวัดเชียงใหม่ ถือว่าเป็นสหกรณ์โคนมแห่งแรกของจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนสหกรณ์แห่งแรกของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ สหกรณ์บ้านต้า ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2532 สหกรณ์แห่งแรกของจังหวัดลำพูน ได้แก่ สหกรณ์โคนมลำพูนตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2538 ติดตามด้วยจังหวัดลำปาง ส่วนจังหวัดพะเยาและจังหวัดแพร่ เริ่มมีการเลี้ยงโคนมใน พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2540 ตามลำดับ แต่ยังไม่มียุทธวิธีรับน้ำนมดิบในพื้นที่ ปัจจุบันจังหวัดลำพูนมีการเลี้ยงโคนมมากเป็นอันดับที่ 2 ในภาคเหนือ รองจากจังหวัดเชียงใหม่ คือ จำนวนโคนมทั้งหมด 20,920 ตัว (มิถุนายน พ.ศ. 2556) ผลิตน้ำนมดิบวันละ 102.07 ตันต่อวัน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงกันมากที่อำเภอบ้านธิ 8,520 ตัว (ร้อยละ 40.73) โดยเฉพาะที่ตำบลห้วยยาบ 8,476 ตัว (ร้อยละ 40.52) อำเภอมะทิง 6,134 ตัว (ร้อยละ 29.32) และอำเภอบ้านโฮ่ง 4,660 ตัว (ร้อยละ 22.28) และส่งเข้าโรงงานที่รับซื้อเพื่อแปรรูปเป็นนมพร้อมดื่มขายให้ประชาชนในเขตภาคเหนือ และภาคกลาง พันธุ์โคนมที่เลี้ยงเป็นโคนมลูกผสมโฮลสไตน์ฟรีเซียน หรือเรียกว่าไทยฟรีเซียนที่มีสายเลือดไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 75 ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มโคนมขนาดเล็กที่มีแม่โครีดนมไม่เกิน 20 ตัว

นอกจากนี้มีฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ที่มีระบบการผลิตทันสมัย 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง (เชียงใหม่เฟรชมิลด์ฟาร์ม) มีแม่โครีดนม 967 แม่ (โคนมทั้งหมด 2,573 ตัว) กลุ่มเกษตรกรกลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. 2517 เหตุผลก่อตั้งเพราะทางโคนมไทยเดนมาร์กหมดสัญญา สมัยนั้นการส่งเสริมยังมีไม่มากนัก กล่าวคือเกษตรกรผู้สนใจในการเลี้ยงโคนมมาอบรม ณ ศูนย์ผสมเทียมจังหวัดเชียงใหม่ ขายน้ำนมดิบโดยส่งขายให้กับโครงการส่งเสริมไทยเยอรมัน หรือ อ.ส.ค. ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2537 โดยส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันขึ้นจัดเป็นกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมอำเภอบ้านธิ สมาชิกจำนวน 20 ราย โดยมีเกษตรกรจากอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมด้วยต่อมาสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ไม่รับสมาชิกเพิ่ม เพราะน้ำนมดิบเกินโควตาจึงทำให้นายสุเมธ สุขปรีดาจิตร ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองประธานสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์โคนม จังหวัดลำพูน ขึ้นเพื่อรองรับน้ำนมดิบของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านธิ โดยเป็นประธานโคนม จังหวัดลำพูน คนแรกและเป็นศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งแรกของจังหวัดลำพูน ปัจจุบันจังหวัดลำพูนมีศูนย์รับน้ำนมดิบตั้งอยู่ภายในจังหวัด จำนวน 9 แห่ง (สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2565) ได้แก่

1. สหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยยาบ	อำเภอบ้านธิ
2. สหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยยาบ	อำเภอบ้านธิ
3. สหกรณ์โคนมหริภุญชัย จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลเหมืองจี้	อำเภอเมืองลำพูน
4. สหกรณ์โคนมบ้านโฮ้ง จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านโฮ้ง	อำเภอบ้านโฮ้ง
5. บริษัททีเคแคร์โกลด์ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลทาปลาดุก	อำเภอแม่ทา
6. บริษัทเชียงใหม่เฟรมิลด์ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลทาปลาดุก	อำเภอแม่ทา
7. บริษัทเชียงใหม่เฟรมิลด์ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยยาบ	อำเภอบ้านธิ
8. บริษัทเชียงใหม่เฟรมิลด์ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลเหล่ายาว	อำเภอบ้านโฮ้ง
9. ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ บริษัท ชัคเซสมิลค์ จำกัด	ตั้งอยู่ที่ตำบลทาปลาดุก	อำเภอแม่ทา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเกษตรกรรมทางเลือกที่สำคัญ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรความนิยมบริโภคนํ้านมของประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณนํ้านมดิบและการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตามกระแสการบริโภคอาหารอเนกนิคหรืออาหารคลีนของประชากรโลกส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรในหลายประเภทต้องปรับตัวหรือพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์หรือผลผลิตที่มาจากปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน, 2565)

ปัญหาในการวิจัย

สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 (2563) ได้จัดทำยุทธศาสตร์โคนมในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยงโคนมให้กับเกษตรกร เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพการผลิตนํ้านมโค ส่งเสริมการบริโภคนมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขัน สร้างความเข้มแข็งให้อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์มีเป้าหมายให้เกษตรกรสามารถผลิตนํ้านมได้ 14 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และคุณภาพนํ้านมผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ต่อปี ลดต้นทุนต่อฟาร์มสร้างกำไรให้เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี เพิ่มอัตรากาบริโภคนมภายในพื้นที่ขึ้นปีร้อยละ 10 แต่ยังคงประสบปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ เริ่มต้นตั้งแต่เกษตรกรโคนมยังประสบกับปัญหาด้านทุนการผลิต โดยเฉพาะค่าอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น การขาดแคลนแรงงาน ผลผลิต และคุณภาพนํ้านมต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด อีกทั้งยังมีปัญหาโรคเต้านมอักเสบ และโรคปากเท้าเปื่อยยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงยังศูนย์รับนํ้านมโคของสหกรณ์และบริษัทรับซื้อนํ้านมดิบเอกชน ที่ต้องรับภาระในการจัดการธุรกิจนํ้านมโคของกลุ่มสมาชิก เพื่อจัดการนํ้านมให้ได้คุณภาพดีตามเกณฑ์ที่สหกรณ์ได้กำหนดไว้ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาทางรัฐบาลได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมมากขึ้น เนื่องจากเจอกับปัญหานํ้านมดิบไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานมีการปนเปื้อนจนต้องทิ้งนํ้านมที่ได้มา และการเลี้ยงโคนมที่ไม่ถูกวิธีจนเป็นเหตุ

ให้ก่อเกิดโรคต่าง ๆ ในโคนม ได้แก่ โรคเต้านมอักเสบ โรคมดลูกอักเสบ โรคปากเท้าเปื่อย โรคปอด โรคที่มีปัญหาเกี่ยวกับกีบเท้า การผสมเทียมติดยาก โคนมคลอดใหม่รกค้าง หรือมดลูกทะลัก และไม่กินอาหารส่งผลต่อธุรกิจการเลี้ยงโคนมในหลาย ๆ ด้าน อีกทั้งเกษตรกรยังขาดความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมภายในฟาร์มไปจนถึงความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (2563) ได้อธิบายข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้มีนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการเลี้ยงโคนมของประเทศไทยที่มีการเลี้ยงมานาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนทำให้การเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ดังนั้น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเสนอทางเลือกสหกรณ์โคนมหรือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพื่อให้การเลี้ยงโคนมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และแก้ไขปัญหาการเลี้ยงโคนมโดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีการจัดการของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมหรือสหกรณ์โคนม และการจัดการโคนมแบบใหม่โดยมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบฟาร์ม อาหารโคนม น้ำ การจัดการฟาร์ม สุวีถีภาพสัตว์ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การบันทึกข้อมูล เป็นต้น เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ความรู้ต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม การปฏิบัติตามมาตรฐานโคนมที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างมาก บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด เป็นบริษัทเอกชนที่ดำเนินกิจการผลิตน้ำนมดิบ เพื่อนำไปเข้าสู่กระบวนการผลิต เป็นผลิตภัณฑ์จากน้ำนมดิบ เช่น นมพาสเจอร์ไรซ์คุณภาพสูงล้านนาตราเฟรชมิลค์ นมพาสเจอร์ไรซ์ตรามายด์ดำ นมพาสเจอร์ไรซ์ตราเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ไอศกรีมนม Freshy และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ โดยมีกลุ่มสมาชิกฟาร์มโคนมในจังหวัดลำพูน 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอแม่ทา จำนวน 91 ฟาร์ม 2) อำเภอบ้านธิ จำนวน 28 ฟาร์ม และ 3) อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 27 ฟาร์ม รวมทั้งสิ้น 146 ฟาร์มโดยทุกฟาร์มมีระบบการผลิตน้ำนมดิบในรูปแบบของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนมของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด, 2564)

อย่างไรก็ตามจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้น พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่คลาดเคลื่อน จึงมีความจำเป็นยิ่งในการศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มีการกำหนดปัญหาการวิจัยไว้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของเกษตรกร ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา เป็นอย่างไร
2. ความรู้ ความเข้าใจ การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

3. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

จากปัญหาการวิจัยที่กำหนดผู้วิจัยมุ่งหวังว่า ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญในการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ได้โคนมที่มีสุขภาพที่ดี ผลิตน้ำนมดิบได้ตามคุณภาพมาตรฐานที่ดีปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมโดยได้กำหนดวัตถุประสงค์รองไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เพื่อลดต้นทุน และเพื่อผลกำไรสูงสุด

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับสหกรณ์ได้ทราบถึงปัญหาของกลุ่มสมาชิกเกษตรกร เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในการส่งเสริมการปฏิบัติฟาร์มที่ดีสำหรับโคนม ตลอดจนพัฒนา มาตรฐานการผลิตน้ำนมให้ได้คุณภาพในระดับชาติและนานาชาติ
3. เป็นแนวทางการพัฒนางานด้านการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน และยังเป็นกรณีตัวอย่างที่ดี
4. ผลการวิจัยสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและการพัฒนางานการปฏิบัติทางการ เกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในภาคเหนือ
5. สหกรณ์เชียงใหม่เฟรชมิลค์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน สามารถนำข้อมูลที่ได้ไป ส่งเสริมการยอมรับและการปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการ เลี้ยงโคนมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เรื่อง การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาใช้ คือ บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ทั้งนี้บริษัท เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด สามารถผลิตน้ำนมดิบในแต่ละวันได้ปริมาณมากในรูปแบบน้ำนมดิบที่ได้ มาตรฐาน GAP อีกทั้งยังเป็นบริษัทที่สนับสนุนสหกรณ์โคนมในจังหวัดลำพูน ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ 1) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอมะมาตย์ 2) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอบ้านธิ และ 3) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอบ้านโฮ่ง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าฟาร์มโคนมแต่ละที่จะได้ รับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเรียบร้อยแล้ว แต่ปัจจุบันมีเกษตรกร รุ่นใหม่และฟาร์มที่เกิดใหม่ ซึ่งอาจยังมีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มโคนมที่คลาดเคลื่อนส่งผลกระทบต่อผลผลิตน้ำนมดิบ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการแก้ไข ปัญหาเบื้องต้น เพื่อนำข้อมูลให้แก่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะศึกษาในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร และฟาร์มโคนมของ บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล 2) ลักษณะทาง เศรษฐสังคม 3) ลักษณะทางจิตวิทยา และ 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมุ่งศึกษาถึงระดับการยอมรับ และ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์

จังหวัดลำพูน ตลอดจนค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อีกทั้งยังศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ใน จังหวัดลำพูน

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าของฟาร์มในสังกัดบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ที่ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายน้ำนมดิบใน 3 อำเภอของจังหวัด ลำพูน ได้แก่ 1) อำเภอแม่ทา จำนวน 91 ฟาร์ม 2) อำเภอบ้านธิ จำนวน 28 ฟาร์ม และ 3) อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 27 ฟาร์ม โดยกำหนดประชากร ได้แก่ เจ้าของฟาร์ม ๆ ละ 1 ท่าน ดังนั้น ประชากรในการศึกษารวมทั้งสิ้นคือ 146 คน เมื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดแล้วได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น 107 คน

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาทำการศึกษาดังแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น 12 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนและความเข้าใจที่ถูกต้องในความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

การยอมรับและการปฏิบัติตาม หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจผ่านกระบวนการรับรู้ด้วยตนเอง และปฏิบัติตามเงื่อนไขจากการสิ่งที่รับรู้ โดยการศึกษาครั้งนี้หมายรวมถึง การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม หมายถึง เกษตรกรที่ประกอบอาชีพฟาร์มโคนมเพื่อส่งน้ำนมดิบให้กับบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด โดยการศึกษาครั้งนี้หมายรวมถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ใน 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอแม่ทา 2) อำเภอบ้านธิ และ 3) อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม หมายถึง การเลี้ยงและการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกรภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งครอบคลุมถึงองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้หมายรวมถึง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ใน 7 องค์ประกอบ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จังหวัดลำพูน

บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด หมายถึง บริษัทเอกชนที่ดำเนินกิจการผลิตนํ้านมดิบเพื่อนำไปเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จากนํ้านมดิบ เช่น นมพาสเจอร์ไรซ์คุณภาพสูงล้านนาตราเฟรชมิลค์ นมพาสเจอร์ไรซ์ตรามายด์ด้า นมพาสเจอร์ไรซ์ตราเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ไอศกรีมนม Freshy และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ โดยมีกลุ่มสมาชิกฟาร์มโคนมในจังหวัดลำพูน 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอแม่ทา จำนวน 91 ฟาร์ม 2) อำเภอบ้านธิ จำนวน 28 ฟาร์ม และ 3) อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 27 ฟาร์ม รวมทั้งสิ้น 146 ฟาร์ม โดยทุกฟาร์มมีระบบการผลิตนํ้านมดิบในรูปแบบของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม หมายถึง การที่เกษตรกรได้เรียนรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่เกษตรกรสนใจ ผ่านกระบวนการรับรู้และยอมรับด้วยตนเอง และการปฏิบัติตามเงื่อนไขจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การยอมรับและการปฏิบัติตามระบบการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ความรู้และความเข้าใจ หมายถึง ความรู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ที่เกษตรกรได้มีความเข้าใจและนำไปปฏิบัติกับฟาร์มโคนม หรือนำไปบริหารจัดการฟาร์มโคนมของตนได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ จนสามารถทำให้ฟาร์มโคนมของตนได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมได้

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องเฉพาะตัวบุคคลของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพสมรส ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม หมายถึง ลักษณะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ได้แก่ จำนวนโคนมที่เลี้ยง พื้นที่เลี้ยงโคนม รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม และระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ลักษณะทางจิตวิทยา หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในด้านทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

รายได้เฉลี่ยต่อปี หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่ได้รับจากการจำหน่ายนํ้านมดิบของฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ที่ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายใดใดในทั้งปี

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมในประเด็น ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย
 - 1.1 สถานการณ์การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย
 - 1.2 สถานการณ์การตลาดโคนม
2. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในจังหวัดลำพูน
3. แนวคิดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการเลี้ยงโคนม
4. ข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทเชียงใหม่เฟรมิลค์ จำกัด
5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องการ
 - 5.1 แนวคิดทฤษฎีการยอมรับ
 - 5.2 แนวคิดทฤษฎีการแรงจูงใจ
 - 5.3 แนวคิดทฤษฎีทัศนคติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ภาคสรุป
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย
9. สมมุติฐานงานวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย

1.1 สถานการณ์การเลี้ยงโคนมในประเทศไทย

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2562) กล่าวว่า ใน พ.ศ. 2557 - 2561 จำนวนโคนมทั้งหมดของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.82 ต่อปี โดยใน พ.ศ. 2561 (ณ วันที่ 1 มกราคม) มีจำนวน 660,155 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 645,261 ตัว จากพ.ศ. 2560 ร้อยละ 2.31 และจำนวนแม่โครีดนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.52 ต่อปี โดยในพ.ศ. 2561 มีแม่โครีดนม 276,321 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 267,932 ตัว ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 3.13 ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในช่วง พ.ศ. 2557 - 2561 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.62 ต่อปี โดยพ.ศ.2561 มีผลผลิต 1,233,483 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,191,143

ตัน ของพ.ศ.2560 ร้อยละ 3.55 เนื่องจากลูกโคนมเกิดใหม่ในรอบปี และจำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากแม่โคสาวที่เข้ามาทดแทน ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายพัฒนาคุณภาพน้ำนมโค เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยเน้นไปที่อาหารในการเลี้ยงโคนมซึ่งส่งผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งราคาน้ำนมดิบอยู่ในเกณฑ์ดี จึงจูงใจให้เกษตรกรมีการพัฒนาการเลี้ยงโคนมด้วยการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็นระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยง โดยการปลดแม่โครีดนมที่ให้ผลผลิตน้อยและสุขภาพไม่ดีออกจากฟาร์ม

ตารางที่ 1 จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2558 – 2563

รายการ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
โคนม							
ทั้งหมด ณ 1 ม.ค. (ตัว)	608,094	626,193	645,305	676,415	691,349	3.39	708,901
แม่โครีด ณ 1 ม.ค. (ตัว)	267,182	288,302	285,976	297,757	305,676	3.06	313,044
อัตราการให้นมของแม่โค (กก./ตัว/วัน)	12.09	11.51	11.6	11.55	11.61	-0.77	12.00
การบริโภคนม (ตัน)	1,124,498	1,156,569	1,150,424	1,191,294	1,212,750	1.82	1,284,999

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาคคะเน

ที่มา: สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2562)

1.2 สถานการณ์การตลาดโคนม

จากการศึกษาสถานการณ์ด้านการตลาดโคนมในประเทศไทยพบรายละเอียดน่าสนใจตามดังต่อไปนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562)

1. ความต้องการบริโภคผลผลิตน้ำนมดิบของไทยใช้สำหรับบริโภคภายในประเทศทั้งหมด พ.ศ. 2557 - 2561 ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.62 ต่อปี โดยพ.ศ. 2561 มีปริมาณการบริโภคนม 1,233,483 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,191,143 ตัน ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 3.55

2. การส่งออกผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่มาจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภทอื่น ๆ แล้วส่งออกสินค้า

ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เนยที่ได้จากนม และนมข้นหวาน เป็นต้น และเป็นการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น กัมพูชา เมียนมาร์ สปป.ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ โดยในพ.ศ. 2561 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 305,647 ตัน มูลค่า 10,710 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากพ.ศ. 2560 ที่ส่งออก 276,963 ตัน มูลค่า 10,313 ล้านบาท ร้อยละ 10.36 และร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

3. การนำเข้าผลิตภัณฑ์นมในแต่ละปี ประเทศไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมเป็นจำนวนมาก โดยในพ.ศ. 2561 มีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 245,800 ตัน มูลค่า 19,930 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 237,437 ตัน ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 3.52 แต่มูลค่าลดลงจาก 20,581 ล้านบาท ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 3.16 เนื่องจากราคานมและผลิตภัณฑ์นมในตลาดโลกปรับตัวลดลง ซึ่งนมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญ และมีสัดส่วนการนำเข้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นมนำเข้าอื่น ๆ เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม นมข้น ขนมหอม ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน ลูกกวาด และซ็อกโกแลต เป็นต้น โดยในปีพ.ศ. 2561 มีการนำเข้านมผงขาดมันเนย 65,675 ตัน มูลค่า 4,218 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 64,345 ตัน ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 2.07 แต่มูลค่าลดลงจาก 5,204 ล้านบาท ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 18.95

4. ปี พ.ศ. 2561 ราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.20 บาท สูงขึ้นเล็กน้อยจาก 18.08 บาท ของพ.ศ. 2560 ร้อยละ 0.66 โดยเกษตรกรจะได้รับราคาตามคุณภาพน้ำมันดิบ จึงจูงใจให้เกษตรกรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันดิบให้ดีขึ้น ซึ่งราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19 บาทต่อกิโลกรัม

2. ข้อมูลพื้นฐานในการเลี้ยงโคนมในจังหวัดลำพูน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562) ได้มุ่งหวังยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงได้มีการจัดสรรงบประมาณของกรมส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. 2560 ให้สหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด ตามโครงการพัฒนาการดำเนินธุรกิจและสินค้าของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม ภายใต้การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจและการตลาดภายใต้ห่วงโซ่การผลิตนมทั้งระบบ จำนวน 5.950 ล้านบาท เพื่อการดำเนินการโครงการธนาคารโคนมทดแทนฝูง เพื่อรับฝากลูกโคเพศเมียและถอนคืนเป็นโคสาวท้อง เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกลดภาระการเลี้ยงลูกโคในฟาร์ม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจากการจัดการด้านอาหารที่เหมาะสมกับโคตามช่วงวัย ให้เกษตรกรสมาชิกมีแม่โคที่มีคุณภาพไปทดแทนโคนมปลดระวางและลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นและในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 2.934 ล้านบาท ในโครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสนับสนุนเครื่องจักรกลทางการเกษตรให้กับสถาบันเกษตรกรเพื่อให้บริการ

แก่สมาชิก และ 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถาบันเกษตรกรในการบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกในการให้บริการเครื่องจักรกลทางการเกษตรแก่สมาชิก โดยจัดหาอุปกรณ์พร้อมเครื่องผลิตอาหาร TMR ให้แก่ลูกโคสาวในโครงการธนาคารโคนมทดแทนฝูง

การดำเนินการของสหกรณ์ ทำให้เกษตรกรสมาชิกมีรายได้จากการขายหรือฝากลูกโคให้แก่ธนาคาร เฉลี่ยตัวละ 18,388 บาท โคที่นำมาฝากธนาคารให้น้ำนมเร็วขึ้น 105 วัน วันละ 14 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 18 บาท เป็นเงิน 26,460 บาท มีรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมวันละ 14 กิโลกรัม กิโลกรัมละ 18 บาท ระยะเวลา 200 วัน เป็นเงิน 50,400 บาท รวมรายรับทั้งสิ้น 95,248 บาท สูงกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงโคในฟาร์มของตนเองถึง 14,368 บาท และในด้านของรายจ่ายเกษตรกรสมาชิกมีรายจ่ายจากการถนอมโคสาวท้อง 5 เดือน จากธนาคารโคในราคาเฉลี่ย 45,114 บาทต่อตัว เลี้ยงอีก 4 เดือน มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม 8,197 บาท รวมค่าใช้จ่าย 53,311 บาทต่อตัว ซึ่งหากเปรียบเทียบการเลี้ยงโคในฟาร์มของเกษตรกรจนถึงผสมเทียมแล้วตลอดรวม 30 เดือน เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 60,000 บาทต่อตัว จะเห็นว่าสมาชิกที่นำโคมาฝากเลี้ยงในธนาคารมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่าเกษตรกรที่เลี้ยงโคในฟาร์มตนเองถึง 6,689 บาทต่อตัว อย่างไรก็ตาม ข้อดีของการเลี้ยงโคในธนาคารโคนมทดแทนฝูง ทำให้โคมีความอุดมสมบูรณ์พันธุ์ สุขภาพแข็งแรง ลดความเสี่ยงในการระบาดของโรค การผลิตน้ำนมดีขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ น้ำนมมีคุณภาพสูง และน้ำนมที่ได้มีคุณภาพ ส่งผลให้เกษตรกรได้รับราคาที่ดีตามไปด้วย

ทั้งนี้ สหกรณ์โคนมลำพูน จำกัด ได้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่แปลงใหญ่โคนมตำบลห้วยยาบ พ.ศ. 2561 มีจำนวนประชากรโคทั้งหมด 4,796 ตัว ประกอบด้วยโครีดนม 1,915 ตัว ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 12 - 13.05 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน มีสมาชิกที่ส่งน้ำนมดิบให้สหกรณ์ จำนวน 91 ราย ได้รับมาตรฐานฟาร์ม (GAP) จำนวน 72 ราย สหกรณ์จะดำเนินการทำมาตรฐานฟาร์มให้แล้วเสร็จภายใน 30 เมษายน พ.ศ. 2563 ปริมาณน้ำนมดิบที่รวบรวมได้ 23 - 25 ตันต่อวัน สหกรณ์มีการทำ MOU ที่จะจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2562 - 2563 จำนวน 24,208 ตันต่อวัน ได้แก่ บริษัทแคร์ฟลัส จำกัด 20 ตันต่อวัน บริษัทซีพี เมจิ จำกัด 2,208 ตันต่อวัน องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคเหนือตอนล่าง (อ.ส.ค.) สุโขทัย 2 ตันต่อวัน

3. แนวคิดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการเลี้ยงโคนม

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม แนวปฏิบัตินี้ใช้อธิบายและขยายความทางวิชาการ ครอบคลุมเหตุผล และการปฏิบัติในแต่ละข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402-2562) การตรวจประเมิน การรับรอง และ

การให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับฟาร์มโคนม ถูตาม มกษ. 6402-2562 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ประกอบการเลี้ยงโคนม เกษตรกร และบุคลากรในฟาร์มโคนม ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถจัดการและปฏิบัติการในฟาร์มโคนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกสุขลักษณะที่ดี ปลอดภัย ทำให้โคนมมีสุขภาพที่ดี ถูกสุขอนามัย และสุขลักษณะที่ดี ทำให้สามารถผลิตน้ำนมดิบได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถนำไปแปรรูปเป็นน้ำนม และผลิตภัณฑ์นมที่ดีมีคุณภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อกำหนดและรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2562)

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

1.1 สถานที่ตั้ง มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1.1.1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการขนส่ง สถานที่ตั้งฟาร์มอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเลี้ยงโคนม มีการคมนาคมที่สะดวกต่อการขนส่งโคนม อาหารสัตว์ น้ำนมดิบ และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งของเสียและขยะ

1.1.2 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ เว้นแต่มีมาตรการป้องกันอันตรายที่มีประสิทธิภาพอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น ขยะหรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ของเสียจากแหล่งชุมชน แหล่งรวมสัตว์ เช่น ตลาดค้าสัตว์ โรงฆ่าสัตว์ แหล่งรวบรวมและแปรรูปมูลสัตว์ และวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกชะล้างจากแหล่งเกษตรกรรม รวมทั้งของเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ อาจปนเปื้อนในน้ำ ดิน หรืออากาศ และเป็นสาเหตุทำให้สัตว์เจ็บป่วยหรือตายได้ สถานที่ตั้งฟาร์มต้องอยู่ในแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อ การปนเปื้อนของอันตรายดังกล่าว หรือมีมาตรการที่สามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงได้นอกจากนี้ที่ตั้งฟาร์มต้องไม่อยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม โดยพิจารณาจากลักษณะภูมิประเทศทิศทางการไหลของน้ำ หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการการป้องกัน เช่น การปรับระดับพื้นที่ให้สูงกว่าปกติ

1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1.2.1 พื้นที่ฟาร์มขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และสิ่งแวดล้อมฟาร์มโคนม ประกอบด้วย โรงเรือน คอกพัก โรงรีดนม สถานที่เก็บผลผลิตอาหารสัตว์ สถานที่อุปกรณ์เวชภัณฑ์ และสารเคมีบริเวณทำลายซาก ที่รวบรวมขยะและมูลสัตว์แหล่งน้ำใช้ หรือสถานที่กักเก็บน้ำ รวมถึงแหล่งน้ำสำรอง ดังนั้น ขนาดพื้นที่ของฟาร์มต้องเพียงพอสำหรับการจัดการก่อสร้างอาคารโรงเรือนอย่างเป็นระเบียบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน และไม่หนาแน่นจนไม่สามารถจัดการด้านการผลิตสัตว์ การควบคุมโรคสัตว์ สุขอนามัยของ

ผู้ปฏิบัติงาน และการรักษาสิ่งแวดล้อมได้ตามหลักวิชาการ รวมถึงถนนภายในฟาร์มมีความเหมาะสม ในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ และน้ำนมดิบ ได้สะดวก

1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่ของแต่ละกิจกรรมแยกเป็น สัดส่วนอย่างชัดเจนเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ และขนาดฟาร์มรวมทั้งแยกพื้นที่เลี้ยงจากที่พักอาศัย เพื่อให้สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้บุคคล ยานพาหนะ หรือสิ่งของต่าง ๆ อาจเป็นสาเหตุในการ แพร่ของเชื้อโรคมานูโคโนมได้ การออกแบบและการผังภายในฟาร์มที่ดีจะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงาน ได้อย่างถูกสุขลักษณะ ควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันการปนเปื้อนข้าม ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ฟาร์มโคนมต้องมีการวางแผนผังฟาร์ม แสดงขอบเขตของฟาร์ม ขอบเขตของ พื้นที่เลี้ยง ซึ่งมีการแบ่งรายละเอียดพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในฟาร์มออกเป็นสัดส่วนสอดคล้องกับ การปฏิบัติงาน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรือนเลี้ยง คอกลูกโค โครุ่น โคนสาว คอกพักสัตว์ป่วย พื้นที่ เลี้ยงปล่อย สถานที่เก็บหรือผสมอาหารสัตว์ สถานที่เก็บอุปกรณ์เวชภัณฑ์และสารเคมี บริเวณทำลาย ชาก ที่รวบรวมขยะและมูลสัตว์ แหล่งน้ำใช้หรือสถานที่กักเก็บน้ำ รวมถึงแหล่งน้ำสำรอง รวมทั้งพื้นที่ เลี้ยงสัตว์ต้องแยกต่างหากเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย

1.2.3 มีทางเข้า - ทางออกฟาร์มโคนมทางเดียว

1.2.4 มีการจำกัดการเข้า - ออกของบุคคลในบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของต่าง ๆ จากภายนอกอาจเป็นพาหะนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มโดยเฉพาะพื้นที่เลี้ยง ได้แก่ โรงเรือนและคอกพักสัตว์ ซึ่งอาจรวมถึงแปลงหญ้าที่ใช้เลี้ยงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการปนเปื้อน ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงฟาร์มโคนมต้องมีการควบคุมการเข้า - ออกฟาร์ม โดยจำกัดทางเข้า - ออก เพียงทางเดียว และมีป้ายแสดงข้อความหรือสัญลักษณ์เตือนไม่ให้บุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้า - ออก ฟาร์มโดยไม่ได้รับอนุญาต พื้นที่เสี่ยงควรมีการควบคุมการเข้า - ออกของบุคคลเพื่อควบคุมโรค เช่น ห้ามผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาในพื้นที่เลี้ยง มีรั้วกั้นพื้นที่เลี้ยงในช่วงที่มีโรคระบาดให้งดการเข้าเยี่ยม ชมฟาร์ม และหลีกเลี่ยงการนำพาหนะเข้าในฟาร์ม

1.3 โรงเรือน มีข้อกำหนดดังนี้

1.3.1 สร้างด้วยวัสดุที่คงทน แข็งแรง ง่ายต่อการทำความสะอาด และ บำรุงรักษา มีหลังคา มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก ภายในโรงเรือนไม่มีส่วนยื่นที่แหลมคม ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และโคนมโรงเรือนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเลี้ยงโคนม โรงเรือนที่ดีจะทำให้โคนมเจริญเติบโตได้ดีไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโคนม หากภายในโรงเรือนมีอุณหภูมิ สูง โคนมจะเกิดความเครียดจากความร้อน ทำให้ไม่อยากกินอาหารหรือกินอาหารน้อยลง รวมทั้งหาก แสงสว่างในโรงเรือนไม่เพียงพอจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมกินอาหารของสัตว์รวมถึงการปฏิบัติงานของ บุคลากร โรงเรือนต้องมีโครงสร้างแข็งแรง ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด มีหลังคา สำหรับกันแดดกันฝน วัสดุใช้ทำหลังคา เช่น กระเบื้อง สังกะสี ควรให้ชายคาสูงจากพื้นดินอย่าง

เหมาะสมเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ การสร้างโรงเรือนหรือติดตั้งอุปกรณ์ภายในโรงเรือนไม่ควรให้มีการยื้นที่แหลมคม เช่น ตะปู ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน และโคนม

1.3.2 โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนโคนม เพื่อให้แสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ หากพื้นที่เลี้ยงไม่เพียงพอกับจำนวนโคนมส่งผลให้โคนมเกิดความเครียดกระทบสุขภาพโคนม และน้ำนมลดลง โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องมีพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนโคนมไม่หนาแน่นเกินไป มีพื้นที่เพียงพอให้โคนมแต่ละตัวสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามธรรมชาติ สามารถนอนลงหรือยืนขึ้นโดยสะดวก ความกว้าง ยาว และสูงต้องเหมาะสมกับขนาดของสัตว์ สัตว์ควรได้เคลื่อนไหวส่วนคอและหัวได้อย่างอิสระตลอดเวลา รวมถึงเวลาที่ลุกยืน การกำหนดพื้นที่เลี้ยงต่อตัวควรพิจารณาความเสี่ยงต่อภาวะเครียดเนื่องจากความร้อน ได้แก่ อุณหภูมิของอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม รวมถึงปัจจัยจากตัวสัตว์เอง เช่น สายพันธุ์ อายุ อัตรากาการเผาผลาญอาหาร ระยะของการให้นม สีขน ความแน่นของขน และความสมบูรณ์ของร่างกาย

1.3.3 พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี สามารถทำความสะอาดและปฏิบัติงานได้สะดวก พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมมีความสำคัญต่อสุขภาพโคนม หากพื้นดังกล่าวลื่น หรือมีความขรุขระ หรือลาดชันเกินไป อาจทำให้โคนมล้มเกิดการบาดเจ็บหรือก๊ีบเป็นแผลได้ รวมทั้งหากพื้นโรงเรือนระบายน้ำและของเสียได้ไม่ดี อาจทำให้เกิดการสะสมของน้ำหรือของเสียบนพื้นที่จะเป็นแหล่งกำเนิดของเชื้อโรคได้ พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำและของเสียได้ดี สามารถทำความสะอาดและปฏิบัติงานได้สะดวกไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของก๊ีบกรณีเป็นพื้นคอนกรีตควรทำพื้นหน้าคอนกรีตให้หยาบหรือเซาะร่อง ป้องกัน การลื่นของโคนม หากใช้วัสดุรองพื้น เช่น แผ่นยาง แกลบ ให้มีการทำความสะอาด หรือเปลี่ยนวัสดุรองพื้นในระยะเวลาที่เหมาะสม

1.3.4 พื้นโรงเรือนหรือบริเวณรีดนมต้องทำด้วยวัสดุไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี กรณีพื้นโรงเรือนเป็นพื้นดิน ในขั้นตอนการรีดนมอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่น้ำนมดิบได้ พื้นโรงเรือนหรือบริเวณรีดนมต้องทำด้วยวัสดุไม่ลื่น ง่ายต่อการทำความสะอาด เช่น คอนกรีต ยกกระดานสูงขึ้นตามความเหมาะสม มีความลาดเอียงให้สามารถระบายน้ำได้ดี และป้องกันไม่ให้เกิดการสะสมของเสีย

1.3.5 รางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำสำหรับโคนม ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์

1.3.6 มีรางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำ เพียงพอกับขนาด อายุ และจำนวนโคนม วางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้โคนมกินอาหารและน้ำได้สะดวก รางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำสำหรับโคนมหากออกแบบหรือจัดวางอยู่ในตำแหน่งไม่เหมาะสม จะทำให้โคนมกินอาหารและน้ำไม่สะดวก และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพโคนมได้ รวมถึงยากต่อการปฏิบัติงานและยากต่อการทำความสะอาด สร้างรางหรือภาชนะใส่อาหารและน้ำให้สะดวกต่อการทำความสะอาด

เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งหมักหมมของเชื้อโรค รวมทั้งไม่มีส่วนที่แหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อโคนม รวงอาหาร รวงน้ำ หรือภาชนะรูปแบบอื่น มีขนาดหรือจำนวนพอเพียงกับขนาด อายุ และจำนวนของโคนมที่เลี้ยงในแต่ละโรงเรือนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมให้โคนมสามารถกินอาหารและน้ำได้อย่างสะดวก รวมถึงผู้ปฏิบัติงานสามารถนำอาหารให้โคนมและเปลี่ยนถ่ายน้ำได้ง่าย

1.3.7 มีของบังคับสัตว์ เพื่อความสะดวกและปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และไม่เป็นอันตรายกับโคนม กรณีไม่มีของบังคับสัตว์ให้ใช้ของรีดนมแทนได้ ฟาร์มเลี้ยงโคนมจำเป็นต้องมีของบังคับสัตว์ เพื่อให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เจาะเลือด ฉีดวัคซีน ถ่ายพยาธิ รักษาโรค ผสมเทียม ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ตรวจการตั้งท้อง ของบังคับสัตว์ต้องแข็งแรง และไม่มีส่วนแหลมคมที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน กรณีไม่มีของบังคับสัตว์ให้ใช้ของรีดนมแทนได้

1.4 เครื่องมือและอุปกรณ์ มีข้อกำหนดดังต่อไปนี้

1.4.1 เครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการรีดนมและการปฏิบัติงานในฟาร์ม

1.4.2 สถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสัดส่วน สะดวกในการปฏิบัติงาน เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในฟาร์มโคนม สำหรับปฏิบัติงานทั่วไป เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้อาหารสัตว์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการรีดนม เช่น ถังนม อุปกรณ์ที่ใช้ทำความสะอาดเต้านมและเครื่องรีดนม หากมีจำนวนไม่เพียงพอ อาจเป็นอุปสรรคสำหรับการปฏิบัติในฟาร์มโคนมได้ รวมถึงทำให้ไม่สามารถจัดการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมจึงควรจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานฟาร์ม รวมทั้งมีสถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสัดส่วน เพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติงานและป้องกันการปนเปื้อน

1.4.3 ติดตั้งหรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่างถูกต้อง เหมาะสม และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิต และไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของเต้านมโคนม เครื่องรีดนมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในฟาร์มโคนม หากเครื่องรีดนมติดตั้งไม่ถูกต้อง เครื่องจะทำงานอย่างไม่มีประสิทธิภาพ มีแรงลมดูดที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้โคนมเป็นโรคเต้านมอักเสบ หรืออาจทำให้ผลิตน้ำนมดิบลดลง เครื่องรีดนมที่ใช้ในฟาร์มต้องถูกติดตั้งอย่างถูกต้องตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับเครื่องรีดนมของกรมปศุสัตว์หรือคู่มือของบริษัทผู้ผลิต กรณีใช้เครื่องรีดนมชนิดพกพาให้เลือกใช้เหมาะสม เพื่อให้เครื่องรีดนมมีระบบการทำงาน และควบคุมระดับสัญญาณคาส์ที่เหมาะสมต่อการรีดนม ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตและไม่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของเต้านมโคนม

1.4.4 อุปกรณ์และภาชนะที่เกี่ยวข้องกับการรีด และขนส่งน้ำนมดิบต้องเอื้อต่อการทำความสะอาด และฆ่าเชื้ออุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการรีดนม ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของน้ำนมดิบ หากอุปกรณ์ดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม ทำความสะอาดยาก อาจทำให้เกิดการตกค้างของน้ำนมดิบและส่งผลต่อปริมาณจุลินทรีย์ในน้ำนมดิบได้ อุปกรณ์และภาชนะที่สัมผัสกับน้ำนมดิบ เช่น ยางไลเนอร์ ถ้วยรวมนม ระบบท่อ สายยาง ภาชนะรองรับน้ำนมดิบ ภาชนะขนส่งน้ำนมดิบ วัสดุที่นำมาใช้ไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำนมดิบ ไม่เป็นสนิม สามารถบำรุงรักษาและทำความสะอาดได้ง่าย

รายการที่ 2 การจัดการฟาร์ม

2.1 มีเอกสารหรือหลักฐานที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์มสำหรับกิจกรรมที่สำคัญและปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ได้แก่ การจัดการพันธุ์ประวัติ ผสมพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์โคนม การจัดการอาหารสำหรับโคนม การจัดการด้านสุขภาพ การจัดการรีดนมและน้ำนมดิบ การทำความสะอาด และการจัดการขยะและมูลสัตว์ เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในฟาร์มเป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมควรจัดทำเอกสาร หรือหลักฐานรูปแบบอื่นได้ เช่น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กระดาษบันทึกที่แสดงรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานในฟาร์มด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การจัดการพันธุ์ ประวัติการผสมพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์โคนม
- การจัดการอาหารชน และอาหารหยাবให้โคในแต่ละช่วง
- แนวทางปฏิบัติในการจัดการด้านสุขภาพ เช่น แผนการให้วัคซีน แนวปฏิบัติเมื่อโคป่วย
- แนวปฏิบัติการรีดนม เช่น ขั้นตอนการรีดนม ขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของเครื่องรีดนม วิธีการทำความสะอาดเครื่องรีดนมและอุปกรณ์ต่าง ๆ และการจัดการคุณภาพน้ำนมดิบ
- แผนและวิธีการทำความสะอาดโรงเรือนและพื้นที่ฟาร์ม และแนวทางการจัดการสิ่งปฏิกูล เช่น มูลสัตว์ น้ำทิ้ง เกษตรกรควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด รวมถึงควรบันทึกผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญรายละเอียดตามข้อกำหนด 7.1

2.2 การจัดการอาหารสำหรับโคนม

2.2.1 จัดให้มีอาหารที่เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของโคนมในแต่ละช่วง สารอาหารที่โคนมได้รับ เช่น พลังงาน โปรตีน แร่ธาตุ และวิตามิน เป็นปัจจัยสำคัญต่อผลผลิตน้ำนมการเจริญเติบโต ประสิทธิภาพการใช้อาหาร ประสิทธิภาพการสืบพันธุ์ และความสมบูรณ์ของร่างกายจัดหาอาหารให้มีปริมาณ และคุณภาพที่พอเหมาะต่อการให้ผลผลิต และสุขภาพ

ที่ดูของโคนม เหมาะสมกับความต้องการของโคนมในแต่ละช่วง เช่น โคนสาว โคนตั้งท้อง โคนแห้งนม (dry cow)

2.2.2 กรณีที่ใช้อาหารสำเร็จรูป ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และให้ตรวจสอบคุณภาพอาหารโคนมทางกายภาพในเบื้องต้น อาหารสัตว์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเลี้ยงโคนม อาหารสำเร็จรูปต้องมาจากผู้ผลิตที่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ เพื่อให้มั่นใจว่าได้อาหารสัตว์ที่มีคุณภาพมีความปลอดภัย ในการตรวจรับอาหารสัตว์ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นทุกรุ่นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ไม่ฉีกขาด แตก ชำรุด ฉลากมีเลขทะเบียนถูกต้อง อาหารต้องไม่หมดอายุ ทั้งนี้ ก่อนนำอาหารไปเลี้ยงโคนมควรตรวจสอบอาหารสัตว์ หากพบว่ามีส่วนที่ผิดปกติหรือรวมตัวเป็นก้อน ไม่ควรนำมาใช้เลี้ยงโคนม

2.2.3 กรณีผสมอาหารสัตว์เอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และมีกระบวนการผสมอาหารสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะ อาหารโคนมผสมใช้เองในฟาร์ม หรือผสมโดยองค์กรที่จำหน่ายอาหารสัตว์ให้สมาชิกของตนหรือของเกษตรกรในกลุ่มเดียวกัน (ได้แก่ สหกรณ์ หรือกลุ่มเกษตรกร) หากเลือกใช้วัตถุดิบที่ไม่มีคุณภาพหรือเกิดปนเปื้อนเชื้อโรคหรือ สิ่งปนเปื้อนระหว่างการผสม อาจส่งผลต่อปริมาณน้ำนมหรือทำให้โคนมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยหรือเกิดโรคอันไม่พึงประสงค์และอาจเป็นสาเหตุทำให้มีสารตกค้างในน้ำนมโคได้ การผสมอาหารเองในฟาร์มหรือโดยองค์กร วัตถุดิบที่ใช้หรือสิ่งที่เติมในอาหารต้องมีคุณภาพ ปลอดภัยไม่ใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ดังนั้น เกษตรกรควรมีการตรวจสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบต่าง ๆ ว่าไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของอันตราย เช่น วัตถุอันตรายทางการเกษตร ภาชนะบรรจุอาหารโคนมที่ผสมเองในฟาร์มหรือโดยองค์กร ต้องแห้ง สะอาด ป้องกันความชื้นได้ มีสภาพดี ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอันตรายใดที่อาจเป็นอันตรายต่อโคนม

2.2.4 การผสมหรือเติมยาสัตว์ในอาหารและน้ำ ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม มีบริเวณเก็บอาหารสัตว์ดังกล่าวแยกออกจากอาหารทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้ยาสัตว์ที่ผสมในอาหารสัตว์และน้ำ หากใช้อย่างไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของโคนมและการตกค้างในผลิตผลได้ ดังนั้น ในกรณีที่เป็นต้องผสมยาสัตว์ดังกล่าวในอาหารสัตว์และน้ำต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อควบคุมและจำกัดการใช้เท่าที่จำเป็น ฟาร์มต้องมีบริเวณเก็บอาหารสัตว์ผสมยาสัตว์ดังกล่าวแยกออกจากบริเวณเก็บอาหารสัตว์ทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการใช้

2.2.5 มีสถานที่เก็บอาหารโคนมที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพของอาหารสัตว์ได้ สถานที่เก็บรักษาอาหารโคนมเป็นปัจจัยสำคัญของการรักษาคุณภาพอาหารสัตว์ หากเกษตรกรเลือกสถานที่ที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้อาหารสัตว์เกิดความชื้นและเกิดการ

ปนเปื้อนสารพิษจากเชื้อราหรืออาจเป็นแหล่งอาหารของสัตว์พาหะได้ ดังนั้น สถานที่เก็บรักษาอาหารสัตว์ควรเป็นสถานที่เฉพาะ สามารถกันแดดกันฝนได้ สะอาด แห้ง ระบายอากาศได้ดี สามารถป้องกันแมลงและสัตว์พาหะต่าง ๆ ป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพของอาหาร รวมทั้งไม่ควรจัดวางภาชนะบรรจุอาหารชั้นสัมผัสกับพื้นโดยตรงเพื่อป้องกันความชื้นจากพื้น

2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม

2.3.1 น้ำสำหรับโคนมกินต้องมีปริมาณเพียงพอ สะอาด น้ำมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของสัตว์ทุกชนิด โดยสัตว์ต้องกินน้ำทุกวันในปริมาณที่ร่างกายต้องการ หากโคนมได้รับน้ำไม่เพียงพออาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตและสุขภาพโคนมได้ หรือหากคุณภาพน้ำไม่ดีอาจทำให้เกิดโรคหรือมีสารตกค้างในน้ำนมได้ ดังนั้น น้ำที่ให้โคนมกินต้องมีปริมาณเพียงพอ สะอาด และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพโค ซึ่งอาจเป็นน้ำปะปาหรือน้ำบาดาลที่มีคุณภาพ

2.3.2 น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาด เพียงพอ และเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ในการใช้ น้ำที่ใช้ในฟาร์ม ยกเว้นน้ำให้โคนมกิน เช่น น้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์และภาชนะต้องสะอาด เพียงพอและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ ในการใช้น้ำสำหรับใช้ทำความสะอาดเต้านมและล้างอุปกรณ์ที่สัมผัสกับน้ำนมโดยตรงต้องสะอาด และไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำนมดิบ

2.4 การจัดการการรีดนมโคนมและการขนส่ง การเตรียมแม่โคก่อนการรีดนม การรีด และการขนส่ง ที่ถูกต้องตามสุขลักษณะที่ดี ขั้นตอนและวิธีการรีดนมเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำนม หากเกษตรกรปฏิบัติไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของน้ำนมดิบที่ได้ เกษตรกรต้องมีผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบจากศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบหรือกรมปศุสัตว์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุงการจัดการการเลี้ยงต่อไป เพื่อให้คุณภาพน้ำนมดิบ สอดคล้องตามมาตรฐานในการนำไปใช้ผลิตเป็นอาหารที่ปลอดภัยต่อการบริโภค คำแนะนำในการรีดนม มีดังนี้

1. การเตรียมแม่โคก่อนการรีด

- ควรทำความสะอาดเต้านมก่อนรีดนม
- ให้รีดนมจากเต้า 2 ครั้ง ถึง 3 ครั้ง ใส่ภาชนะ เพื่อดูลักษณะน้ำนม และเป็นการช่วยลดปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ที่ปลายหัวนมได้
- ตรวจสอบเต้านมอีกเสบเป็นประจำหรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง ด้วยน้ำยา ซีเอ็มที (California Mastitis Test: CMT) ก่อนรีดนม โคนมที่มีผลซีเอ็มทีเป็นบวก ต้องรีดนมโคตัวนั้นเป็นครั้งสุดท้ายโดยแยกภาชนะ และรีดน้ำนมให้หมดเต้า ทั้งนี้ไม่ควรนำน้ำมนั้นมาใช้บริโภคและจำหน่าย

2. การรีดนม

- กรณีใช้ยากับโคนม ต้องพันระยะหยุดยาก่อนรีดนมเพื่อจำหน่าย

- อุปกรณ์เครื่องใช้เกี่ยวกับการรีดนมต้องสะอาด คนรีดนมต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี
- รีดนมให้ถูกต้องตามหลักวิธีทั้งแบบการรีดนมด้วยมือ และแบบการรีดนมด้วยเครื่องรีดนม
- ระหว่างการรีดนมควรป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งแวดล้อม จากมูลสัตว์หรือฝุ่นผงต่าง ๆ

เช่น การให้อาหารโคนม การเปลี่ยนวัสดุรองพื้น

- หลังรีดนมเสร็จต้องจุ่มหรือสเปรย์หัวนมในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง หลีกเลี่ยงการทำให้เนื้อเยื่อของเต้านมและหัวนมเกิดการบาดเจ็บ

- เกษตรกรควรชั่งน้ำหนักและจดบันทึกปริมาณน้ำนมที่รีดได้ของโคนมทั้งเช้าและเย็น เป็นรายตัว อย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งต่อตัว เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการปรับปรุงสายพันธุ์โคนม

3. การขนส่งน้ำนมดิบ

- หลังจากรีดน้ำนมโคเสร็จ ในกรณีที่ทำน้ำนมให้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ที่ฟาร์มไม่ได้ ควรรวบรวมและส่งน้ำนมไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบหรือโรงงานแปรรูปโดยเร็ว และภายในระยะเวลาที่ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบต่อโรงงานกำหนด ควรวางถังนมไว้ในที่ร่ม

- ผู้ส่งน้ำนมดิบต้องปฏิบัติตามหลักสุขลักษณะที่ผู้สวมเสื้อผ้าที่สะอาด ทำความสะอาดยานพาหนะที่ใช้ขนส่งน้ำนมอย่างสม่ำเสมอ

- หลังจากส่งน้ำนมแล้วต้องล้างถังนมให้สะอาดฆ่าเชื้อทันที และคว่ำผึ่งให้แห้ง เก็บถังนมไว้ในที่แห้งสะอาด มีการป้องกันแมลง หนู และการปนเปื้อนจากฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดีก่อนนำมาใช้ในครั้งต่อไป

2.5 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

2.5.1 โรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะทำความสะอาดภายในโรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น เก็บมูลทุกวัน กวาดล้างพื้นโรงเรือน ไม่ให้พื้นโรงเรือนเป็นที่สะสมและหมักหมมของมูลโค และเศษอาหาร ทำความสะอาดอุปกรณ์ เช่น รางอาหาร เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคต้องทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่สัมผัสน้ำนมดิบทุกครั้งหลังใช้งานเสร็จผึ่งลมให้แห้ง หากใช้สารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อภายหลังทำความสะอาดและฆ่าเชื้อให้ล้างอุปกรณ์ถึงเก็บน้ำนมด้วยน้ำ เพื่อขจัดสารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อ ยกเว้นกรณีที่ระบุว่าน้ำยาฆ่าเชื่อนั้นไม่ต้องชะล้างด้วยน้ำอุปกรณ์และภาชนะที่ใช้ในการรีดนม เช่น ยางไลเนอร์ถ้วยรวมนม ถังนมต้องสะอาดไม่มีกลิ่นอับหรือกลิ่นบูด ซึ่งเกิดจากการตกค้างของน้ำนมดิบ

2.5.2 บำรุงรักษาโรงเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยโคนมและผู้ปฏิบัติงาน โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงโคนมต้องมีการตรวจสอบและซ่อมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ หากเกิดการชำรุด เสียหาย ต้องทำการ

ซ่อมบำรุงเพื่อให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัยต่อโคและผู้ปฏิบัติงาน หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบรีดนมอย่างสม่ำเสมอให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและพร้อมใช้งาน เช่น ยางไลเนอร์สายยาง โดยปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับเครื่องรีดนมของกรมปศุสัตว์หรือผู้ผลิต เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่ทำให้หวั่นและเต้านมบาดเจ็บในระหว่างการรีดนม รวมถึงไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนไปสู่ น้ำนมดิบ

2.5.3 สารเคมีฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ ที่ใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ให้ใช้ผลิตภัณฑ์ ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำวิธีใช้ของฉลากหรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม และเก็บเป็นสัดส่วน สารเคมีฆ่าเชื้อหรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ เช่น ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด ผลิตภัณฑ์ฆ่าเชื้อสารกำจัดแมลงและสัตว์รบกวน สารกำจัดปรสิตภายนอกตัวสัตว์หากเกษตรกรเลือกซื้อหรือใช้อย่างไม่ถูกต้อง นอกจากจะทำให้ประสิทธิภาพของการทำความสะอาดหรือฆ่าเชื้อลดลงแล้ว อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการตกค้างของสารเคมีที่ฟาร์ม รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อสารตกค้างในน้ำนม โคนมได้การใช้สารเคมีฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์ให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์หรือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสารเคมีฆ่าเชื้อ หรือผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ให้จัดเก็บเป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะภาชนะบรรจุสารเคมีฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่เสื่อมสภาพหรือที่ใช้หมดแล้วต้องทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำภาชนะบรรจุกลับมาใช้ใหม่

รายการที่ 3 บุคลากร

3.1 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคนมที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน จำนวนบุคลากรมีความสำคัญที่ทำให้กิจการฟาร์มเลี้ยงโคนมประสบความสำเร็จ ฟาร์มจึงควรมีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคนมที่เลี้ยง เพื่อให้สามารถดูแลโคนมได้อย่างทั่วถึงและควรจัดแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพื่อให้จัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่เลี้ยงโคนมต้องมีความรู้ประสบการณ์ และได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เลี้ยงโคนมอย่างถูกต้อง การเลี้ยงโคอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจะช่วยให้โคนมมีสุขภาพที่ดี ให้ผลผลิตสูง และได้ น้ำนมที่มีคุณภาพ ผู้ประกอบการหรือบุคลากรที่เลี้ยงโคนมต้องได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้สามารถเลี้ยงโคนมได้อย่างถูกต้อง และมีความรู้ในกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการ

ควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการเลี้ยงอย่างต่อเนื่อง

3.3 มีสัตวแพทย์ที่ได้รับใบรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลด้านสุขภาพโคนม สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป และการจัดการด้านสุขภาพตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ “สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์” หมายถึง สัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์ และได้รับใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจากกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป การจัดการด้านสุขภาพสัตว์สุขภาพของฟาร์ม การใช้ยาและวัคซีนภายในฟาร์ม โดยรับผิดชอบการสั่งยาสำหรับนำมาใช้ในฟาร์ม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของโคนมและผลิตภัณฑ์ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

3.4 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพดี และต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ว่าไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง สุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันหรือลดการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรคจากผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มสู่สัตว์เลี้ยงได้ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีใบรับรองแพทย์เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มไม่เป็นโรคติดต่อ เช่น วัณโรค ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง ผู้ที่แสดงอาการป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคระบบทางเดินอาหาร เช่น ไอ เจ็บคอ ท้องร่วง อาเจียน หรือมีไข้ ห้ามเข้าปฏิบัติงานในการรีดน้ำนมโคหรือพื้นที่เลี้ยงโคนม โดยอาจให้ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงในโรงเรือน หรือหากอาการรุนแรงให้หยุดพักจนกระทั่งหายป่วยจึงให้กลับเข้าปฏิบัติงานได้

รายการที่ 4 สุขภาพสัตว์

4.1 การป้องกันและควบคุมโรค

4.1.1 มีการทำเครื่องหมายประจำตัวโคนมทุกตัวตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์ ในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ทั้งด้านสุขภาพสัตว์และการเพิ่มผลผลิตสัตว์ การจัดทำประวัติสัตว์เป็นรายตัว หรือรายฝูงมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการระบุตัวโคนม ซึ่งช่วยให้สามารถตรวจสอบ คัดกรอง ป้องกันการเกิดโรคระบาดสัตว์ ตลอดจนการสอบสวนหาสาเหตุการเกิดโรค รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มผลผลิตฟาร์มจึงต้องทำเครื่องหมายประจำตัวโคนมทุกตัวตามระบบการทำเครื่องหมาย และขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์ เช่น การทำเบอร์หู หรือการฝังไมโครชิพ เพื่อระบุตัวโคนมได้อย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลให้ทุกหน่วยงานใช้ประโยชน์ได้

4.1.2 การจัดการสุขภาพสัตว์การเลี้ยง และโปรแกรมวัคซีน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลี้ยงโคนม หากโคนมมีสุขภาพทรุดโทรม ร่างกายอ่อนแอ เจ็บป่วย หรือตายจะทำให้ผู้ประกอบการสูญเสียรายได้แรงงาน และเวลาในการเฝ้าระวัง ดูแลและรักษาโรค รวมทั้งผู้ประกอบการจะได้รับผลผลิตที่ไม่ปลอดภัยด้วยต้องตรวจติดตามสุขภาพฝูงโคนมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อตรวจสอบโรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) และวัณโรค (Tuberculosis) มีโปรแกรมการให้วัคซีนเพื่อป้องกันโรคระบาดที่สำคัญ ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and mouth disease) หรือโรคระบาดอื่น ๆ และมีโปรแกรมการกำจัดพยาธิภายในและภายนอกอย่างเหมาะสม การจัดการสุขภาพสัตว์การเลี้ยง และโปรแกรมวัคซีนดังกล่าว ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

4.1.3 มีการป้องกันและฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้าฟาร์ม รวมถึงมีการจดบันทึกการผ่านเข้า – ออกฟาร์มของบุคคลภายนอกที่สามารถตรวจสอบได้ การป้องกันและฆ่าเชื้อยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคล เป็นมาตรการที่ใช้ป้องกันหรือลดความเสี่ยงในการนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มหรือโรงเรือนมาตรการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมก่อนเข้าฟาร์ม มีดังนี้

1. บุคคล

1.1. มีบันทึกการเข้า – ออกฟาร์มของบุคคลภายนอกที่จะเข้าฟาร์มต้องแจ้งวัตถุประสงค์ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือผู้จัดการฟาร์มก่อนทุกครั้ง

1.2. มีมาตรการป้องกันการนำเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มที่ทางเข้า-ออกฟาร์ม เช่น เปลี่ยนรองเท้า มีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือใช้ถุงคลุมรองเท้า

1.3. ผู้ที่จะเข้าไปในพื้นที่เลี้ยงโคนมจะต้องทำความสะอาด และฆ่าเชื้อที่บริเวณมือ

1.4. เสื้อผ้าที่สวมใส่ปฏิบัติงานภายในฟาร์มต้องมีการทำความสะอาดอย่างเหมาะสมทุกครั้งหลังการใช้

2. ยานพาหนะ

2.1. มีบันทึกการเข้า-ออกฟาร์มของยานพาหนะทุกชนิด เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

2.2. จอดยานพาหนะในสถานที่ที่ฟาร์มกำหนดไว้ให้

2.3. ยานพาหนะที่เข้าฟาร์มโคนม ต้องผ่านการฆ่าเชื้อที่เหมาะสมโดยเฉพาะล้อ ยานพาหนะ

2.4. ต้องมีการควบคุมสิ่งปนเปื้อน และน้ำที่เกิดจากการฆ่าเชื้อยานพาหนะไม่ให้ปนเปื้อนเข้าไปสู่เขตพื้นที่เลี้ยงโคนม

3. วิธีการฆ่าเชื้ออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก่อนนำอุปกรณ์เข้าเขตพื้นที่เลี้ยงโคนม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรค

4.1.4 มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะ การหมักหมมของของเสียจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะ เพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อโรภายในฟาร์ม จึงต้องรักษาความสะอาดรอบพื้นที่การเลี้ยงควรถัดหญ้า และทำความสะอาดรอบ ๆ รั้วของโรงเลี้ยง เพื่อมิให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและแมลงต่าง ๆ ที่เป็นพาหะของโรค ทำความสะอาดพื้นที่เลี้ยง อุปกรณ์และพื้นที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ กำจัดขยะและของเสียอย่างเป็นระบบมิให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะ นอกจากนี้ต้องมีการจัดการหรือมาตรการที่เหมาะสม ดังนี้

1. ห้ามนำอาหารเข้าไปรับประทานภายในโรงเรือน และคอกพักสัตว์
2. ฆ่าเชื้อบริเวณรอบโรงเรือน ถนนทางเข้า - ออก พื้นที่อื่น ๆ ภายในฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรยปูนขาว พ่นหรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ
3. อุปกรณ์ป้องกันไม่ให้สัตว์พาหะเข้ามาในโรงเรือนและโรงรีดนม รวมทั้งมีแผนการควบคุมและกำจัดสัตว์พาหะอย่างสม่ำเสมอทั้งภายนอกและภายในโรงเรือน

4.1.5 ระบุแหล่งที่มาของโคนม และมีการกักโรคและตรวจรับรองสุขภาพโคนมที่นำเข้าฟาร์มใหม่ กรณีนำโคนมใหม่เข้ามาในฟาร์มให้ระบุแหล่งที่มาของโคนมในแบบบันทึกข้อมูลโคนมที่นำเข้ามาใหม่นี้ต้องได้รับการกักโรคที่ต้นทางกรณีเคลื่อนย้ายข้ามจังหวัด และตรวจรับรองสุขภาพจากกรมปศุสัตว์ และเมื่อมาถึงปลายทางต้องมีการกักโรคที่ฟาร์มในระยะเวลาตามดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์หรือสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อให้มั่นใจว่าปลอดจากโรคติดต่อต่าง ๆ และทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวโคนม เช่น หมายเลขประจำตัวสัตว์ พันธุ์ ประวัติของพ่อและแม่ วันเดือนปีเกิด (ถ้ามี) เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการการเลี้ยงต่อไป

4.1.6 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ในกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและคำแนะนำที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิผลในการควบคุมโรคระบาด ตลอดจนเป็นการลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นด้วยถ้าพบว่า โคนมมีการตายผิดปกติให้แจ้งสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเข้าตรวจสอบ และหากเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้แจ้งปศุสัตว์พื้นที่ทันที และปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

4.1.7 การจัดการซากโคนมให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มด้วยวิธีที่เหมาะสม ในกรณีของโคนมที่ตายจากโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ การกำจัดซากโคนมที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรค และก่อปัญหาหมักหมมต่อชุมชน ต้องมีการกำจัดซากโคนมอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการภายใต้การกำกับดูแลของ

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ในกรณีของโคนมที่ตายจากโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

4.2 การบำบัดโรคสัตว์

4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มและเป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ขอบปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ การบำบัดโรคสัตว์อย่างไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดการดื้อยา หรือมียาสัตว์ตกค้างในผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และทำให้ผู้ประกอบการเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นการตรวจวินิจฉัย ออกใบสั่งยารักษาโรค ป้องกันการเกิดซ้ำแนะนำและควบคุมการใช้ยา และกำหนดระยะหยุดยา ต้องดำเนินการหรือกำกับดูแลโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ขอบปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

4.2.2 การจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ที่ฟาร์ม ให้เก็บรักษาตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์สัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์ม หรือคำแนะนำบนฉลากหรือเอกสารกำกับ และเก็บเป็นสัดส่วนการจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ในสถานะที่ไม่เหมาะสมจะทำให้วัคซีนหรือยาสัตว์นั้นเสื่อมสภาพ และมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานก่อนวันหมดอายุที่ระบุไว้ รวมถึงการจัดเก็บปนกับยาของคนหรือสถานที่ที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้เลี้ยงโคนมหรือบุคคลอื่น ๆ ได้ การจัดเก็บวัคซีนหรือยาสัตว์ในฟาร์มให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. เก็บรักษาวัคซีนหรือยาสัตว์แยกเป็นสัดส่วนตามชนิดของยาสัตว์ในสถานที่ที่เหมาะสมปลอดภัย และสะดวกในการใช้งาน
2. เก็บรักษาวัคซีนหรือยาสัตว์ตามคำแนะนำของผู้ผลิตที่ระบุไว้ในเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์หรือบนภาชนะ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม โดยคำนึงถึงอุณหภูมิความชื้น และแสงเนื่องจากการเก็บรักษาไม่ถูกต้อง อาจมีผลทำให้วัคซีนหรือยาสัตว์เสื่อมคุณภาพ
3. การกำจัดวัคซีนหรือยาสัตว์ที่ไม่ต้องการใช้ควรปฏิบัติให้ปลอดภัยตามคำแนะนำของผู้ผลิตที่ระบุไว้ในเอกสารกำกับผลิตภัณฑ์หรือบนภาชนะ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์ม เพื่อลดการปนเปื้อนต่อสภาพแวดล้อม

รายการที่ 5 สวัสดิภาพสัตว์

ดูแลโคนมให้มีความเป็นอยู่ที่สบาย หากโคนมป่วย บาดเจ็บ พิจาร ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์ ฟาร์มใดต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ โดยปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยมีการตรวจสอบสุขภาพและสวัสดิภาพโคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โคนมมีความเป็นอยู่ในสถานะที่เหมาะสม สุขอนามัย

ที่ตู้ และได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอใน กรณีที่โคนมได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาดูแลรักษาอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์

รายการที่ 6 สิ่งแวดล้อม

6.1 กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลโคนมด้วยวิธีการที่เหมาะสม และถูกสุขลักษณะ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลโคนมจากฟาร์ม หากจัดการไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นดิน แหล่งน้ำ อากาศ และเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคต่าง ๆ จึงควรนำไปกำจัดหรือจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสมถูกสุขลักษณะ

6.2 กรณีมีขยะติดเชื้อให้แยกทำลาย และกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องภายใต้ การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม กรณีมีขยะติดเชื้อหรือขยะอันตราย เช่น ขวดยา ขวดวัคซีน เข็มฉีดยา ให้แยกทำลายหรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

6.3 จัดการน้ำเสียจากฟาร์มอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม น้ำเสียจากฟาร์มที่จะปล่อยหรือระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่ผ่านการบำบัด จะมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการสาธารณสุข ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชน การเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมอื่น ๆ ในบริเวณข้างเคียงดังนั้น เกษตรกรจึงควรจัดการน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในฟาร์มอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีปล่อยน้ำที่ใช้ในฟาร์มออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้บำบัดน้ำเสียอย่างถูกต้องก่อน กรณีที่เกิดโรคระบาดในฟาร์มต้องฆ่าเชื้อและบำบัดน้ำเสียจากโรงเรือนหรือฟาร์มก่อนปล่อยหรือระบายออกนอกฟาร์ม เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อกระจายสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

รายการที่ 7 การบันทึกข้อมูล

7.1 ให้บันทึกข้อมูล ได้แก่ บันทึกด้านการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ บันทึกการจัดการอาหารให้โคนม บันทึกด้านการจัดการด้านสุขภาพ และบันทึกด้านการจัดการรีดนม ปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบ บันทึกการทำความสะอาดและการบำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ และบันทึกด้านบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาหารปลอดภัยในด้านการตามสอบของกระบวนการผลิต ฟาร์มโคนมจึงต้องมีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต และการควบคุมโรค เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานแต่ละขั้นตอนว่าถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้ หรือไม่นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์หา

สาเหตุที่มาของปัญหาหรือข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิตสำหรับปรับปรุงให้ดีขึ้น การปฏิบัติงานที่ต้องมีการบันทึกข้อมูล ดังนี้

1. ทะเบียนประวัติโคนมมีข้อมูล ได้แก่ หมายเลขประจำตัว ชื่อโคนม เพศ พันธุ์ วัน/เดือน/ปีเกิด หมายเลขพ่อและหมายเลขแม่ กรณีนำโคนมใหม่เข้ามาเลี้ยงให้ระบุแหล่งที่มาของโคนม
2. ข้อมูลการสืบพันธุ์ของแม่พันธุ์มีข้อมูล ได้แก่ ครั้งที่ผสม วัน/เดือน/ปีที่ผสม พันธุ์พ่อพันธุ์ที่ใช้ผสม อายุแม่พันธุ์ กำหนดวันคลอด วัน/เดือน/ปี เพศ และหมายเลขประจำตัวของลูกที่เกิด
3. การใช้วัคซีนหรือยาสัตว์ในฟาร์มมีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปีที่ใช้วัตถุประสงคในการใช้ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียน ชื่อสามัญของยา รุ่น วันหมดอายุ วิธีการใช้ และลงลายมือชื่อของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
4. การบำบัดโรคโคนมมีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปีที่รักษา ชื่อและหมายเลขประจำตัวโคนม อาการ ผลการตรวจวินิจฉัยโรค วิธีการรักษา และผลการรักษาและลงลายมือชื่อของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม
5. บันทึกข้อมูลปริมาณน้ำนมดิบ รวมมีข้อมูล ได้แก่ จำนวนแม่โครีด ปริมาณน้ำนมรวมของฟาร์ม
6. ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบมีข้อมูล วันที่ตรวจ และผลการตรวจ เช่น การตรวจด้วยวิธี Methylene blue reduction test หรือวิธี Standard Plate Count (SPC) การทดสอบด้วยแอลกอฮอล์ (alcohol test) ค่าพีเอช (pH) จำนวนเม็ดเลือดขาว (Somatic Cell Count) ปริมาณเนื้อมรวม Total Solid (TS) หรือปริมาณเนื้อมไม่รวมมันเนย Solids Not Fat (SNF)
7. การตรวจรับอาหารสัตว์สำเร็จรูปหรือวัตถุดิบอาหารสัตว์มีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปีที่ซื้อผู้ขาย ชนิดของอาหารสัตว์ จำนวน วันผลิต/วันหมดอายุ (ถ้ามี) ลักษณะปรากฏ (เช่น สีกลิ่น การเกาะเป็นก้อน)
8. การใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายด้านการปศุสัตว์มีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปีที่ใช้วัตถุประสงคในการใช้ชื่อผู้ผลิต เลขทะเบียน ชื่อสามัญของสาร รุ่น วันหมดอายุวิธีการใช้
9. การทำความสะอาดฆ่าเชื้อ การตรวจสภาพโรงเรือน และอุปกรณ์มีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปี ที่ซ่อมแซมโรงเรือนและอุปกรณ์ที่เสียหาย การทำความสะอาดโรงเรือนภายนอกโรงเรือนพื้นที่เลี้ยงปล่อย การทำความสะอาดเครื่องรีดนมและอุปกรณ์อื่น ๆ การบำรุงรักษาระบบรีดนมและอุปกรณ์ต่าง ๆ
10. ข้อมูลบุคลากรมีข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลการอบรมของบุคลากร รวมถึงข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปี
11. บันทึกบุคคลเข้า - ออกฟาร์มมีข้อมูล ได้แก่ วัน/เดือน/ปีที่เข้าฟาร์ม ชื่อ - สกุล วัตถุประสงค์การเข้า - ออกฟาร์ม

7.2 ให้เก็บรักษาสันติข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี เก็บสันติข้อมูลไว้อย่างน้อย 3 ปี กรณีที่ผลิตผลมีปัญหาภายหลัง ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการตามสอบให้ทราบถึงที่มาของปัญหาได้ ทั้งนี้เกษตรกรอาจเก็บเอกสารไว้นานกว่า 3 ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดการด้านการผลิตหรือปรับปรุงพันธุ์

4. ข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด

บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์นม ตั้งอยู่ที่ ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์นมยูเอชที นมพาสเจอร์ไรส์ นมปรุงแต่งพร้อมดื่ม ไอศกรีม ด้วยเครื่องจักรที่ทันสมัยได้รับรองคุณภาพตามมาตรฐานสากลมีการผลิตสูงสุด 191 ตันต่อวัน ใช้น้ำนมดิบเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเครือข่ายกว่า 250 ครัวเรือน

เชียงใหม่เฟรชมิลค์เริ่มก่อตั้งใน พ.ศ. 2535 ตลอด 27 ปี ที่เชียงใหม่เฟรชมิลค์อยู่ในธุรกิจได้ทำงานเพื่อช่วยพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตภาคเหนือให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังร่วมพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกับเกษตรกรเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืนในฐานะผู้ผลิตให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพ ตลอดทั้งกระบวนการเพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์นมที่มีคุณภาพจากเกษตรกรไปสู่ผู้บริโภค คุณบัลลภกุล – คุณดารารวรรณ ทิพย์เนตร ประธานกรรมการบริหาร บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด กล่าวว่าโครงการนมคุณภาพสูงล้านนาเป็นโครงการที่ช่วยยกระดับการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับน้ำนมดิบ และผลิตภัณฑ์จากน้ำนมดิบในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ที่ได้รับการรับรองจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และปศุสัตว์เขต 5 เชียงใหม่เฟรชมิลค์เป็นองค์กรแรกที่ได้รับ การรับรองในโครงการนมคุณภาพสูงล้านนา ตลอดทั้งกระบวนการคือ ฟาร์มโคนมคุณภาพสูงล้านนา ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบคุณภาพสูงล้านนา โรงงานแปรรูปนมคุณภาพสูงล้านนา และสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์นมคุณภาพสูงล้านนา ยังส่งเสริมให้เกษตรกรเครือข่ายได้รับการรับรองจากโครงการ และรับชื้อน้ำนมดิบคุณภาพสูงจากเกษตรกรในราคาที่สูงกว่าราคาน้ำนมปกติเชียงใหม่เฟรชมิลค์ยึดมั่นในแนวทางการเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร และพนักงานของเชียงใหม่เฟรชมิลค์ในทุกระดับเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ และคุณภาพการผลิตตลอดทั้งกระบวนการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์นมที่มีรสชาติดี และมีคุณภาพเพื่อให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์ และมีสุขภาพดีจากการบริโภคนม นวัตกรรมอาหารเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค เชียงใหม่เฟรชมิลค์จะมุ่งมั่นในงานวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมอาหารที่มีคุณภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้บริโภค (บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด, 2564)

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมีลค์มีศูนย์รับน้ำนมดิบจำนวน 3 แห่ง ดังนี้

1. ศูนย์รับน้ำนมดิบบ้านธิ (บริษัท เชียงใหม่เฟรชมีลค์ จำกัด) จัดตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยมีสมาชิกทั้งหมด 28 ราย มีจำนวนแม่โครีด 580 ตัว ปริมาณน้ำนมดิบ 2,404,148.2 (ตัน/ปี)
2. ศูนย์รับน้ำนมดิบบ้านแม่ทา (บริษัท เชียงใหม่เฟรชมีลค์ จำกัด) จัดตั้งอยู่ที่ตำบลทาปลาตุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยมีสมาชิกทั้งหมด 91 ราย มีจำนวนแม่โครีด 2,017 ตัว ปริมาณน้ำนมดิบ 8,847,973.2 (ตัน/ปี)
3. ศูนย์รับน้ำนมดิบบ้านโฮ่ง (บริษัท เชียงใหม่เฟรชมีลค์ จำกัด) จัดตั้งอยู่ที่ตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดยมีสมาชิกทั้งหมด 27 ราย มีจำนวนแม่โครีด 944 ตัว ปริมาณน้ำนมดิบ 5,750,412.6 (ตัน/ปี)

5. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการรวบรวมและศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ 3 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีการยอมรับ 2) ทฤษฎีแรงจูงใจ และ 3) ทฤษฎีทัศนคติ

5.1 แนวคิดทฤษฎีการยอมรับ

จากหลักการทฤษฎีการยอมรับมีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปหลักการไว้ ดังนี้

Rogers (1971 อ้างใน สุนีย์รัตน์, 2541) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การตัดสินใจที่จะนำนวัตกรรมนั้นไปใช้อย่างเต็มที่ เพราะนวัตกรรมนั้นเป็นวิธีทางที่ดีกว่า และมีประโยชน์กว่าการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลเกิดขึ้นเป็นกระบวนการเริ่มตั้งแต่ได้สัมผัสนวัตกรรมถูกชักจูงให้ยอมรับนวัตกรรมตัดสินใจยอมรับ หรือปฏิเสธปฏิบัติตามการตัดสินใจ และยืนยันตามการปฏิบัตินั้นกระบวนการนี้อาจใช้เวลาช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ตัวบุคคล

Foster (1973) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการยอมรับไว้ว่า การที่ประชาชนได้เรียนรู้ผ่านการศึกษาระดับชั้นตอนการรับรู้ การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้นั้นจะได้ผลก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติจนเมื่อเขาแน่ใจว่าสิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน เขาจึงกล้าลงทุนสร้างหรือซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การยอมรับเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในการรับเอาสิ่งใหม่มายึดถือปฏิบัติด้วยความเต็มใจโดยที่พฤติกรรมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการและมีระยะเวลา

Rogers (1971 อ้างใน จิระวัฒน์, 2529) ได้ให้ความหมายถึง กระบวนการยอมรับ (Adoption Process) คือ กระบวนการทางจิตใจซึ่งบุคคลรู้สึกจากการได้ยินครั้งแรกเกี่ยวกับการ

เปลี่ยนแปลงจนถึงการยอมรับ และนำไปใช้กระบวนการยอมรับนวัตกรรมนั้น นักวิชาการด้านสังคมต่างเห็นด้วยกันว่า การยอมรับนวัตกรรมเป็นผลมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง อย่างเป็นกระบวนการแม้ว่ารายละเอียดแตกต่างกันแต่ก็มาจากพื้นฐานเดียวกันของเอเวอร์เรต เอ็มโรเจอร์ (Roger, 1995) ซึ่งมีแนวคิดกระบวนการยอมรับนวัตกรรม ดังนี้

ขั้นตระหนักหรือขั้นตื่นตัว (Awareness Stage) เป็นขั้นที่บุคคลรู้ว่ามีความคิดใหม่สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมเกิดขึ้นแต่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น

ขั้นสนใจ (Interest Stage) บุคคลเริ่มมีความสนใจในนวัตกรรม และพยายามแสวงหาข้อมูลหรือความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น

ขั้นประเมินผล (Evaluation Stage) บุคคลจะทำการประเมินผลในสมองของตน โดยลองนึกว่าถ้ายอมรับนวัตกรรมนั้นมาใช้ปฏิบัติแล้วจะเหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรืออนาคตหรือไม่จะให้ผลคุ้มค่ากับความเสียหายหรือไม่

ขั้นทดลอง (Trial Stage) บุคคลจะนำนวัตกรรมมาลองใช้ หรือทดลองปฏิบัติในวงจำกัดก่อนเพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นมีประโยชน์เข้ากับสถานการณ์ของตนหรือไม่

ขั้นยอมรับ (Adoption Stage) บุคคลยอมรับนวัตกรรมโดยนำนวัตกรรมมาใช้อย่างเต็มที่สม่ำเสมอ (พรหมทิพา, 2549 อ้างใน หทัยกาญจน์, 2551) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับสิ่งใหม่ว่าเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล เช่น ความรู้ค่านิยม ทักษะคติทำให้สมาชิกของสังคมได้รับรู้การเปลี่ยนแปลงมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ๆ ได้ย้ายนอกจากนี้การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ อยู่เสมอความสนใจรับรู้ข่าวสารแขนงใหม่ๆ จากสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการก่อให้เกิดการรับรู้ความสนใจ และพยายามนำไปปฏิบัติในที่สุด สรุปกระบวนการยอมรับ คือ กระบวนการทางความคิดของผู้บริโภคในการแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค นับตั้งแต่จากการรับรู้นวัตกรรมใหม่ครั้งแรกไปจนถึงการยอมรับนวัตกรรมใหม่ โดยที่กระบวนการตัดสินใจนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต้องอาศัยเวลา

ขั้นตอนในกระบวนการยอมรับ (Stage in the Adoption Process)

การยอมรับนวัตกรรมใหม่ (เขาวพา, 2547) เป็นกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยอาศัยการสื่อสารสนับสนุน ซึ่งขั้นตอนในกระบวนการยอมรับประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรับรู้ (Awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับ หรือปฏิเสธนวัตกรรมใหม่ โดยบุคคลรับรู้ว่ามีนวัตกรรมใหม่ครั้งแรกเป็นขั้นตอนของการรับทราบเท่านั้นว่านวัตกรรมได้เกิดขึ้นและมีอยู่จริง แต่ยังไม่ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน

2. ความสนใจ (Interest) บุคคลเริ่มมีความสนใจ เริ่มค้นหาข้อมูล และเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นเพิ่มขึ้นพฤติกรรมนี้เป็นไปในลักษณะที่ตั้งใจ และใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นการรับรู้

ในขั้นนี้จะทำให้บุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่นั้นมากขึ้น บุคลิกภาพ ค่านิยม สังคม หรือ ประสบการณ์เก่าๆ จะมีผลต่อบุคคลนั้น และมีผลต่อการติดตามข่าวสาร

3. การประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นไตร่ตรอง บุคคลจะนำข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาข้อดี ข้อเสีย เพื่อตัดสินใจว่าควรจะทำทดลองนวัตกรรมใหม่หรือไม่ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่น ๆ ตรงที่เกิด การตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ๆ โดยบุคคลมักคิดว่าการใช้สิ่งใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยงที่ไม่แน่ใจ ผล ที่จะได้รับในขั้นนี้จึงต้องการแรงเสริม (Reinforcement) เพื่อสร้างความมั่นใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่ได้ ตัดสินใจทดลองนั้นถูกต้อง โดยการให้คำแนะนำข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ

4. การทดลอง (Trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองนวัตกรรมใหม่ โดยอาจลองปฏิบัติทั้งหมดหรือ บางส่วน เพื่อพิสูจน์ประโยชน์ของนวัตกรรมใหม่นั้น และรอดัดตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับนวัตกรรมใหม่ ซึ่งผลทดลองจะมีความสำคัญ ยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5. การยอมรับ (Adoption) เป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับ นวัตกรรมใหม่ หลังจากได้ทดลองปฏิบัติแล้ว และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หลังจากยอมรับ นวัตกรรมแล้วกลุ่มเป้าหมายจะมีการแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยอมรับ ถ้า ข่าวสารที่ได้รับภายหลังมีผลว่าไม่สมควรรับนวัตกรรมนั้น อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเลิกยอมรับ นวัตกรรมนั้นได้แต่ถ้าได้รับข่าวสารที่ดีภายหลัง อาจจะทำให้กลับมายอมรับใหม่ได้อีก

กระบวนการยอมรับ

Rogers & Shoemaker (1971) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการยอมรับว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น ภายในจิตใจของบุคคลเริ่มจากการได้รับรู้เรื่องนวัตกรรมกระทั่งยอมรับไปใช้ในที่ที่สุด Rogers (1971 อ้างถึงใน ณรงค์, 2535) กล่าวถึงกระบวนการยอมรับนวัตกรรมว่าแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นต้นตัว (Awareness) เป็นขั้นแรกที่จะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ วิธีการ ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของบุคคลนั้น ยังไม่มีความรู้สึกซึ่งเกี่ยวกับ เนื้อหา หรือคุณประโยชน์ของนวัตกรรมนั้น ๆ ทำให้เกิดความอยากรู้นั้นต่อไป

2. ขั้นสนใจ (interest) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจ ทหารายละเอียดเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มเติมจะทำให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่ๆหรือสิ่งใหม่ๆมากขึ้นขั้นนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ และค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคมหรือประสบการณ์เก่าๆของบุคคลนั้น

3. ขั้นประเมิน (evaluation) เป็นขั้นที่จะได้ไตร่ตรองถึงประโยชน์ในการลองใช้วิธีการหรือ วิทยาการใหม่ๆ ดีหรือไม่ เมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองหรือไม่ โดยบุคคลนั้นมักจะคิด ว่าการใช้วิทยาการใหม่ๆ เป็นการเสี่ยงทำให้ไม่แน่ใจถึงผลที่จะได้รับในขั้นนี้จึงเป็นการสร้างแรงเสริม

(reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจเพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อ นวัตกรรมมีคุณค่าและมีประโยชน์

4. ขั้นทดลอง (trial) เป็นขั้นที่ใช้วิทยาการใหม่ๆ นั้นกับสถานการณ์ตนเองเป็นการทดลอง บางส่วนก่อนเพื่อจะได้ดูว่าผลลัพธ์และประโยชน์ที่จะได้รับว่าดีจริงอย่างที่คิดไว้ในขั้นประเมิน ซึ่งผล การทดลองจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับต่อไป

5. ขั้นยอมรับ (adoption) เป็นขั้นที่บุคคลรับวิทยาการใหม่ๆ นั้นไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม ของตนเองอย่างเต็มที่หลังจากได้ทดลองปฏิบัติและเห็นประโยชน์แล้วยอมรับนวัตกรรมเหล่านั้น แต่ กระบวนการยอมรับนวัตกรรมของทีกล่าวมามีข้อบกพร่องหลายประการคือ 1) กระบวนการนี้จะมี จุดสิ้นสุดที่การยอมรับนวัตกรรม แต่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลไม่ได้ยอมรับนวัตกรรมเสมอไปอาจจะ มีบุคคลบางส่วนที่มีการปฏิเสธนวัตกรรม 2) ในสภาพของความเป็นจริงแล้วขั้นตอนทั้ง 5 อาจจะไม่ เรียงลำดับกันก็ได้เช่น ขั้นการประเมินอาจจะเกิดในทุก ๆ ขั้นตอนหรือขั้นการทดลองอาจจะถูกข้ามไป เป็นต้น 3) กระบวนการนี้มักจะไม่น่าจะจบลงเพียงแค่การยอมรับนวัตกรรมเท่านั้นแต่จะมีการแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมของตนเองได้ในภายหลังต่อมา Rogers (2003) ได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวกับนวัตกรรมซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นความรู้ (knowledge Stage) เป็นขั้นที่บุคคลได้รับข่าวสารและแสวงหาความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น ซึ่งความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมีอยู่ 3 ลักษณะคือ 1) ความตระหนักว่า นวัตกรรมนั้นมีอยู่ 2) ความรู้เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสม และ 3) ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ เบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น

2. ขั้นการจูงใจ (persuasion Stage) เป็นขั้น ที่บุคคลชอบหรือไม่ชอบมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดี ต่ออนวัตกรรมนั้น โดยบุคคลจะนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น มาตีความหมายและพิจารณา ร่วมกับสถานการณ์ส่วนตัวกับเขาทั้งในปัจจุบันและอนาคตโดยเปรียบเทียบผลดีผลเสียอันจะเกิดจาก การที่เขานั้นรับนวัตกรรมมาใช้นอกจากนี้ยังคิดใคร่ครวญไตร่ตรองว่านวัตกรรมที่บุคคลได้รับรู้ว่าเป็น สิ่งที่เหมาะสมทั้งครอบครัวและญาติมิตรเห็นชอบด้วยหรือไม่

3. ขั้นการตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นขั้นบุคคลจะยอมรับหรือไม่ยอมรับการใช้ นวัตกรรมนั้น ถ้าหากเขามีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมีความรู้สึกชอบและประโยชน์ของนวัตกรรมนั้น เขาก็จะตัดสินใจยอมรับในทางตรงกันข้ามหากเขาไม่มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นหรือมี ความรู้สึกไม่ชอบไม่เห็นคุณค่าของนวัตกรรมนั้นเขาก็จะตัดสินใจไม่ยอมรับ

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) บุคคลจะมีการยอมรับและนำนวัตกรรมไปปฏิบัติ อาจมีการหาข้อมูลเพิ่มเติม หน่วยงานหรือหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุนช่วยเหลือด้านข้อมูล

ความรู้ สารสนเทศ หรือวิธีการต่าง ๆ ตามที่ผู้รับนวัตกรรมต้องการ เพื่อนำไปปฏิบัติได้ตามความรู้ และทักษะที่มีอยู่

5. ขั้นการยืนยัน (Confirmation Stage) เป็นขั้นที่จะแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นและจะทำให้มีการใช้หรือไม่ใช้นวัตกรรมต่อไป ถ้าข้อมูลที่ได้นับสนุนข้อมูลเดิมเข้ากับไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหากข้อมูลขัดแย้งกับข้อมูลเดิมก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคือ กลุ่มที่เคยยอมรับอาจจะไม่ยอมรับนวัตกรรมและกลุ่มที่ไม่ยอมรับอาจจะยอมรับนวัตกรรมในภายหลังได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการยอมรับ (Factors Influencing the Adoption Process)

นักรการตลาดต่างยอมรับในคุณลักษณะของกระบวนการยอมรับของผู้บริโภค ดังนี้ (Rogers, 2003)

1. ความพร้อมยอมรับสิ่งใหม่ (Readiness to Try New Products) เป็นต้นคิดของบุคคล (Person's Innovativeness) ว่าเป็นระดับที่บุคคลจะยอมรับความคิดใหม่ได้รวดเร็วเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นในสังคม ซึ่งบางคนอาจรับสินค้าใหม่ทันทีที่บางคนอาจรอก่อนระยะหนึ่งบางคนอาจจะไม่สนใจเลย Rogers ได้แยกกลุ่มคนที่แตกต่างกันในการมองคุณค่าสิ่งใหม่

1.1 นวัตกรรม (Innovators) กลุ่มนี้เป็นพวกชอบทดลองสิ่งใหม่ๆ เป็นพวกกล้าได้กล้าเสีย พวกเขาจะทดลองความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ กลุ่มนี้จะสำคัญมากที่จะทำให้นวัตกรรมใหม่เป็นที่ยอมรับในตลาด แม้จำนวนน้อยประมาณ ร้อยละ 2.5 แต่เป็นกลุ่มเต็มใจทดลองใช้มักเป็นกลุ่มหนุ่มสาวมีฐานะการเงินดีมีการศึกษาสูง เป็นพวกใจกว้าง เข้ากับสังคมได้ดีมีความเชื่อมั่นในตนเอง

1.2 กลุ่มล้ำสมัย (Early Adopters) กลุ่มใหญ่กว่ากลุ่มแรกมีประมาณ ร้อยละ 13.5 ชอบความแปลกใหม่ น้อยกว่ากลุ่มแรก เป็นผู้มีรายได้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการศึกษา มีความคิดริเริ่มเป็นผู้นำด้านความคิด และยอมรับสิ่งใหม่เร็วแต่ด้วยความระมัดระวัง ซึ่งจะช่วยพิจารณาว่านวัตกรรมใหม่เป็นที่ยอมรับหรือไม่ กลุ่มนี้จะมีอิทธิพลต่อเพื่อนและผู้ร่วมงานเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด

1.3 กลุ่มทันสมัย (Early Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง ร้อยละ 34 มีลักษณะสุขุม ตัดสินใจด้วยความละเอียดรอบคอบ แม้ว่าคนกลุ่มนี้จะไม่ใช่พวกแรกที่รับนวัตกรรมใหม่ แต่ก็ชอบใช้ก่อนคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น คนกลุ่มนี้อยู่ในสังคมระดับกลาง เมื่อก่อนยอมรับสินค้าแสดงว่าเป็นที่ยอมรับของตลาดส่วนใหญ่

1.4 กลุ่มตามสมัย (Late Majority) เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ถึง ร้อยละ 34 ซึ่งยอมรับผลิตภัณฑ์หลังกลุ่มที่ 3 ถือว่าเป็นกลุ่มผู้ตาม ลักษณะเด่นของกลุ่มค่อนข้างอนุรักษ์นิยม เคร่งครัดในระเบียบประเพณี และค่อนข้างมีอายุมาก

1.5 กลุ่มล่าหลัง (Laggards) กลุ่มสุดท้ายนี้เป็นพวกหัวโบราณเป็นพวกขี้สงสัย ขี้ระแวง ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ กลัวการเปลี่ยนแปลงยึดมั่นกับประเพณีนิยม จะยอมรับเมื่อสามารถวัดออกมาได้ว่า เกี่ยวพันกับจารีตประเพณีของตน กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุมาก มีฐานะทางการเงิน สังคมและการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง

2. ผู้มีอิทธิพล (Personal Influence) เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ และโอกาสในการบริโภคสินค้าของบุคคลอื่นถึงแม้ว่าผู้มีอิทธิพลจะเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ก็มีความสำคัญเฉพาะกับบางสถานการณ์หรือกับบางคนเท่านั้น ซึ่งผู้มีอิทธิพลจะมีความสำคัญในขั้นการประเมินมากกว่าขั้นอื่น

3. คุณลักษณะของนวัตกรรม (Characteristics of The Innovation) สินค้าบางชนิดอาจได้รับการยอมรับอย่างรวดเร็ว แต่บางชนิดต้องใช้เวลาานกว่าจะได้รับการยอมรับคุณลักษณะที่มีผลต่อการยอมรับสินค้าใหม่มี 5 ประการ ดังนี้

3.1 ประโยชน์หรือความเป็นไปได้เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรม คิดว่ามีประโยชน์เหนือกว่าสินค้าเดิมอย่างชัดเจน เช่น สะดวก รวดเร็ว ประหยัดกว่า ยิ่งผู้รับนวัตกรรมเห็นคุณค่ามากเพียงใดโอกาสที่จะยอมรับนวัตกรรมยิ่งมีมากขึ้น

3.2 ความเข้ากันได้หรือสอดคล้อง (Compatibility) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่าการที่นวัตกรรมสอดคล้องกับคุณค่า ค่านิยม และประสบการณ์ของผู้ใช้จะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกมั่นใจ และคิดว่า นวัตกรรมมีความหมายมากยิ่งขึ้น

3.3 ความยุ่งยากหรือความซับซ้อน (Complexity) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่า นวัตกรรมนั้นเป็นที่เข้าใจ หรือสามารถนำมาใช้ได้ยากหรือง่ายเพียงใดถ้าผลิตภัณฑ์ใหม่มีความยุ่งยากต่อการใช้งานก็ยากที่จะทำให้เกิดการยอมรับได้ยาก ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ใหม่จึงควรผลิตให้ง่ายต่อการใช้งาน กล่าวได้ว่า ความยุ่งยากมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการยอมรับนวัตกรรม

3.4 การทดลองใช้ (Trial Ability) คือ การที่ผู้รับนวัตกรรมสามารถนำบางส่วนของ นวัตกรรม ไปทดลองจนเป็นที่ยอมรับจะช่วยเพิ่มอัตราการยอมรับ เพราะทำให้ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกว่า ตนเสี่ยงภัยน้อย

3.5 สังเกตได้ (Absorbability) คือ การที่ผลของนวัตกรรมเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ง่ายเป็นรูปธรรม (Material Innovation) จะได้รับการยอมรับง่ายกว่านวัตกรรมที่เป็นนามธรรม (Non Material Innovation) คุณลักษณะอื่นที่มีอิทธิพลต่ออัตราการยอมรับ เช่น ต้นทุน ความเสี่ยง ความไม่แน่นอน ความน่าเชื่อถือในเชิงวิทยาศาสตร์ และการยอมรับจากสังคม นักการตลาดจะต้องวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อดึงดูดใจผู้บริโภค และทำการวางแผนการตลาด

4. ความพร้อมขององค์กร (Organizations' Readiness to Adopt Innovation) คือ การยอมรับผลิตภัณฑ์ใหม่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสภาพแวดล้อมขององค์กร เช่น ความก้าวหน้า และรายได้ขององค์กร ตัวแปรภายในองค์กร เช่น ขนาดองค์กร ผลกำไร แรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และ

การบริหาร เช่น ระดับการศึกษา อายุ นอกจากนั้นยังอาจมีปัจจัยอื่นที่มาจากภาครัฐบาล (Robertson, 1970) ได้นำเสนอรูปแบบกระบวนการยอมรับ โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรับทราบ (Awareness) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภครับรู้ว่ามีสินค้าใหม่ในตลาด โดยมีข้อมูลเพียงเล็กน้อยยังไม่มีทัศนคติใด ๆ ต่อสินค้าใหม่เลย
2. ขั้นความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นที่แสดงว่าผู้บริโภคมีความรู้ และความเข้าใจในสินค้าใหม่มากขึ้นทราบว่าสินค้านี้มีประโยชน์อะไร สามารถนำไปใช้ทำอะไรได้บ้าง
3. ขั้นทัศนคติ (Attitude) เป็นขั้นที่ผู้บริโภคเริ่มมีความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจต่อสินค้าใหม่ เริ่มมีพฤติกรรมด้านแรงจูงใจถ้าผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสินค้าใหม่ จะส่งผลให้สิ้นสุดกระบวนการ
4. ขั้นยืนยัน (Confirmation) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคมีความเชื่อว่า สินค้าใหม่เหมาะสม และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ โดยการประเมินจากคุณลักษณะสินค้า
5. ขั้นทดลอง (Trial) ขั้นที่ผู้บริโภคมีการทดสอบ หรือทดลองใช้สินค้าใหม่ และพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งในขั้นนี้อาจมีการทดลองใช้งานจริงเพียงบางส่วน หรือทั้งหมดขึ้นอยู่กับลักษณะของสินค้า
6. ขั้นการยอมรับ (Adoption) ขั้นนี้ผู้บริโภคจะตัดสินใจว่าจะใช้ หรือไม่ใช้สินค้าใหม่อย่างถาวร ถ้ายังมีการซื้อก็แสดงว่ากระบวนการยอมรับสมบูรณ์

5.2 แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner, 1950) เป็นผู้คิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำหรือแบบปฏิบัติการซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน คือ Operant Conditioning Theory หรือ Instrumental Conditioning Theory หรือ Type - R Conditioning Theory สกินเนอร์ ได้เสนอแนวความคิดโดยจำแนกทฤษฎีทางพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S (Response Behavior) ซึ่งมีสิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวกำหนดหรือดึงออกมา เช่น น้ำลายไหล เนื่องจากใส่อาหารเข้าไปในปากสะดุ้งเพราะถูกเคาะที่สะบ้าข้างเข่า หรือการหรีตาเมื่อถูกแสงไฟ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองแบบอัตโนมัติ
2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R (Operant Behavior) พฤติกรรม หรือการตอบสนองขึ้นอยู่กับการเสริมแรง (Reinforcement) การตอบสนองแบบนี้จะต่างกับแบบแรกเพราะอินทรีย์เป็นตัวกำหนด หรือเป็นผู้สั่งให้กระทำต่อสิ่งเร้าไม่ใช้ให้สิ่งเร้าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของอินทรีย์ เช่น การถางหญ้า การเขียนหนังสือ การรีดผ้า พฤติกรรมต่าง ๆ ของคน ในชีวิตประจำวัน เป็นพฤติกรรมแบบ (Operant Conditioning) หลักการเรียนรู้ที่สำคัญหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำเน้นการกระทำของผู้ที่เรียนรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อ

ต้องการให้อื่นทริยเกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง เราจะให้ผู้เรียนรู้เลือกแสดงพฤติกรรมเอง โดยไม่บังคับหรือบอกแนวทางในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง "เสริมแรง" พฤติกรรมนั้นทันทีเพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้น

พฤติกรรมที่ตอบสนองจะขึ้นอยู่กับเสริมแรง (Reinforcement) ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร
2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบเป็นตัวเสริมแรงทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อนคำตำหนิ กลิ่น การทำโทษเป็นการนำตัวเสริมแรงลบเข้ามา เพราะการทำโทษบางอย่างหากนำไปใช้จะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เข้มข้น

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ไปใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. การใช้เสริมแรง (Reinforcement) ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมครูควรให้การเสริมแรง โดยการชมเชย หรือให้แรงจูงใจ โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตน หรือเห็นว่าตนเองสำคัญกว่าคนอื่น การให้แรงจูงใจจะทำให้เด็กเกิดความสนใจพอใจที่จะเรียน
2. การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างและการลดพฤติกรรมบางอย่าง (Shaping Behavior) หลักการสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ คือการควบคุมการตอบสนอง ด้วยวิธีการเสริมแรง กล่าวคือ เราจะให้การเสริมแรงเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใดก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัย แต่ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปก็ควรลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นหายไป การปลูกฝังพฤติกรรมใหม่ให้แก่เด็ก โดยการใช้การเสริมแรงเป็นสิ่งควบคุมพฤติกรรมครูควรมีการวางแผนให้เหมาะสม
3. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Matching) และเครื่องช่วยสอน (Teaching Learning) สกินเนอร์ ได้เสนอการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นขั้นๆ และจัดลำดับให้เป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เรียนได้ง่าย และเมื่อสำเร็จแต่ละขั้นจะได้รับแรงเสริมหรือให้รางวัลทันทีที่ทั้งบทเรียนสำเร็จรูป และเครื่องช่วยสอนต่างเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้ซึ่งบทเรียน ดังกล่าวควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson, 1993) ได้เน้นความสำคัญที่

วัยของเด็ก ขั้นตอนของการพัฒนาการ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กว่า ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เขาพอใจประสบความสำเร็จ เขาจะมองโลกในแง่ดีมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีไม่พอใจ จะมองโลกในแง่ร้ายขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่ไว้วางใจผู้อื่น อีริคสัน ยังได้ย้ำว่าถ้าหากเด็กไม่พัฒนาและผ่านขั้นต้นแล้ว เด็กก็จะไม่สามารถพัฒนาในขั้นต่อ ๆ ไป ได้การนำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้น การจัดกิจกรรมในขั้นก่อนประถมศึกษา เน้นการที่เด็กได้ประสบความสำเร็จ และพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของห้องเรียนต่อเพื่อนฝูง และต่อครู ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมองสังคมใหม่สังคมโรงเรียนในด้านดีมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจต่อผู้อื่น และถ้า หากว่าเด็กพอใจ และมองโรงเรียนในแง่ดีแล้วเด็กก็อยากมาโรงเรียนก็จะได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตขึ้น การช่วยเหลือตนเอง เช่น การไปห้องน้ำ การแต่งกาย การเก็บของเล่นเข้าที่นั้น ในระยะเริ่มต้นครูจะดูแลอยู่อย่างใกล้ชิด และใช้การชมเชยการชักชวนให้ทำกิจกรรมร่วมกับครูก็จะเป็นการไม่บังคับเด็กไม่เกิดการต่อต้าน และเกิดความพอใจเป็นรางวัลในการทำกิจกรรมช่วยเหลือ การหัวเราะเยาะในสิ่งที่เด็กทำ หรือการจัดแข่งขันผลงานที่อาจจะก่อให้เกิดการละอาย ก็ไม่ควรใช้เพราะจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกอีกต่อไป กิจกรรมในระดับก่อนประถมศึกษาเน้นผ่านการเล่น ซึ่งเป็นการสนุกสนานกับสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ก็เรียกว่า และเชิญชวนต่อการเข้าร่วมการใช้จินตนาการ บทบาทสมมติซึ่งเป็นการตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กวัยนี้ก็มี การจัดให้อยู่ตลอดเวลา ทฤษฎีแรงจูงใจตามลำดับขั้นของมาสโลว์ กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองความต้องการเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความต้อการ ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน
3. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) (Affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น
4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) หรือความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

5.3 แนวคิดทฤษฎีทัศนคติ

(Schiffman & Kanuk, 1994) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ (Attitude) ว่าหมายถึง ความโน้มเอียงที่เรียนรู้เพื่อใหม่พฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายถึง การแสดงความรู้สึกภายในที่สะท้อนว่าบุคคลมีความโน้มเอียง พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อบางสิ่ง เช่น ตราผลิตภัณฑ์บริการ ร้านค้าปลีก เนื่องจากเป็นผลของกระบวนการทางจิตวิทยา ทัศนคติไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง แต่ต้องแสดงว่าบุคคลกล่าวถึงอะไรและทำอะไร ดังนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่ง (Object) ในความหมาย ของทัศนคติที่มุ่งสู่ผู้บริโภคจะสามารถตีความอย่างกว้าง ประกอบด้วยแนวความคิดการบริโภคเฉพาะอย่าง หรือแนวความคิดที่สัมพันธ์กับการตลาด เช่น ผลิตภัณฑ์ชนิดของผลิตภัณฑ์ ตราผลิตภัณฑ์บริการ ความเป็นเจ้าของการใช้ผลิตภัณฑ์ การโฆษณา ราคา สื่อกลาง หรือผู้ค้าปลีก

2. ทัศนคติมีความโน้มเอียงเกิดจากการเรียนรู้ (Attitudes are a learned predisposition) หมายความว่า ทัศนคติเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นผลจากประสบการณ์ โดยตรงเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลอื่นและการเปิดรับจากสื่อมวลชน

3. ทัศนคติไม่เปลี่ยนแปลง (Attitude have consistency) ลักษณะของทัศนคติ คือ ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก แม้ว่าจะมีแนวโน้มคงที่ แต่ทัศนคติไม่จำเป็นต้องถาวรสามารถเปลี่ยนแปลงได้

4. ทัศนคติเกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ (Attitude occur within a situation) ทัศนคติเกิดขึ้นภายในเหตุการณ์ และถูกกระทบโดยสถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์ หรือโอกาส ซึ่งมีลักษณะเฉพาะช่วงเวลามีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ และพฤติกรรมสถานการณ์เฉพาะอย่างอาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับทัศนคติก็ได้ (Mowen, 1998) ทัศนคติ เป็นแกนกลางของความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของบุคคล กลุ่ม สถานการณ์สิ่งของ และความคิดเห็นที่เรามองไม่เห็น จากคำนิยามนี้จะเห็นได้ว่าทัศนคติในความนึกคิดของคนไทย คือใจนั่นเอง เพราะความรู้สึก ดังกล่าวแสดงแนวโน้มที่จะก่อปฏิบัติการตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนอกจากนั้น เราถือได้ว่าทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอันเกิดจากตัวบุคคล

Bovee (1995) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงในด้านบวกหรือความโน้มเอียงในด้านลบของบุคคลที่มีต่อผลิตภัณฑ์บุคคล สถานที่ แนวคิดหรือประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีทัศนคติ

มีความสำคัญมากต่อนักการตลาด เพราะทัศนคติมีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการซื้อและการกระทำ การซื้อของผู้บริโภคทั้งหลาย

Mun (1971) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อ สิ่งของบุคคล สถาบัน สถานการณ์ และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธซึ่งมีผลทำให้ บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกัน

เซตคักดี (2549) ได้ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผล เนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะ ตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้การเรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม ซึ่งทัศนคติเหล่านี้จะแสดงออกหรือ ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในกรณีที่สิ่งเรานั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

อัศน์อุไร (2549) ทัศนคติ หมายถึง ความมีใจโน้มเอียงที่บุคคลที่แสดงถึงความชอบหรือไม่ ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นคน สัตว์สิ่งของ แนวความคิดหรือการกระทำต่าง ๆ จากข้อความ ข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นผลมาจาก ประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกและความคิด ดังกล่าวเป็นไปในทางชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยา และการกระทำต่อสิ่งนั้น ๆ ทั้งในทาง สนับสนุนหรือต่อต้าน

องค์ประกอบของทัศนคติ

Zimbardo and Ebbesen (1970) กล่าวว่า ทัศนคติ สามารถแยกองค์ประกอบของทัศนคติ ได้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางการรู้คิด (Cognitive Component) ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่งนั้นจะต้องประกอบด้วยความรู้ หรือความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับเป้าหมายของทัศนคติที่อาจเป็น วัตถุประสงค์ หรือเหตุการณ์เป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ที่มีทิศทางประกอบด้วย คือ ทางที่ว่าสิ่งนั้น ดีเลว มีคุณ หรือมีโทษ มากน้อยเพียงใด เป็นความรู้ หรือความเชื่อที่ใช้ประเมินค่าสิ่งนั้นได้

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective Component) ทัศนคติมีลักษณะที่สำคัญ คือ อารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางทัศนคตินั้น โดยเป็นความรู้สึกที่มีทิศทาง ซึ่งหมายถึง ความชอบ ความไม่ชอบสิ่งหนึ่ง หรือความพอใจ ไม่พอใจสิ่งหนึ่ง

3. องค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ (Action Tendency Component) เมื่อบุคคลมีความรู้ เชิงประเมินค่า และมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สุดคล้องกันติดตามมาก็คือความ พร้อมที่จะกระทำการให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย

ทิตยา (2547) กล่าวว่า ทัศนคติ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ในส่วนนี้เป็นการเรียนรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ บุคคลเหตุการณ์ กล่าวคือการทำที่บุคคลสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอน และถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมิน หากรู้ในทางที่ดีก็จะมีทัศนคติที่ดี หากไม่รู้เลยก็ไม่มีทัศนคติข้อแตกต่างระหว่างส่วนนี้กับความรู้สึก คือการพิจารณาของบุคคลในส่วนนี้จะมีลักษณะปลอดจากอารมณ์แต่จะเป็นเรื่องของเหตุผลอันสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุคคล

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ลักษณะทางอารมณ์ที่สอดคล้องกับความคิด เช่น บรรดาความรู้สึกที่ชอบ ไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยคิดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคล

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความพร้อมที่จะทำหรือมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรม (Action Tendency) อันเป็นผลต่อเนื่องมาจากความคิด และความรู้สึกซึ่งออกมาในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

ลักษณะของทัศนคติ

งามตา (2537) กล่าวว่าองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ของทัศนคติมีลักษณะร่วมกัน 2 ประการ คือ 1) การมีทิศทาง 2) ปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทิศทาง (Direction) ทัศนคติมี 2 ขั้ว หรือ 2 ทิศทาง หมายถึง การประเมินค่าการรู้คิด การรู้สึก และการพร้อมกระทำไปในทางที่เป็นบวกหรือลบ ซึ่งหมายถึง ดีหรือเลว ชอบ พอใจ ไม่ชอบ หรือไม่พอใจ การพร้อมที่จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือการพร้อมที่จะทำลายหรือขัดขวาง

2. ปริมาณ (Magnitude) หมายถึง ความเข้มข้น หรือปริมาณความรุนแรงของทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปในทางบวกหรือลบ นั่นคือบุคคลอาจมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างรุนแรงมากแต่มีทัศนคติต่ออีกสิ่งหนึ่งเพียงเบาบาง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้น หรือขึ้นอยู่กับความเกี่ยวพันของบุคคลต่อสิ่งนั้น

จิตยา (2545) ให้ความเห็นว่า ทัศนคติมีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

1. ทัศนคติเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมโต้ตอบต่อเหตุการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือเรียกว่าเป็นสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

2. ทัศนคติจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา แต่ไม่ได้หมายความว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3. ทัศนคติเป็นตัวแปรแฝงที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรู้สึกนึกคิดไม่ว่าจะเป็นในรูปของการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึกตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

4. ทักษะที่มีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมิน และเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่ง หมายความว่าไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

ประเภทของทัศนคติ

Walters (1978) สามารถแบ่งประเภททัศนคติได้ทั้งหมด 5 ประเภท

1. ความเชื่อ คือ ความโอนเอียงที่ทำให้ต้องยอมรับเพราะเป็นข้อเท็จจริงและเป็นสิ่งที่มีการ สนับสนุนโดยความเป็นจริงหรือข้อมูลอื่น ๆ ใด ๆ ที่มีน้ำหนักมากความเชื่อส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งที่มี เหตุผลที่ถาวรแต่อาจจะมี หรือไม่มีความสำคัญก็ได้

2. ความคิดเห็น คือ ความโน้มเอียงที่ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความแน่นอน ซึ่งความคิดเห็น นั้นอาจเป็นข้อเท็จจริงบางอย่างก็ได้ แต่ข้อเท็จจริงนั้นเป็นเพียงข้อสรุปของคำแนะนำที่ผู้บริโภคน แสดงออกความคิดเห็นมักจะเกี่ยวข้องกับคำถามในปัจจุบัน และง่ายที่จะเปลี่ยนแปลงไป

3. ความรู้สึก คือ แนวโน้มเอียงซึ่งมีพื้นฐานมากจากอารมณ์โดยธรรมชาติ โดยอารมณ์สามารถ มีลักษณะถาวรและมีสมมติฐานลึก แต่ความรู้สึกไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งสนับสนุน โดยข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวข้อง

4. ความโอนเอียง คือ รูปแบบบางส่วนของทัศนคติเมื่อผู้บริโภคอยู่ในสถานะที่ตัดสินใจไม่ได้

5. ความมีอคติ คือ ความเชื่อทางจิตใจที่ทำให้เกิดอคติ หรือความเสียหายในทางตรงข้ามกับ ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ผู้บริโภคอาจมีความรู้สึกหรือความคิดเป็น หรือความเชื่อที่เป็นอคติก็ได้

ชวนะ (2527) บุคคลสามารถแสดงทัศนคติได้ 3 ประเภทคือ

1. ประเภทแรก ได้แก่ ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกมีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจโต้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้ง หน่วยงาน องค์กร สถาบัน การดำเนินการขององค์กรหรืออื่น ๆ

2. ประเภทที่สอง ได้แก่ ทัศนคติเชิงลบ หรือไม่ดีเป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทาง เสื่อมเสียไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัยรวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบันการดำเนินการ ขององค์กรหรืออื่น ๆ

3. ประเภทที่สาม ได้แก่ ทัศนคติ ที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใด ปัญหาหนึ่ง หรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร หรืออื่น ๆ โดยสิ้นเชิง อนึ่งทัศนคติทั้งสาม ประเภทนี้บุคคลอาจมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่อง ความเชื่อความรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยมและอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของการกระทำ หรือสถานการณ์

เป็นต้น ซึ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมาในรูปของความเห็นร่วมกันก็จะเปลี่ยนเป็น “สาธารณมติ” ต่อไป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนีย์ และวราภา (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพโภชนาของเกษตรกรในเขตจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาที่มีผลต่อความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพโภชนาในเขตจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 322 ราย คิดเป็น ร้อยละ 38.5 ของจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ได้จากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบธรรมดา การรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การแจกแจงหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่า F-test และค่า t-test ผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมดเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์โคนม ร้อยละ 59.9 ประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก มีขนาดของฝูงโค เฉลี่ย 5.7 ตัว จำนวนโคนมทั้งหมดมี 1,846 ตัว เป็นโคตัวผู้ 55 ตัว ร้อยละ 75.2 ประกอบอาชีพนี้ในระยะเวลา 1 – 5 ปี ปริมาณนมน้ำเฉลี่ยต่อวัน คือ 20.38 ลิตร รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนมในปี 2531 คือ 52,455.02 บาท ในขณะที่รายจ่ายเฉลี่ย คือ 24,210.28 บาท เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ร้อยละ 67.1 มีโอกาสพบปะกับเจ้าหน้าที่เกษตร ร้อยละ 85.1 เคยเข้าการฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมก่อนประกอบอาชีพ มีการรับฟังข่าวสารทางการเกษตรจากทางวิทยุมากเป็นอันดับ 1 ในด้านการเลี้ยงดูโคนมเกษตรกรส่วนใหญ่จะเลี้ยงโคนมโดยการเข้าคอกให้อาหารชั้นอาหารหยาบ และเกลือแร่ ในการเลี้ยงดูโคนมมีการเตรียมตัวแม่โคในระยะสุดท้ายของการตั้งท้องโดยการเสริมเกลือแร่และอาหารชั้น มรการอภิบาลดูแลแม่โคขณะคลอด และเมื่อคลอดแล้วก็ให้ลูกโคกินนมจากแม่โคทันที และให้กินนาน 1 สัปดาห์ ในด้านการทำวัคซีนและการถ่ายพยาธิ ส่วนใหญ่มีการทำวัคซีน และการถ่ายพยาธิตามโปรแกรม นอกจากนี้มีการป้องกันและรักษา โรคเต้านมอักเสบ การตรวจโรคแท้งติดต่อ และวัณโรคในโคนม การรักษาบาดแผลทั่วไป การรักษาโรคปากและเท้าเปื่อย การกำจัดเห็บ การทดสอบความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกลุ่มที่ประกอบการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก และกลุ่มที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพรอง พบว่า คะแนนที่ได้ของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรมินทร์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานของระบบเครื่องรีดนมของฟาร์มโคนมเกษตรกรรายย่อย กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 ฟาร์ม และอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จำนวน 31 ฟาร์ม โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่

เกี่ยวข้องกับระบบเครื่องรีดนม จากการสำรวจในพื้นที่กิ่งอำเภอแม่อน และอำเภอบ้านธิ พบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบระบบเครื่องรีดนม และไม่เคยทำการตรวจสอบเลยตลอดอายุการใช้งาน (ร้อยละ 79.17 และ 77.42) พบปัญหาเกี่ยวกับชิ้นส่วนอุปกรณ์ เช่น สวิตช์ปิด - เปิดไม่เหมาะสม (ร้อยละ 79.17 และ 74.19) ถึงสำรองสูญญากาศสกปรก (ร้อยละ 70.83% และ 75%) และตัวควบคุมสูญญากาศสกปรก (ร้อยละ 70.83 และ 67.86) ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน เช่น มีการกำลังสูญญากาศไม่เพียงพอ (ร้อยละ 86.36 และ 60.71) ตัวควบคุมสูญญากาศทำงานผิดปกติ (ร้อยละ 45.45 และ 50.00) และตัวควบคุมจังหวะทำงานเร็วเฉลี่ย (mean \pm S.D.) เท่ากับ 101.28 ± 37.74 ครั้งต่อนาที และ 93.93 ± 36.29 ครั้งต่อนาที ตามลำดับ ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางในการแก้ไขและให้ความรู้ที่ถูกต้องกับเกษตรกร

จักรพงษ์ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรม หลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่คาดว่าจะประกอบอาชีพเกษตรกรม หลังจบการศึกษามากที่สุดมาจากคณะผลิตกรรมการเกษตร โดยมีเหตุจูงใจสูงสุด คือความเจริญทางเทคโนโลยีด้านเกษตร นอกจากนี้ การศึกษาในภาพรวมยังพบ 5 ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อเหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรม ได้แก่ เพศ ที่ดินทำกิน (5-10 ไร่) การเรียนกลุ่มวิชาสหกิจศึกษา ความรู้เฉพาะทางด้านการเกษตร ทศนคติต่ออาชีพเกษตรกรม และ 7 สาเหตุหลักที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ประกอบอาชีพเกษตรกรม คือ การเข้าร่วมกองทุนเงินให้กู้ยืมการศึกษา (กยศ.) ความไม่เชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของรัฐบาล รายได้จากการทำการเกษตร ความไม่มั่นใจในความรู้ด้านการเกษตรที่เรียนมา ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรที่เรียน โอกาสในการประกอบอาชีพอื่น ๆ และความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับทำการเกษตร

ชไมพร และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 2) การจัดการฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 3) ความรู้ของเกษตรกรในการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนม - ไทยเดนมาร์ก บ้านเนินดินแดง จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 66 ราย ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า การจัดการฟาร์มโคนมของเกษตรกรในด้านพันธุ์โคนม ด้านอาหารโคนม และด้านการจัดการฟาร์มโคนมมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้า

เกษตร พ.ศ. 2551 (มกษ. 6402 - 2552) และเกษตรกรมีความรู้ด้านการจัดการฟาร์มโคนมตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 (มกษ. 6402 - 2552) ใน 9 องค์ประกอบอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 94.12) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มและต้องการได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการจัดการฟาร์มตามมาตรฐานฟาร์มโคนมมากขึ้น

อิทธิพัทธ์ และศุภวัฒน์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานบางประการทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 ทศนคติการสนับสนุน ปัญหาอุปสรรค ความต้องการในการปฏิบัติ และปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม โดยศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 ที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) จำนวน 270 คน ระหว่างเดือน ตุลาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2563 ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงสำรวจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีค่าเฉลี่ยอายุ, จำนวนสมาชิกในครัวเรือน, ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม, แรงงานที่ใช้ประจำในฟาร์มโคนม, พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด, จำนวนโคนมทั้งหมด, โครีตนม, โคนแห้งนม, ลูกโค, ผลผลิตน้ำนมดิบ, การให้นมของแม่โค, รายได้และรายจ่ายรวม จากการเลี้ยงโคนมในรอบปี 2561 เท่ากับ 48.48 ปี, 4.98 คน, 12.49 ปี, 2.66 คน, 17.97 ไร่, 39.69 ตัว, 17.87 ตัว, 3.72 ตัว, 8.19 ตัว, 218.10 กิโลกรัมต่อวัน, 12.20 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน, 920,268.17 บาท และ 654,666.46 บาท ตามลำดับ ทศนคติต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) การสนับสนุนการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.64) ปัญหาอุปสรรคที่เกษตรกรประสบอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.62) ความต้องการในการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) และการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.82) จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก คือ การสนับสนุนการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนม จำนวนลูกโค รายได้จากเลี้ยงโคนม และพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P < .05$)

7. ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสารทั้งทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน สามารถสรุปเนื้อหาสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยได้ ดังนี้

ความรู้ คือ การได้ข้อมูลเกี่ยวกับ รูปแบบ วิธีการ กฎเกณฑ์ แนวการปฏิบัติ และบุคคล ซึ่งจากการศึกษา ประสบการณ์หรือจากสื่อต่าง ๆ ประกอบกัน ความรู้จึงเป็นความสามารถหรือความคิด ความหยั่งรู้หยั่งเห็น และสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับสถานการณ์

การปฏิบัติเป็นการกระทำหรือพฤติกรรม เกี่ยวกับสมอง อารมณ์ ความคิด และความรู้สึก ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการและการยอมรับ ความรู้สึกนึกคิด เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเป็นปฏิปักษ์การกระทำ หรือเป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น

การที่จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยอมรับและปฏิบัติตามการในฟาร์มโคนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย ทำให้โคนมมีสุขภาพ สุขอนามัย และสุขลักษณะที่ดีได้ ให้ผลผลิตน้ำนมดิบเต็มศักยภาพ มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ต้องมีความรู้และยึดหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์เชียงใหม่ จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน และแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม

จากทฤษฎีและแนวคิดที่กล่าวมา การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบถึงการยอมรับที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ซึ่งประกอบไปด้วย .องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จึงเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาประเด็นด้านการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม นั้น ผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะตอบว่าสาเหตุใดที่ส่งผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเหล่านั้น โดยหาสาเหตุที่แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ พื้นที่เลี้ยงโคนม รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาที่ได้รับรองมาตรฐาน (GAP) และระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม และ 3) ลักษณะทางจิตวิทยา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ทศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) และแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยคาดหวังว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 กลุ่ม ปัจจัยดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีแนวคิดว่านอกจาก 3 กลุ่มปัจจัยจะส่งผลต่ออิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่อาจส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัวแปรเชิงคุณภาพ 1 กลุ่มตัวแปร ซึ่งได้แก่ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาคั้งนี้จะสามารถค้นพบปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9. สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดในการตั้งสมมติฐานจากการทบทวนวรรณกรรมตรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ คือ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับและปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่ เพรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของกลุ่มสมาชิกเฟรชมิลค์เชียงใหม่ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษา คือ บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ทั้งนี้บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด สามารถผลิตน้ำนมดิบในแต่ละวันได้ปริมาณมาก ในรูปแบบน้ำนมดิบที่ได้มาตรฐาน GAP อีกทั้งยังเป็นบริษัทที่สนับสนุนสหกรณ์โคนมในจังหวัดลำพูนทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ 1) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอมะทิง 2) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอบ้านธิ และ 3) บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด อำเภอบ้านโฮ่ง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าฟาร์มโคนมแต่ละที่จะได้รับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเรียบร้อยแล้ว แต่ปัจจุบันมีเกษตรกรรุ่นใหม่และฟาร์มที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งอาจยังมีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่คลาดเคลื่อน ส่งผลกระทบต่อผลผลิตน้ำนมดิบ ดังนั้น การศึกษานี้จึงเป็นแนวทางเบื้องต้น เพื่อนำข้อมูลให้แก่บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ภาพที่ 2 แผนที่จังหวัดลำพูน
ที่มา: จังหวัดลำพูน (2564)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรเจ้าของฟาร์มผู้เลี้ยงโคนมที่ลงนามในสัญญาซื้อขายน้ำนมดิบในอำเภอบ้านโฮ่ง อำเภอบ้านธิ และอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ฟาร์มละ 1 คน ซึ่งประกอบด้วยศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 27 คน ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์อำเภอบ้านธิ จำนวน 28 คน และศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอแม่ทา จำนวน 91 คน รวมประชากรในการศึกษาทั้งสิ้น 146 คน

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อหาเกษตรกรตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 146 คน จากสูตร Yamane (สุนันทา, 2564 อ้างใน จักรพงษ์ และคณะ, 2558) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้คลาดเคลื่อน 0.05 โดยแสดงวิธีการคำนวณดังต่อไปนี้

จากสูตร	$n = \frac{N}{1+N(e^2)}$
โดยแทนค่า	$n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง $N =$ จำนวนประชากรทั้งหมด $e =$ ความคาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้ระดับ 0.05

แทนค่าจากสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{146}{1+146(0.05^2)}$$

$$n = 106.96$$

ดังนั้น จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จำนวน 107 คน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 3 ศูนย์รับน้ำนมดิบของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ได้แก่ ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอบ้านโฮ่ง ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอบ้านธิ และศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอแม่ทา ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลาก เพื่อกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง (ทวีรัตน์, 2536) เนื่องจากแต่ละศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ มีจำนวนสมาชิกที่

ไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงสุ่มตัวแทนในแต่ละศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ โดยคำนวณตัวอย่างตาม สัดส่วนประชากรในแต่ละศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์

ผู้วิจัยนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างในแต่ละศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์โดยใช้สูตรสูตร การเทียบสัดส่วน Slovin' s formula (1960 อ้างใน Pounngamchuen and Namvises, 2012) ดังต่อไปนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยใช้แทนค่า n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
 n_i = จำนวนประชากรที่จะสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณได้ตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำแนกตามแต่ละศูนย์รับน้ำนมดิบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำแนกตามบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์

ศูนย์รับน้ำนมดิบ	ประชากร ผู้เลี้ยงโคนม (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ผู้เลี้ยงโคนม (คน)
1. ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอบ้านโฮ่ง	27	20
2. ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอบ้านธิ	28	20
3. ศูนย์รับน้ำนมดิบเชียงใหม่เฟรชมิลค์ อำเภอแม่ทา	91	67
รวม	146	107

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการค้นคว้าจากตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยาของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชเมลค์ จังหวัดลำพูน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส

ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ พื้นที่เลี้ยงโคนม รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาที่ได้รับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP และระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม

ข้อมูลลักษณะทางจิตวิทยา ได้แก่ ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม และแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม โดยลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ (Guilford, 1954) คือ

ระดับทัศนคติ/แรงจูงใจต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับคะแนน
มีทัศนคติ/แรงจูงใจมากที่สุด	5 คะแนน
มีทัศนคติ/แรงจูงใจมาก	4 คะแนน
มีทัศนคติ/แรงจูงใจปานกลาง	3 คะแนน
มีทัศนคติ/แรงจูงใจน้อย	2 คะแนน
มีทัศนคติ/แรงจูงใจน้อยที่สุด	1 คะแนน

นำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ซึ่งมีระดับเกณฑ์เฉลี่ย 5 ระดับ โดยมีความกว้างของขั้นเท่ากับ 1.00 ความหมายค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงมีความหมาย (สุนันทา, 2564) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติ/แรงจูงใจ
4.51-5.00	มีทัศนคติ/แรงจูงใจมากที่สุด
3.51-4.50	มีทัศนคติ/แรงจูงใจมาก
2.51-3.50	มีทัศนคติ/แรงจูงใจปานกลาง
1.51-2.50	มีทัศนคติ/แรงจูงใจน้อย
1.00-1.50	มีทัศนคติ/แรงจูงใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน โดยประยุกต์แบบสอบถามความรู้ 7 ด้าน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจดบันทึกข้อมูล โดยที่ลักษณะคำถามปรนัยคือ ถูกและผิด เชิงบวก และเชิงลบ จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบคำถามไม่ถูกต้อง	=	0	คะแนน
ตอบคำถามถูกต้อง	=	1	คะแนน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ใช้แบบทดสอบการปฏิบัติ 7 ด้าน คือการปฏิบัติตามองค์ประกอบฟาร์ม การปฏิบัติจัดการฟาร์ม การปฏิบัติบุคลากร การปฏิบัติสุขภาพสัตว์ การปฏิบัติสวัสดิภาพสัตว์ การปฏิบัติสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติการจดบันทึกข้อมูล โดยลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ (Guilford, 1954) คือ

ระดับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับคะแนน
การยอมรับและการปฏิบัติมากที่สุด	5 คะแนน
การยอมรับและการปฏิบัติมาก	4 คะแนน
การยอมรับและการปฏิบัติปานกลาง	3 คะแนน
การยอมรับและการปฏิบัติน้อย	2 คะแนน
การยอมรับและการปฏิบัติน้อยที่สุด	1 คะแนน

นำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแล้วนำไปเทียบเกณฑ์การแปลความหมาย ซึ่งมีระดับเกณฑ์เฉลี่ย 5 ระดับ โดยมีความกว้างของชั้นเท่ากับ 1.00 ความหมายค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงมีความหมาย (สุนันทา, 2564) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าเฉลี่ยระดับการยอมรับและการปฏิบัติ
4.51-5.00	มีการยอมรับและการปฏิบัติมากที่สุด
3.51-4.50	มีการยอมรับและการปฏิบัติมาก
2.51-3.50	มีการยอมรับและการปฏิบัติปานกลาง
1.51-2.50	มีการยอมรับและการปฏิบัติน้อย
1.00-1.50	มีการยอมรับและการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นการสอบถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน โดยมีลักษณะคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร 107 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความวิชาการ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ รวมถึงข้อมูลที่ค้นคว้าผ่านระบบออนไลน์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์รับนํ้านมดิบเชียงใหม่แฟรชมิลค์อำเภอบ้านโฮ่ง ศูนย์รับนํ้านมดิบเชียงใหม่แฟรชมิลค์อำเภอบ้านธิ และศูนย์รับนํ้านมดิบเชียงใหม่แฟรชมิลค์อำเภอแม่ทา

การทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยเรื่องความรู้และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำไปทดสอบเพื่อความเที่ยงตรง (Validity) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการหาความสอดคล้องกลมกลืนของเนื้อหาตามหลักการทฤษฎี และตรงตามโครงสร้างเนื้อหาที่ได้กำหนด หรือสร้างขึ้นในแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและนำไปให้สัตวแพทย์ชำนาญการ หน่วยพัฒนาสุขภาพและผลผลิตสัตว์ ศูนย์รับนํ้านมดิบเชียงใหม่แฟรชมิลค์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 ทำการตรวจสอบแก้ไขภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องรัดกุมยิ่งขึ้น

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขแล้วไปทดสอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของศูนย์รับนํ้านมดิบที่เคแตรีโกลด์ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการวัดประสิทธิภาพของเครื่องมือมีลักษณะเชื่อถือได้เพียงใด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) Cronbach (1970 อ้างใน สุนันทา, 2564) ตรวจสอบก่อนนำไปใช้ในการวิจัยผลการทดสอบ

จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

โดยที่ α	=	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
n	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	=	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	=	คะแนนแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า 0.07 (ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534) หมายความว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นที่น่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปทดสอบกับประชากร เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ได้ โดยมีผลการทดสอบความเชื่อมั่น คือ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เท่ากับ 0.875 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เท่ากับ 0.911 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคำถามเกี่ยวกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม เท่ากับ 0.958 ดังนั้น แสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และแม่นยำ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3. การตรวจสอบความยากง่ายของแบบทดสอบ (Difficulty) โดยใช้สูตรดังนี้ (เกษสังข์, 2559)

$$\text{จากสูตร} \quad P = \frac{R_H + R_L}{N_H + N_L}$$

โดยแทนค่า	P	คือ	ค่าความยากของข้อสอบแต่ละข้อ
	R_H	คือ	จำนวนผู้สอบที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	R_L	คือ	จำนวนผู้สอบที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	N_H	คือ	จำนวนผู้สอบที่ตอบในกลุ่มสูง
	N_L	คือ	จำนวนผู้สอบที่ตอบในกลุ่มต่ำ

เกณฑ์การพิจารณาระดับความยากง่ายของข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้จากการคำนวณ จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 ถึง 1.00 ซึ่งจะมีรายละเอียดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

0.81 - 1.00	เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก ควรตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุง
0.61 - 0.80	เป็นข้อสอบค่อนข้างง่าย ใช้ได้ดี
0.40 - 0.60	เป็นข้อสอบที่ความยากง่ายปานกลาง ใช้ได้ดีมาก
0.20 - 0.39	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก ใช้ได้ดี
≤ 0.19	เป็นข้อสอบที่ยากมาก ควรตัดทิ้งหรือนำไปปรับปรุง

โดยข้อสอบที่นำไปใช้ในการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.02 ถึง 0.80 โดยมีผลจากการตรวจสอบความยากง่ายในแบบสอบ โดยผ่านการทดสอบปรับปรุงแก้ไขหนึ่ง ครั้งและตัดทิ้งในบางข้อคำถาม ผลที่ได้ค่า P อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.66 หมายความว่า เป็นแบบทดสอบที่มีความยากง่ายปานกลางถึงค่อนข้างง่าย ใช้ได้ดีเหมาะสมที่จะนำไปใช้ต่อไป

4. การตรวจสอบอำนาจการจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (เกษสังข์, 2559)

$$\text{จากสูตร} \quad r = \frac{H-L}{(N_1+N_2)/2}$$

โดยแทนค่า	r	คือ	ค่าอำนาจในการจำแนก
	H	คือ	จำนวนคนที่ตอบข้อทดสอบข้อนั้นถูกในกลุ่มคนเก่ง
	L	คือ	จำนวนคนที่ตอบข้อทดสอบข้อนั้นถูกในกลุ่มคนไม่เก่ง
	N_1	คือ	จำนวนคนในกลุ่มไม่เก่ง
	N_2	คือ	จำนวนคนในกลุ่มเก่ง

ค่าอำนาจในการจำแนกจะเป็นได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ โดยที่ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าอำนาจการจำแนกออกเป็นช่วงดังต่อไปนี้

0.60 – 1.00	หมายถึง	ดีมาก
0.40 – 0.59	หมายถึง	ดี
0.20 – 0.39	หมายถึง	พอใช้
0.10 – 0.19	หมายถึง	ต่ำ ต้องปรับปรุง
0.00 – 0.09	หมายถึง	ต่ำมาก ต้องปรับปรุง
-1.00 – (-.01)	หมายถึง	ติดลบ ต้องปรับปรุง

ผลจากการตรวจสอบอำนาจในการจำแนกด้านความรู้จากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 30 คน โดยผ่านการทดสอบปรับปรุงแก้ไขหนึ่งครั้ง และตัดทิ้งในบางข้อคำถาม ผลที่ได้ r อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 หมายความว่า เป็นแบบทดสอบที่สามารถจำแนกระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างระดับพอใช้ถึงดีมาก เหมาะที่จะนำไปใช้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม และจัดลำดับข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และแจกแจงความถี่ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical package for the social Science) เพื่อทำการแจกแจงข้อมูลที่ได้แต่ละส่วนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูน โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เช่น ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Mean Score: WMS) เพื่อใช้ในการแจกแจงความถี่และจัดลำดับของข้อมูล ทักษะคติ/แรงจูงใจต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูน มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวัดมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert (1961 อ้างใน จักรพงษ์ และคณะ, 2562) ใน 5 ระดับ คือ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด/แรงจูงใจมากที่สุด 4 = เห็นด้วยมาก/แรงจูงใจมาก 3 = เห็นด้วยปานกลาง/แรงจูงใจปานกลาง 2 = เห็นด้วยน้อย/แรงจูงใจน้อย 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด/แรงจูงใจน้อยที่สุด โดยคะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแบ่งเป็นช่วง ๆ เพื่อพิจารณาระดับทักษะคติ/แรงจูงใจ ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับทักษะคติ/แรงจูงใจ
4.50-5.00	เห็นด้วยมากที่สุด/แรงจูงใจมากที่สุด
3.50-4.49	เห็นด้วยมาก/แรงจูงใจมาก
2.50-3.49	เห็นด้วยปานกลาง/แรงจูงใจปานกลาง
1.50-2.49	เห็นด้วยน้อย/แรงจูงใจน้อย
1.00-1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด/แรงจูงใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูน มีความรู้ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจดบันทึกข้อมูล โดยแบ่งช่วงคะแนน ดังนี้ การวิเคราะห์เชิงความหมาย (Semantic Analysis) (Poung-ngamchuen and Buwjoom, 2022)

0 – 9	คะแนน	หมายถึง	ความรู้้น้อย
10 – 17	คะแนน	หมายถึง	ความรู้ปานกลาง
18 – 20	คะแนน	หมายถึง	ความรู้มาก

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน มีการปฏิบัติ 7 ด้าน คือ การปฏิบัติองค์ประกอบฟาร์ม การปฏิบัติการจัดการฟาร์ม การปฏิบัติบุคลากร การปฏิบัติสุขภาพสัตว์ การปฏิบัติสวัสดิภาพสัตว์ การปฏิบัติสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติการจัดบันทึกข้อมูล โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ร้อยละ (Percentage) และจัดลำดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter โดยระดับการยอมรับและการปฏิบัติมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (สุนันทา, 2564 อ้างใน จักรพงษ์ และคณะ, 2558) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ
4.51-5.00	มีระดับการยอมรับและการปฏิบัติมากที่สุด
3.51-4.50	มีระดับการยอมรับและการปฏิบัติมาก
2.51-3.50	มีระดับการยอมรับและการปฏิบัติปานกลาง
1.51-2.50	มีระดับการยอมรับและการปฏิบัติน้อย
1.00-1.50	มีระดับการยอมรับและการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ตามที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้ตอบไว้ในข้อคำถามแบบปลายเปิดในแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยแบบผสมโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ผลการศึกษาได้นำเสนอใน 4 ตอน โดยเรียงลำดับวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ลักษณะทางจิตวิทยา ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.10 เป็นเพศชาย และที่เหลือ (ร้อยละ 29.90) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยประมาณ 47.02 ปี โดยเกษตรกรจำนวนหนึ่งในสามมีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.50) โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.70) มีสถานภาพสมรสแล้ว

ตารางที่ 3 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัด (n = 107)

	ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	75	70.10
	หญิง	32	29.90
อายุ (ปี)	21-31	14	13.10
	32-42	22	20.60
	43-53	34	31.80
	54-64	28	26.20
	65 ปีขึ้นไป	9	8.40
		เฉลี่ย = 47.02	ต่ำสุด = 23

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 107)

ลักษณะพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	2	19.00
ประถมศึกษา	38	35.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	15	14.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	28	26.20
ปริญญาตรี	23	21.50
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.90
สถานภาพสมรส		
โสด	19	17.80
สมรส	81	75.70
หม้าย	1	0.90
หย่าร้าง	6	5.60

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 29.90) เลี้ยงโคนม 21-40 ตัว โดยเฉลี่ยเลี้ยงโคนม 51.16 ตัว โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.50) มีพื้นที่เลี้ยงโคนน้อยกว่า 5 ไร่ และมีพื้นที่เฉลี่ย 2.21 ไร่ กลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 69.20) มีรายได้ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาทต่อปี เฉลี่ยแล้วมีรายได้ 945,317.76 บาทต่อปี โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.60) ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) เป็นเวลา 1-5 ปี และได้รับการรับรองเฉลี่ย 4.61 ปี และมีกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.40) ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นเวลา 1-10 ปี โดยประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 12.64 ปี

ตารางที่ 4 ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

(n = 107)

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จำนวนโคนมที่เลี้ยง		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ตัว	13	12.10
21-40 ตัว	32	29.90
41-60 ตัว	30	28.00
61-80 ตัว	19	17.80

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
มากกว่า 80 ตัว	13	12.10
เฉลี่ย = 51.16 ตัว	ต่ำสุด = 4 ตัว	สูงสุด = 147 ตัว
พื้นที่เลี้ยงโค		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่	100	93.50
6-10 ไร่	5	4.70
มากกว่า 11 ไร่	2	1.90
เฉลี่ย = 2.21 ไร่	ต่ำสุด = 1 ไร่	สูงสุด = 13 ไร่
รายได้เฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ล้านบาท	74	69.20
1,000,001-2,000,000 บาท	26	24.30
2,000,001-3,000,000 บาท	5	4.70
3,000,001-4,000,000 บาท	0	0.00
มากกว่า 4,00,001 บาท	2	1.90
เฉลี่ย = 945,317.76 บาท	ต่ำสุด = 65,000 บาท	สูงสุด = 5,000,000 บาท
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP)		
1-5 ปี	82	76.60
6-10 ปี	18	16.80
มากกว่า 11 ปี	7	6.50
เฉลี่ย = 4.61 ปี	ต่ำสุด = 1 ปี	สูงสุด = 20 ปี
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม		
1-10 ปี	55	51.40
11-20 ปี	41	38.30
มากกว่า 21 ปี	11	10.30
เฉลี่ย = 12.64 ปี	ต่ำสุด = 2 ปี	สูงสุด = 32 ปี

ลักษณะทางจิตวิทยา

โดยในการศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร คือ ทักษะคิดต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนม ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน และแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนม ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ซึ่งผลการวิเคราะห์จะแสดงดังในตารางที่ 5 และตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ทักษะคิดต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับฟาร์มโคนม ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 5 พบว่า ทักษะคิดต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) โดยเมื่อพิจารณารายประเด็นพบ 8 ประเด็นหลักที่กลุ่มสมาชิกมีระดับทักษะคิดต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ทำให้น้ำนมดิบที่ได้มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีประโยชน์ ช่วยพัฒนาฟาร์มโคนมให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ช่วยป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม เป็นการป้องกันโรคระบาดสัตว์ การปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ต้องใช้เงินมาก มีความรู้ความเข้าใจในการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม น้ำนมจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีคุณภาพมากกว่านมที่ได้รับจากฟาร์มโคนมทั่วไป และหลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ครอบคลุมการปฏิบัติภายในฟาร์มได้ทั้งหมด (GAP) (ค่าเฉลี่ย 4.34, 4.29, 4.14, 4.10, 4.10, 4.05 และ 4.03 ตามลำดับ) และมี 2 ประเด็นอยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ในบางข้อกำหนดทำได้ยาก ไม่สามารถทำได้ในบางพื้นที่ และการยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.28)

หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ครอบคลุมการปฏิบัติภายในฟาร์มได้ทั้งหมด

ตารางที่ 5 ทักษะคิดต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ทักษะคิดต่อการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ระดับทัศนคติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. หลักเกณฑ์การตรวจ ประเมินมาตรฐานฟาร์ม โคนม (GAP) ครอบคลุม การปฏิบัติภายในฟาร์ม ได้ทั้งหมด	32	49	23	3	0	4.03	.795	มาก
	(29.90)	(45.80)	(21.50)	(2.80)	(0.00)			

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ระดับทัศนคติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
2. หลักเกณฑ์การตรวจ ประเมินมาตรฐาน ฟาร์มโคนม (GAP) ช่วยป้องกันเชื้อโรคเข้า สู่ฟาร์ม เป็นการ ป้องกันโรคระบาดสัตว์	40 (37.40)	49 (45.80)	12 (11.20)	5 (4.70)	1 (0.90)	4.14	.863	มาก
3. หลักเกณฑ์การตรวจ ประเมินมาตรฐาน ฟาร์มโคนม (GAP) ใน บางข้อกำหนดทำได้ ยาก ไม่สามารถทำได้ ในบางพื้นที่	8 (7.50)	44 (41.10)	47 (43.90)	7 (6.50)	1 (0.90)	3.48	.769	ปาน กลาง
4. มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีประโยชน์ ช่วยพัฒนาฟาร์มโคนม ให้เป็นที่ยอมรับทั้งใน ประเทศ	53 (49.50)	37 (34.60)	14 (13.10)	1 (0.90)	2 (1.90)	4.29	.869	มาก
5. มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ทำให้น้ำนมดิบที่ ได้มีคุณภาพ ถูก สุกลักษณะ และ ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	57 (53.30)	37 (34.60)	7 (6.50)	4 (3.70)	2 (1.90)	4.34	.900	มาก
6. การยื่นขอรับรอง มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) เป็นเรื่องที่ ยุ่งยาก ซับซ้อน	16 (15.00)	29 (27.10)	40 (37.40)	13 (12.10)	9 (8.40)	3.28	1.12 3	ปาน กลาง

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ทัศนคติต่อการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ระดับทัศนคติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. การปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ต้องใช้เงินมาก	45 (42.10)	37 (43.60)	18 (16.80)	5 (4.70)	2 (1.90)	4.10	.971	มาก
8. มีความรู้ความเข้าใจในการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP)	35 (32.70)	55 (51.40)	12 (11.20)	3 (2.80)	2 (1.90)	4.10	.846	มาก
9. นำนมจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีคุณภาพมากกว่านมที่ได้รับจากฟาร์มโคนมทั่วไป	37 (34.60)	45 (42.10)	19 (17.80)	5 (4.70)	1 (0.90)	4.05	.894	มาก
10. แม่โคจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) จะมีสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ที่ดีกว่าแม่โคจากฟาร์มโคนมทั่วไป	30 (28.00)	40 (37.40)	28 (26.20)	6 (5.60)	3 (2.80)	3.82	.998	มาก
รวม						3.96	.902	มาก

แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เพรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 6 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เพรชมิลค์ จังหวัดลำพูนในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.86) โดยทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความสำคัญ คือ โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีส่วนกระตุ้นให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์ม เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม ข้อกำหนดในการรับซื้อน้ำนมดิบจากบริษัทเชียงใหม่เพรชมิลค์ จำกัด (GAP) ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของ

มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) กว่าฟาร์มโคนมทั่วไป ค่าใช้จ่ายในการดูแลโคในฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มาตรฐานการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) สำหรับน้ำนมที่ผ่านระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ราคาน้ำนมดิบจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีราคาสูงกว่าฟาร์มน้ำนมทั่วไป สิทธิพิเศษของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ที่ได้รับจากบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด ความทันสมัยของเทคโนโลยีมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) การควบคุมสายพันธุ์โคนมของฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) และความยุ่งยากในการยื่นขอมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ตามลำดับ (ค่าเฉลี่ย 4.19, 4.16, 4.13, 4.03, 3.86, 3.79, 3.77, 3.62, 3.61 และ 3.52 ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

แรงจูงใจในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ระดับแรงจูงใจของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีส่วน กระตุ้นให้ปรับปรุง มาตรฐานฟาร์ม เข้าสู่ ระบบมาตรฐานฟาร์ม โคนม (GAP)	46 (43.00)	39 (36.40)	18 (16.80)	4 (3.70)	0 (0.00)	4.19	.848	มาก
2. มาตรฐานการเปิดเขต การค้าเสรี (FTA) สำหรับน้ำนมที่ผ่าน ระบบมาตรฐานฟาร์ม โคนม (GAP)	25 (23.40)	48 (44.90)	29 (27.10)	4 (3.70)	1 (0.90)	3.86	.852	มาก
3. ข้อกำหนดในการรับซื้อ น้ำนมดิบจากบริษัท เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด	25 (23.40)	48 (44.90)	29 (27.10)	4 (3.70)	1 (0.90)	4.16	.742	มาก
4. ราคาน้ำนมดิบจากฟาร์ม มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีราคาสูงกว่า ฟาร์มน้ำนมทั่วไป	25 (23.40)	45 (42.10)	28 (26.20)	7 (6.50)	2 (1.90)	3.79	.942	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แรงจูงใจในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	ระดับแรงจูงใจของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. ความยุ่งยากในการยื่นขอ มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP)	17 (15.90)	44 (41.10)	30 (28.00)	10 (9.30)	6 (5.60)	3.52	1.049	มาก
5. สิทธิพิเศษของเกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนมจากฟาร์ม มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ที่ได้รับจาก บริษัทเชียงใหม่เฟรช มิลค์ จำกัด	26 (24.30)	43 (40.20)	26 (24.30)	11 (10.30)	1 (0.90)	3.77	.967	มาก
6. ความทันสมัยของ เทคโนโลยีมาตรฐาน ฟาร์มโคนม (GAP)	15 (14.00)	42 (39.30)	46 (43.00)	2 (1.90)	2 (1.90)	3.62	.820	มาก
7. ความสะอาดและถูก สุขลักษณะของ มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) กว่าฟาร์มโคนม ทั่วไป	36 (33.60)	52 (48.60)	16 (15.00)	3 (2.80)	0 (0.00)	4.13	.766	มาก
8. การควบคุมสายพันธุ์โค นมของฟาร์มมาตรฐาน ฟาร์มโคนม (GAP)	17 (15.90)	39 (36.40)	43 (40.20)	8 (7.50)	0 (0.00)	3.61	.844	มาก
9. ค่าใช้จ่ายในการดูแลโค ในฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโค นม (GAP)	33 (30.80)	45 (42.10)	28 (26.20)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.03	.783	มาก
						3.86	.816	มาก

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ระดับปานกลาง ร้อยละ 82.24 และมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก ร้อยละ 17.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน (n=107)

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้น้อย (0-9 คะแนน)	0	0.00
ความรู้ปานกลาง (10-17 คะแนน)	88	82.24
ความรู้มาก (18-20 คะแนน)	19	17.76

เมื่อพิจารณาระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรรายประเด็นเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นความรู้เกี่ยวกับพื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี (ร้อยละ 98.10) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจำกัดการเข้า-ออก ของบุคคลในบริเวณพื้นที่เลี้ยงโค (ร้อยละ 97.20) รองลงมา ได้แก่ การทำเครื่องหมายประจำโคทุกตัวตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติ ของกรมปศุสัตว์ การป้องกัน และฆ่าเชื้อโรยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้า-ออกฟาร์ม และการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนี้สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพผลผลิต และการควบคุมโรค มีเกษตรกรที่ตอบคำถามถูกคิดเป็นร้อยละ 93.50 เท่ากัน ในขณะที่พบ 2 ประเด็นหลักที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ประกอบการหรือเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมไม่จำเป็นต้องมีความรู้ ประสบการณ์ หรือฝึกอบรมแต่อย่างใด (ร้อยละ 81.30) และประเด็นการนำมูลโคจากฟาร์มสามารถนำไปตากแห้งที่ไหนก็ได้ (ร้อยละ 68.20)

ตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม
โคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน (n=107)

ข้อคำถาม	จำนวน (คน)	
	ถูก	ผิด
1. มีการจำกัดการเข้า-ออก ของบุคคลในบริเวณพื้นที่เลี้ยงโค	104 (97.20)	3 (2.80)
2. พื้นโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงโคต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี	105 (98.10)	2 (1.90)
3. ควรมีทางเข้า-ออก ฟาร์มโคนมเพียงทางเดียว	90 (84.10)	17 (15.90)
4. กรณีผสมอาหารโคเอง สามารถใช้อาหารที่มีคุณภาพในระดับใดมาผสมก็ได้	42 (39.30)	65 (60.70)
5. ควรมีการตรวจสอบเต้านมอีกเสบแม่โคเป็นประจำ หรืออย่างน้อย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง	75 (70.10)	32 (29.90)
6. ควรรีดนมจากเต้า 2-3 ครั้ง ใส่ภาชนะ เพื่อช่วยลดปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ที่ปลายหัวนม	91 (85.00)	16 (15.00)
7. มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ	93 (86.90)	14 (13.10)
8. ผู้ประกอบการหรือเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมไม่จำเป็นต้องมีความรู้ประสบการณ์ หรือฝึกอบรมแต่อย่างใด	20 (18.70)	87 (81.30)
9. จำเป็นต้องมีสัตวแพทย์ที่ได้รับใบรับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์ม กำกับดูแลด้านสุขภาพโคในฟาร์ม	91 (85.00)	16 (14.90)
10. มีการทำเครื่องหมายประจำโคทุกตัวตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์	100 (93.50)	7 (6.50)
11. ควรมีการป้องกัน และฆ่าเชื้อโรคนานพาหะ อุปกรณ์ และบุคคล ก่อนเข้า-ออกฟาร์ม	100 (93.50)	7 (6.50)
12. การจัดการซากโคให้ฝังทันทีที่โคตาย	79 (73.80)	28 (26.20)
13. การจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และโปรแกรมวัคซีน ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม	96 (89.70)	11 (10.30)
14. กรณีที่โคได้รับบาดเจ็บป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาดูแลรักษาอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์	94 (87.90)	13 (12.10)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน (คน)	
	ถูก	ผิด
15. การจัดสวัสดิภาพสัตว์ควรมีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ตลอด	94 (87.90)	13 (12.10)
16. มูลโคจากฟาร์มสามารถนำไปตากแห้งที่ไหนก็ได้	34 (31.80)	73 (68.20)
17. กรณีมีขยะติดเชื้อในฟาร์ม ให้แยกทำลาย และกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	99 (92.50)	8 (7.50)
18. ฟาร์มโคนมต้องมีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ชั้นตอนนี้สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต และการควบคุมโรค	100 (93.50)	7 (6.50)
19. ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี	93 (86.90)	14 (13.10)
20. มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะในฟาร์ม	95 (88.80)	12 (11.20)

ตอนที่ 3 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 9-16 ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านองค์ประกอบฟาร์ม

จากตารางที่ 9 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์มภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.29) เมื่อพิจารณาด้านองค์ประกอบฟาร์มเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในระดับ “มาก” โดยกลุ่มสมาชิกในความสำคัญไปที่ องค์ประกอบฟาร์ม ข้อ 3 ติดตั้งหรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับจำนวนโครีด (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมาคือ องค์ประกอบฟาร์มข้อ 2 มีอาหารเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของโคนมในแต่ละช่วง มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.24) และองค์ประกอบฟาร์มข้อ 1 มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่ของแต่ละกิจกรรมแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.22) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม

ข้อความ องค์ประกอบฟาร์ม	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	สมาชิก							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. มีการวางผังฟาร์มที่ดี และจัดพื้นที่ของแต่ละกิจกรรมแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน	44 (41.10)	43 (40.20)	20 (18.70)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.22	.744	มาก
2. มีอาหารเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของโคนมในแต่ละช่วง	42 (39.30)	49 (45.80)	16 (15.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.24	.698	มาก
3. ติดตั้งหรือเลือกใช้เครื่องรีดนมอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับจำนวนโครีด	52 (48.60)	47 (43.90)	8 (7.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.41	.629	มาก
	รวม					4.29	.055	มาก

3.2 ด้านการจัดการฟาร์ม

จากตารางที่ 10 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์มภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.49) เมื่อพิจารณาด้านการจัดการฟาร์มเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญไปที่การจัดการฟาร์มข้อ 2 คือ โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ ซึ่งอยู่ใน “ระดับมากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.59) รองลงมา คือ การจัดการฟาร์มข้อ 1 กรณีใช้ยากับโคนมต้องพ้นระยะหยุดยาก่อนรีดนมเพื่อจำหน่าย อยู่ในระดับ “มากที่สุด” (ค่าเฉลี่ย 4.58) และการจัดการข้อ 3 การจัดการอาหารข้นและอาหารหยابให้โคนในแต่ละวัยอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม

ข้อคำถาม การจัดการฟาร์ม	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{X}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. กรณีใช้ยากับโคนม ต้องพ้นระยะหยุดยา ก่อนรีดนมเพื่อ จำหน่าย	67 (62.60)	36 (33.60)	3 (2.80)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.58	.599	มาก ที่สุด
2. โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ ต้อง สะอาดและถูก สุขลักษณะ	66 (61.70)	38 (35.50)	3 (2.80)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.59	.549	มาก ที่สุด
3. การจัดการอาหารชั้น และอาหารหยাবให้โค ในแต่ละวัยอย่าง เหมาะสม	45 (42.10)	53 (49.50)	8 (7.50)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.33	.656	มาก
	รวม					4.49	.047	มาก

3.3 ด้านบุคลากร

จากตารางที่ 11 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.23) เมื่อพิจารณาด้านบุคลากรเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญไปที่บุคลากรข้อ 3 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขลักษณะดี และต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี (ค่าเฉลี่ย 4.31) รองลงมา คือ บุคลากรข้อ 1 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนโคที่เลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 4.27) และบุคลากรข้อ 2 มีสัตวแพทย์ที่ได้รับรองเป็นผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลด้านสุขภาพโคนมในฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร

ข้อคำถาม บุคลากร	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. มีจำนวนบุคลากร เหมาะสมกับจำนวน โคที่เลี้ยง	45 (42.10)	47 (43.90)	14 (13.10)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.27	.721	มาก
2. มีสัตวแพทย์ที่ได้รับ รองเป็นผู้ควบคุม ฟาร์มกำกับดูแลด้าน สุขภาพโคนมในฟาร์ม	42 (39.30)	43 (40.20)	18 (16.80)	3 (2.80)	1 (0.90)	4.14	.863	มาก
3. ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม ต้องมีสุขลักษณะดี และต้องได้รับการ ตรวจสุขภาพประจำปี	43 (40.20)	57 (53.30)	5 (4.70)	1 (0.90)	1 (0.90)	4.31	.692	มาก
	รวม					4.23	.058	มาก

3.4 ด้านสุขภาพสัตว์

จากตารางที่ 12 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.32) เมื่อพิจารณาด้านสุขภาพสัตว์เป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญไปที่สุขภาพสัตว์ข้อ 3 ควรจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และโปรแกรม (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมา คือ สุขภาพสัตว์ข้อ 2 กรณีเกิดโรคระบาดในโคหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.30) และสุขภาพสัตว์ข้อ 1 การทำเครื่องหมายประจำตัวโคทุกตัว (ค่าเฉลี่ย 4.27) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์

ข้อความ สุขภาพสัตว์	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. การทำเครื่องหมาย ประจำตัวโคทุกตัว	45 (42.10)	46 (43.00)	16 (15.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.27	.708	มาก
2. กรณีเกิดโรคระบาดใน โคหรือสงสัยว่าเกิดโรค ระบาดให้ปฏิบัติตาม คำแนะนำของกรมปศุ สัตว์	45 (42.10)	51 (47.70)	9 (8.40)	2 (1.90)	0 (0.00)	4.30	.703	มาก
3. ควรจัดการสุขภาพสัตว์ การใช้ยา และโปรแกรม	52 (48.60)	47 (43.90)	8 (7.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.41	.6.29	มาก
	รวม					4.32	.054	มาก

3.5 ด้านสวัสดิภาพสัตว์

จากตารางที่ 13 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาด้านสวัสดิภาพสัตว์เป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญไปที่สวัสดิภาพสัตว์ข้อ 3 มีการตรวจสอบสุขภาพตัวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โคมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.35) รองลงมา คือ สวัสดิภาพสัตว์ข้อ 2 กรณีที่โคได้รับบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาดูแลรักษาอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.32) และสวัสดิภาพสัตว์ข้อ 1 ฟาร์มโคนมต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์

ข้อความ สุขภาพสัตว์	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ฟาร์มโคนมต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์	32 (29.90)	60 (56.10)	14 (13.10)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.15	.670	มาก
2. กรณีที่โคได้รับบาดเจ็บป่วย หรือพิการ ให้แยกออกมาดูแลรักษาอย่างเหมาะสม	43 (40.20)	56 (52.30)	7 (6.50)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.32	.638	มาก
3. มีการตรวจสอบสุขภาพโตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โคมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม	44 (40.20)	56 (52.30)	7 (6.50)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.35	.600	มาก
	รวม					4.27	.053	มาก

3.6 ด้านสิ่งแวดล้อม

จากตารางที่ 14 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อมภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.43) เมื่อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญไปที่สิ่งแวดล้อมข้อ 3 กรณีมีขยะติดเชื้อ ให้แยกทำลายและกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.44) และสิ่งแวดล้อมข้อ 1 กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย และมูลโค ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.44) รองลงมา คือ สิ่งแวดล้อมข้อ 2 การจัดการน้ำเสียจากฟาร์มอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.42) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อคำถาม สิ่งแวดล้อม	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. กำจัดหรือจัดการขยะ มูลฝอย ของเสีย และ มูลโค ด้วยวิธีการที่ เหมาะสมและถูก สุขลักษณะ	44 (41.10)	56 (52.30)	7 (6.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.44	.632	มาก
2. การจัดการน้ำเสียจาก ฟาร์มอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม	54 (50.50)	47 (43.90)	5 (4.70)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.42	.615	มาก
3. กรณีมีขยะติดเชื้อ ให้ แยกทำลายและกำจัด ด้วยวิธีที่ถูกต้อง ภายใต้การกำกับดูแล ของสัตวแพทย์ผู้ ควบคุมฟาร์ม	56 (52.30)	43 (40.20)	7 (6.50)	1 (0.90)	0 (0.00)	4.44	.661	มาก
	รวม					4.43	.054	มาก

3.7 ด้านการบันทึกข้อมูล

จากตารางที่ 15 พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูลภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.84) เมื่อพิจารณาด้านการบันทึกข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญของการบันทึกข้อมูลในข้อ 1 การบันทึกบุคคลเข้า-ออกฟาร์ม ได้แก่ ข้อมูลวัน/เดือน/ปี (ค่าเฉลี่ย 4.14) รองลงมา คือ การบันทึกข้อมูลข้อ 2 การเก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี เพื่อประโยชน์ในการจัดการด้านการผลิตหรือการปรับปรุงพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 4.03) และการบันทึกข้อมูลข้อ 3 เกษตรกรชั่งน้ำหนักและจดบันทึกปริมาณน้ำนมที่รีดได้ของโคนมทั้งเช้าและเย็นเป็นรายตัว (ค่าเฉลี่ย 3.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูล

ข้อความ การบันทึกข้อมูล	การยอมรับและการปฏิบัติของกลุ่มสมาชิก					\bar{x}	SD	แปล ผล
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. บันทึกบุคคลเข้า-ออก ฟาร์ม ได้แก่ ข้อมูลวัน/ เดือน/ปี	41 (38.30)	44 (41.10)	18 (16.80)	4 (3.70)	0 (0.00)	4.14	.829	มาก
2. การเก็บรักษาบันทึก ข้อมูลเป็นเวลาอย่าง น้อย 3 ปี เพื่อ ประโยชน์ในการจัดการ ด้านการผลิตหรือการ ปรับปรุงพันธุ์	35 (32.70)	46 (43.00)	20 (18.70)	6 (5.60)	0 (0.00)	4.03	.863	มาก
3. เกษตรกรชั่งน้ำหนักและ จดบันทึกปริมาณน้ำนม ที่รีดได้ของโคนมทั้งเช้า และเย็นเป็นรายตัว	16 (15.00)	32 (29.90)	39 (36.40)	16 (15.00)	4 (3.70)	3.37	1.033	ปาน กลาง
	รวม					3.84	.074	มาก

3.8 ด้านภาพรวม

จากตารางที่ 16 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยสามารถจัดลำดับความสำคัญ คือ ด้านการจัดการฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 4.49, 4.43, 4.32, 4.29, 4.27, 4.23 ตามลำดับ) และด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.84) กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 15 การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก
เชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านภาพรวม

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม	\bar{x}	SD	แปลผล
ด้านองค์ประกอบฟาร์ม	4.29	.055	มาก
ด้านการจัดการฟาร์ม	4.49	.047	มาก
ด้านบุคลากร	4.23	.058	มาก
ด้านสุขภาพสัตว์	4.32	.054	มาก
ด้านสวัสดิภาพสัตว์	4.27	.053	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.43	0.54	มาก
ด้านการบันทึกข้อมูล	3.84	.074	มาก
รวม	4.27	.044	มาก

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของ
เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของ
เกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 107 คน โดยการใช้การ
วิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ซึ่งแยกการวิเคราะห์ออกเป็น
8 สมการ คือ องค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม
การบันทึกข้อมูล และการยอมรับและการปฏิบัติในภาพรวม ประกอบด้วยตัวแปรทั้งหมด 20 ตัวแปร
แบ่งเป็นตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปร และตัวแปรตาม 8 ตัวแปร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

1. Gender หมายถึง เพศของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
2. Age หมายถึง อายุของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
3. Edu หมายถึง ระดับการศึกษาของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
4. Status หมายถึง สถานภาพของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน
5. Num_cows หมายถึง จำนวนโคนมที่เลี้ยง
6. Area_cows หมายถึง พื้นที่เลี้ยงโคนม
7. Income หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อปี
8. Time_GAP หมายถึง ระยะเวลาที่ได้รับรองมาตรฐาน (GAP)

9. Time_Occ	หมายถึง	ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม
10. Attitude	หมายถึง	ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)
11. Motiva	หมายถึง	แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)
12. Know	หมายถึง	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)

ตัวแปรตาม

1. Compo	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านองค์ประกอบฟาร์ม
2. Manage	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านการจัดการฟาร์ม
3. Man	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านบุคลากร
4. Health	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านสุขภาพสัตว์
5. Security	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านสวัสดิภาพสัตว์
6. Environ	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม
7. Record	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านการบันทึกข้อมูล
8. Sum Ap	หมายถึง	การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวม

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ได้กำหนดสมการไว้ 8 สมการ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการ ดังต่อไปนี้

$$\text{Compo} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (1)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ สมการถดถอยด้านองค์ประกอบฟาร์ม

$$\text{Manage} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (2)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านการจัดการ

$$\text{Man} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (3)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านบุคลากร

$$\text{Health} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (4)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านสุขภาพสัตว์

$$\text{Security} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (5)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านสวัสดิภาพสัตว์

$$\text{Environ} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (6)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านสิ่งแวดล้อม

$$\text{Record} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (7)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยด้านการบันทึกข้อมูล

$$\text{Sum_Ap} = b_0 + b_1\text{Gender} + b_2\text{Age} + b_3\text{Edu} + b_4\text{Status} + b_5\text{Num_cows} + b_6\text{Area_cows} + b_7\text{Income} + b_8\text{Time_GAP} + b_9\text{Time_Occ} + b_{10}\text{Attitude} + b_{11}\text{Motiva} + b_{12}\text{Know} \dots (8)$$

โดย b_0 คือ ค่าคงที่ และ b_1, b_2, \dots, B_{12} เป็นสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ
สมการถดถอยในภาพรวม

จากทั้ง 8 สมการข้างต้น ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ใน 8 ด้าน คือ 1) ด้านองค์ประกอบฟาร์ม 2) ด้านการจัดการฟาร์ม 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านสุขภาพสัตว์ 5) ด้านสวัสดิภาพสัตว์ 6) ด้านสิ่งแวดล้อม 7) ด้านการบันทึกข้อมูล และ 8) การยอมรับและการปฏิบัติตามในภาพรวม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F value = 3.005) ทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส และแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านองค์ประกอบฟาร์มได้ร้อยละ 52.70 ($R^2 = 0.527$) (ตารางที่ 17)

จากตารางที่ 17 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม มีจำนวน 3 ปัจจัย กล่าวคือ ระดับการศึกษามีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านองค์ประกอบฟาร์ม ทั้งนี้ถ้าเกษตรกรมีการศึกษาที่สูงขึ้นจะทำให้เกษตรกรนั้นมีการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่สูงขึ้น

สำหรับปัจจัยสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม นั่นคือ ไม่ว่าเกษตรกรจะมีสถานภาพโสด สถานภาพหย่าร้าง สถานภาพแยกกันอยู่ มีทิศทางตรงกันข้าม และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) เป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม กล่าวคือ ในกรณีที่เกษตรกรโคนมมีแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่อยู่ในระดับสูงจะส่งผลต่อระดับการยอมรับและระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมที่อยู่ในระดับสูงตามไปด้วย

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		2.953*
เพศ	-0.710	-0.601
อายุ	0.597	3.610
ระดับการศึกษา	0.162	2.503*

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม	
	Beta	t-value
สถานภาพการสมรส	-0.175	-2.056*
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.048	-0.388
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.073	-0.677
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.068	0.589
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.182	-1.636
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.064	-0.581
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.024	0.219
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.293	2.542*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.491	-0.831
	$R^2 = 0.527$	F value = 3.005**

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์มอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (F value = 1.854) ทั้งหมด 1 ตัวแปร คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านการจัดการฟาร์มได้ร้อยละ 43.80 ($R^2 = 0.438$) (ตารางที่ 18)

จากตารางที่ 18 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์มมีเพียงปัจจัยเดียว คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านการจัดการฟาร์มที่อยู่ในระดับที่สูงจะมีอิทธิพลต่อ

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ พบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลมีดังนี้ คือ การใช้ยากับโคนมต้องพ้นระยะหยุดยาก่อนรีดนมเพื่อจำหน่าย การดูแลรักษาโรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ รวมถึงการจัดการอาหารชั้นและอาหารหยาบให้เหมาะสมกับโคนมในแต่ละวัย ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลต่อสุขภาพโคนม ปริมาณน้ำนม และคุณภาพของน้ำนมโค

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ด้านการจัดการฟาร์ม	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		4.511**
เพศ	0.019	0.175
อายุ	0.086	0.575
ระดับการศึกษา	0.038	0.656
สถานภาพการสมรส	-0.070	-0.914
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.016	-0.146
พื้นที่เลี้ยงโคนม	-0.008	-0.082
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.057	0.548
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.189	-1.875
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.096	-1.959
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.010	0.097
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.297	2.856*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.561	-0.051
	$R^2 = 0.438$	F value = 1.854*

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร (F value = 1.488) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร 1 ตัวแปร คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านบุคลากรได้ร้อยละ 40.00 ($R^2 = 0.400$) (ตารางที่ 19)

จากตารางที่ 19 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร เพียงปัจจัยเดียว คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านบุคลากรที่อยู่ในระดับที่สูงจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้ ฟาร์มโคนมต้องมีจำนวนของบุคลากรที่เหมาะสมกับจำนวนโคนม เพื่อการดูแลโคนมที่ทั่วถึงทุกตัว และการมีสัตวแพทย์ที่ได้รับรองมาเป็นผู้ควบคุมดูแลสุขภาพโคนมในฟาร์มเป็นประจำ เพื่อเป็นการดูแล ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่อาจเกิดขึ้นกับโคนมในฟาร์ม และผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพที่แข็งแรงไม่เจ็บป่วยและได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถป้องกันโรคจากคนสู่โคนมได้ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรงและสมบูรณ์ของโคนมในการผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพ ปลอดภัยจากเชื้อโรค

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		3.273**
เพศ	0.029	0.218
อายุ	0.263	1.392
ระดับการศึกษา	0.054	0.735

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ	
	ด้านบุคลากร	
	Beta	t-value
สถานภาพการสมรส	-0.005	-0.049
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	0.066	0.469
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.012	0.097
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.018	0.139
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.098	-0.771
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.115	-0.909
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.004	0.031
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.334	2.535*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-1.139	-1.686
	$R^2 = 0.400$	F value = 1.488

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F value = 2.375) ทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม และแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านสุขภาพสัตว์ได้ร้อยละ 48.20 ($R^2 = 0.482$) (ตารางที่ 20)

จากตารางที่ 20 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์ มี 2 ปัจจัย กล่าวคือ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านองค์ประกอบฟาร์มในเชิงลบ นั่นคือ เกษตรกรที่มีระยะเวลา

ในการเลี้ยงโคนมที่น้อยหรือเลี้ยงโคนมเพียงไม่กี่ปี มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในระดับที่สูง ในทางตรงกันข้ามเกษตรกรที่มีระยะเวลาในการเลี้ยงโคนมที่มากหรือเลี้ยงโคนมมานานหลายปีแล้ว กลับมีอิทธิพลต่อการยอมรับและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในระดับที่ไม่สูงมากนัก

สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านสุขภาพสัตว์ที่อยู่ในระดับที่สูงจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องมีการดูแลสุขภาพสัตว์อย่างมีระบบ เช่น การทำเครื่องหมายประจำตัวโค เมื่อเกิดโรคระบาดในโคหรือสงสัยว่าโคอาจเกิดโรคระบาดเกษตรกรได้ทำตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ในการดูแลรักษาโคให้มีสุขภาพแข็งแรงปลอดภัยจากโรค โดยการฉีดโปรแกรมดูแลสุขภาพ และระมัดระวังในการใช้ยากับโคนม

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรมมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติด้านสุขภาพสัตว์	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		4.132**
เพศ	0.081	0.685
อายุ	0.235	1.413
ระดับการศึกษา	0.013	0.207
สถานภาพการสมรส	-0.134	-1.565
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.054	-0.439
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.006	0.056
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.097	0.839
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.155	-1.387
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.222	-1.990*
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.102	0.935

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ	
	ด้านสุขภาพสัตว์	
	Beta	t-value
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.275	2.376*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.995	-1.675
	$R^2 = 0.482$	F value = 2.375*

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพ (F value = 1.528) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์ 1 ตัวแปร คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านสวัสดิภาพสัตว์ได้ร้อยละ 40.40 ($R^2 = 0.404$) (ตารางที่ 21)

จากตารางที่ 21 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์ มีปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ กล่าวคือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่อยู่ในระดับที่สูงจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ของโคนมในฟาร์มอย่างเหมาะสม หากเกิดกรณีโคนมบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือพิการ ต้องมีการแยกโคนมนั้นออกมาดูแลรักษาอย่างถูกวิธี และในโคนมป่วยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้โคนมเจ็บป่วยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการตรวจสอบสุขภาพโคนมและสภาพความเป็นอยู่ของโคนมอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ด้านสวัสดิภาพสัตว์	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		2.947*
เพศ	-0.016	-0.135
อายุ	0.098	0.569
ระดับการศึกษา	0.019	0.284
สถานภาพการสมรส	-0.111	-1.257
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.110	-0.863
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.024	0.215
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.099	0.833
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.113	-0.975
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	0.030	0.258
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.077	0.679
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.284	2.371*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.140	-0.229
	$R^2 = 0.404$	F value = 1.528

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม (F value = 1.459) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์

จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม 1 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 39.60 ($R^2 = 0.396$) (ตารางที่ 22)

จากตารางที่ 22 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงลบ กล่าวคือ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) เพียงพออยู่แล้วหรือมีความรู้ความเข้าใจมากมักจะปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมน้อย หากด้วยเหตุสุดวิสัย หรือหลงลืม ทำให้ขาดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อหรือกระทบกับปริมาณน้ำนม แต่อาจเกิดผลกระทบต่อสุขภาพโคนม หรือคุณภาพน้ำนมได้ เช่น อาจก่อให้เกิดแมลงซึ่งเป็นพาหะนำโรคมานูโคเนม ทำให้โคนมไม่สบายอันส่งผลต่อคุณภาพน้ำนม เป็นต้น

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		4.362**
เพศ	-0.058	-0.462
อายุ	0.209	0.183
ระดับการศึกษา	0.109	1.574
สถานภาพการสมรส	-0.100	-1.093
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.120	-0.916
พื้นที่เลี้ยงโคนม	-0.015	-0.127
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.212	1.726
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.028	-0.234
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.025	-0.212

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ	
	ด้านสิ่งแวดล้อม	
	Beta	t-value
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.131	1.130
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.079	0.639
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-1.366	-2.163*
	$R^2 = 0.396$	F value = 1.459

7. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูล

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระไม่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูล (F value = 1.337) นั่นแสดงให้เห็นว่าไม่มีปัจจัยใดเลยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในด้านการบันทึกข้อมูล ทั้งนี้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการส่วนใหญ่ พบว่า การบันทึกข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างละเอียด และมีความซับซ้อน และเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ในการบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคนมตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) มาก่อน เกษตรกรจึงมีทัศนคติและความคิดว่าการบันทึกข้อมูลเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น อย่างไรก็ตามเกษตรกรบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ และบางรายสายตาไม่ค่อยดี ในการบันทึกข้อมูลจึงจำเป็นต้องพึ่งพาคู่บุคคลอื่น เช่น ลูก หลาน หรือบุคคลที่อ่านออกเขียนได้ ทำให้การบันทึกข้อมูลล่าช้า หรือข้อมูลตกหล่นในบางส่วนได้ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูล

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ด้านการบันทึกข้อมูล	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		2.294*
เพศ	0.082	0.476
อายุ	0.013	0.052
ระดับการศึกษา	0.026	0.274
สถานภาพการสมรส	-0.057	-0.453
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.087	-0.483
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.138	0.870
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.051	0.305
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	0.012	0.076
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.174	-1.065
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.171	1.071
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.304	1.794
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.224	-1.409
	$R^2 = 0.382$	F value = 1.337

8. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม

ผลการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระมีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F value = 2.704) ทั้งหมด 1 ตัวแปร คือ แรงจูงใจในการ

ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) หรือระดับการยอมรับการปฏิบัติในภาพรวม ได้ร้อยละ 50.70 ($R^2 = 0.507$) (ตารางที่ 24)

จากตารางที่ 24 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในภาพรวมที่อยู่ในระดับที่สูงจะมีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน นั่นคือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในทุก ๆ ด้าน เกษตรกรเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามโดยมุ่งหวังให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มโคนมที่ได้รับการรับรองกับกรมปศุสัตว์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับปริมาณและคุณภาพน้ำนมที่ผลิตได้ เนื่องจากน้ำนมที่มีคุณภาพสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าน้ำนมทั่วไป นั่นหมายถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และเพื่อการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตน้ำนมดิบของฟาร์มตนเองให้มีความยั่งยืนอีกด้วย

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนของตัวแปรอิสระกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ในภาพรวม	
	Beta	t-value
ค่าคงที่		4.649**
เพศ	0.009	0.100
อายุ	0.214	1.622
ระดับการศึกษา	0.060	1.166
สถานภาพการสมรส	-0.093	-1.367
จำนวนโคนมที่เลี้ยง	-0.053	-0.538
พื้นที่เลี้ยงโคนม	0.120	0.140
รายได้เฉลี่ยต่อปี	0.086	0.937
ระยะเวลาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน (GAP)	-0.108	-1.207
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม	-0.095	-1.074

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	ระดับการยอมรับและการปฏิบัติ ในภาพรวม	
	Beta	t-value
ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.074	0.852
แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	0.266	2.893*
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)	-0.845	-1.789
$R^2 = 0.507$		$F \text{ value} = 2.704^*$

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สำคัญโดยสามารถแยกเป็นรายประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 24 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ปัญหาและอุปสรรค	$n^* = 72$		ข้อเสนอแนะ	$n^* = 72$	
	F*	ร้อยละ		F*	ร้อยละ
1. ต้นทุนในการเลี้ยง โคนมสูง	58	80.55	1.1 การส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารหยาบ 1.2 การจัดสัดส่วนฝูงโคที่เหมาะสม เพื่อ ลดต้นทุนด้านอาหารและการจัดการ 1.3 การให้ความรู้เกี่ยวกับการผสม พันธุ์ที่เหมาะสม เพื่อลดจำนวนวันท้อง ว่าง	58	80.55

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	n* = 72		ข้อเสนอแนะ	n* = 72	
	F*	ร้อยละ		F*	ร้อยละ
2. ราคาน้ำนมถูก	48	66.67	2. ให้ความรู้เกษตรกรในการให้อาหาร แก่แม่โคที่เหมาะสม โภชนะครบถ้วน เพื่อให้ให้น้ำนมมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งส่งผล โดยตรงต่อราคาน้ำนม	48	66.67
3. แหล่งอาหารหยาบ ไม่เพียงพอ	34	47.22	3. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกแปลงหญ้า สำรองเพื่อลดการขาดแคลนอาหาร หยาบ และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการ วางแผนการสต็อกอาหารหยาบ โดย การถนอมอาหารหยาบให้เพียงพอใน ฤดูที่อาหารหยาบขาดแคลน	34	47.22
4. การผสมพันธุ์ ติดลูกยาก	15	20.83	4. สัตวแพทย์หรือหน่วยส่งเสริมที่ เกี่ยวข้อง ให้บริการล้างตรวจท้อง เพื่อ เช็กระบบสืบพันธุ์ให้พร้อมสำหรับการ ผสมพันธุ์ เพื่อแก้ปัญหาการผสมติด ยาก และลดจำนวนวันท้องว่างลง	15	20.83
5. คุณภาพน้ำนมต่ำ	25	34.72	5.1 ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความ เข้าใจด้านอาหารที่เหมาะสมและมี โภชนะครบสำหรับแม่วัว 5.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้อาหาร หยาบที่คุณภาพดี นอกจากจะทำให้ น้ำนมมีคุณภาพดีขึ้นแล้ว ยังช่วยลด จำนวนการใช้อาหารชั้น และทำให้ สุขภาพแม่โคดีขึ้น	25	34.72

หมายเหตุ: n* = กลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

F* = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน” ได้ทำการศึกษากลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน จำนวน 107 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter และสถิติเชิงอนุมานและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ลักษณะส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 70.10 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยประมาณ 47.02 ปี โดยเกษตรกรจำนวนหนึ่งในสามมีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.50) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.70) มีสถานภาพสมรสแล้ว

ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม

กลุ่มตัวอย่างเกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 29.90) เลี้ยงโคนมโดยเฉลี่ย 51.16 ตัว โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.50) มีพื้นที่เลี้ยงโคเฉลี่ย 2.21 ไร่ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 69.20) มีรายได้เฉลี่ย 945,317.76 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.60) ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) เฉลี่ย 4.61 ปี และมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.40) และมีระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมโดยเฉลี่ย 12.64 ปี

ลักษณะทางจิตวิทยา

ข้อมูลพื้นฐานในลักษณะทางจิตวิทยาได้ทำการแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ด้านทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)

ทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูนในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.96) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบ 8 ประเด็น ที่มีระดับทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมอยู่ในระดับ “มาก” ได้แก่ 1) มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ทำให้น้ำนมดิบที่ได้มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ

และปลอดภัยต่อผู้บริโภค 2) มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีประโยชน์ ช่วยพัฒนาฟาร์มโคนมให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ 3) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ช่วยป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม เป็นการป้องกันโรคระบาดสัตว์ 4) การปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ต้องใช้เงินมาก 5) มีความรู้ความเข้าใจในการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 6) น้ำนมจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีคุณภาพมากกว่านมที่ได้รับจากฟาร์มโคนมทั่วไป 7) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ครอบคลุมการปฏิบัติภายในฟาร์มได้ทั้งหมด (GAP) และ 8) แม้โคจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) จะมีสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ที่ดีกว่าแม่โคจากฟาร์มโคนมทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.34, 4.29, 4.14, 4.10, 4.10, 4.05, 4.03 และ 3.82 ตามลำดับ) และมี 2 ประเด็น อยู่ในระดับ “ปานกลาง” คือ 1) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ในบางข้อกำหนดทำได้ยาก ไม่สามารถทำได้ในบางพื้นที่ และ 2) การยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.28 ตามลำดับ)

2. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP)

แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูนในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 3.86) โดยทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก และสามารถเรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีส่วนกระตุ้นให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์ม เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 2) ข้อกำหนดในการรับซื้อน้ำนมดิบจากบริษัทเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จำกัด 3) ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) กว่าฟาร์มโคนมทั่วไป 4) ค่าใช้จ่ายในการดูแลโคในฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 5) มาตรฐานการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) สำหรับน้ำนมที่ผ่านระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 6) ราคาน้ำนมดิบจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีราคาสูงกว่าฟาร์มน้ำนมทั่วไป 7) สิทธิพิเศษของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ที่ได้รับจากบริษัทเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จำกัด 8) ความทันสมัยของเทคโนโลยีมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 9) การควบคุมสายพันธุ์โคนมของฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) และ 10) ความยุ่งยากในการยื่นขอมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) (ค่าเฉลี่ย 4.19, 4.16, 4.13, 4.03, 3.86, 3.79, 3.77, 3.62, 3.61 และ 3.52 ตามลำดับ)

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ระดับปานกลาง ร้อยละ 82.24 และมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก ร้อยละ 17.76 ตามลำดับ โดยประเด็นที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นความรู้เกี่ยวกับพื้นโรงเรือน

ที่ใช้เลี้ยงโคต้องเรียบ ไม่ลื่น ระบายน้ำได้ดี (ร้อยละ 98.10) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจำกัดการเข้า-ออก ของบุคคลในบริเวณพื้นที่เลี้ยงโค (ร้อยละ 97.20) รองลงมาได้แก่ การทำเครื่องหมายประจำโคทุกตัวตามระบบการทำเครื่องหมายและขึ้นทะเบียนสัตว์แห่งชาติของกรมปศุสัตว์ การป้องกัน และฆ่าเชื้อโรคนานพาหะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้า-ออกฟาร์ม และการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ขั้นตอนนี้สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต และการควบคุมโรค มีเกษตรกรที่ตอบคำถามถูกคิดเป็นร้อยละ 93.50 เท่ากัน ในขณะที่พบ 2 ประเด็นหลักที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด ได้แก่ ผู้ประกอบการหรือเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมไม่จำเป็นต้องมีความรู้ ประสบการณ์ หรือฝึกอบรมแต่อย่างใด (ร้อยละ 81.30) และประเด็นการนำมูลโคจากฟาร์มสามารถนำไปตากแห้งที่ไหนก็ได้ (ร้อยละ 68.20)

3. การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน

การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิก เชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล ซึ่งภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน ในทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” โดยสามารถจัดลำดับความสำคัญ คือ ด้านการจัดการฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านบุคลากร (ค่าเฉลี่ย 4.49, 4.43, 4.32, 4.29, 4.27, 4.23 ตามลำดับ) และด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.84) กลุ่มสมาชิกให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกร กลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกร กลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน ใน 8 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบันทึกข้อมูล และการยอมรับและการปฏิบัติตามในภาพรวม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านองค์ประกอบฟาร์ม มี 3 ปัจจัย ด้วยกันคือ ระดับการศึกษา เนื่องจากระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นระดับการศึกษาที่สามารถพัฒนาการศึกษาในขั้นสูงขึ้นไปอีกได้ สามารถเลือกเรียนในสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่สนใจได้ จึงอาจเป็นการไม่ยากที่เกษตรกรเลี้ยงโคนมที่จะยอมรับและปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมได้ ส่วนสถานภาพการสมรสเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ อาจเนื่องจากในการทำฟาร์มโคนมมีการใช้พื้นที่จำนวนมาก วัสดุ อุปกรณ์ ต้องได้มาตรฐานและมีการลงทุนสูง ในการตัดสินใจในกิจการเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และมีความเด็ดขาดขึ้นเจนนั่นอาจจะใช้เพียงการตัดสินใจของผู้นำครอบครัวเพียงคนเดียวก็เพียงพอแล้วต่อการดำเนินกิจการ และสำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ด้านองค์ประกอบฟาร์ม อันเนื่องจากการประกอบธุรกิจฟาร์มโคนมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีแรงจูงใจ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำฟาร์มที่ดี ส่งผลให้ได้น้านมโคที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อเป็นการยกระดับการทำฟาร์มโคนมของเกษตรกรให้เป็นที่ยอมรับในตลาดภายในและภายนอกประเทศได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการจัดการฟาร์ม มีเพียงปัจจัยเดียว คือ แรงจูงใจ ในการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ด้วยสาเหตุมากจากการจัดการระบบคนงาน ระบบการดูแลสุขภาพโคนม ระบบการดูแลความสะอาดที่ถูกสุขลักษณะทั้งภายในและบริเวณใกล้เคียง และการจัดการดูแลเรื่องอาหารที่เหมาะสมแก่โคนมแต่ละวัย เป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมากที่ส่งผลต่อการผลิตน้านมโคที่ได้คุณภาพและได้มาตรฐาน อีกทั้งปริมาณน้านมที่ได้ก็สำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ที่ฟาร์มจะได้รับต่อไปในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านบุคลากร เพียงปัจจัยเดียว คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ส่งผลกับการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านบุคลากร นั่นคือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโค

นมส่งผลให้ฟาร์มโคนมต้องมีจำนวนของบุคลากรที่เหมาะสมกับจำนวนโคนม เพื่อการดูแลโคนมที่ทั่วถึงทุกตัว และการมีสัตวแพทย์ที่ได้รับรองมาเป็นผู้ควบคุมดูแลสุขภาพโคนมในฟาร์มเป็นประจำ เพื่อเป็นการดูแล ป้องกันโรคภัยไข้เจ็บที่อาจเกิดขึ้นกับโคนมในฟาร์ม และผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มต้องมีสุขภาพที่แข็งแรงไม่เจ็บป่วยและได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถป้องกันโรคจากคนสู่โคนมได้ เพื่อสุขภาพที่แข็งแรงและสมบูรณ์ของโคนมในการผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพปลอดภัยจากเชื้อโรค

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสุขภาพสัตว์ มี 2 ปัจจัย กล่าวคือ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมมีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านองค์ประกอบฟาร์มในเชิงลบ อันเนื่องจากการเลี้ยงโคนมในปัจจุบันนั้นมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการเลี้ยงโคนม ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหม่ ๆ สามารถเลี้ยงโคนมในระบบการเลี้ยงโคนมที่ดีได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลที่ดีต่อคุณภาพของน้ำนมโคที่ผลิตได้อีกด้วย และปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการดูแลสุขภาพสัตว์อย่างมีระบบ เช่น การทำเครื่องหมายประจำตัวโค เมื่อเกิดโรคระบาดในโคหรือสงสัยว่าโคอาจเกิดโรคระบาดเกษตรกรได้ทำตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ในการดูแลรักษาโคให้มีสุขภาพแข็งแรงปลอดภัยจากโรค โดยการจัดโปรแกรมดูแลสุขภาพ และระมัดระวังในการใช้ยากับโคนม

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสวัสดิภาพสัตว์ มีปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมด้านสวัสดิภาพสัตว์ นั่นคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ของโคนมในฟาร์มอย่างเหมาะสม หากเกิดกรณีโคนมบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือพิการ ต้องมีการแยกโคนมนั้นออกมาดูแลรักษาอย่างถูกวิธี และในโคนมป่วยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้โคนมเจ็บป่วยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีการตรวจสุขภาพโคนมและสภาพความเป็นอยู่ของโคนมอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ในเชิงลบ กล่าวคือ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) เพียงพออยู่แล้ว หากแต่อาจด้วยเหตุสุดวิสัย หรือหลงลืม ทำให้ขาดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อหรือไม่กระทบกับปริมาณน้ำนมแต่อาจเกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำนมได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ด้านการบันทึกข้อมูล

ไม่มีปัจจัยใดเลยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในด้านการบันทึกข้อมูล ทั้งนี้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการส่วนใหญ่ พบว่า การบันทึกข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างละเอียด และมีความซับซ้อน และเกษตรกรไม่มีประสบการณ์ในการบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคนมมาก่อนเกษตรกรจึงมีทัศนคติและความคิดว่าการบันทึกข้อมูลเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม มีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในภาพรวม กล่าวคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในทุก ๆ ด้าน นั่นคือ ด้านองค์ประกอบฟาร์ม ด้านการจัดการฟาร์ม ด้านบุคลากร ด้านสุขภาพสัตว์ ด้านสวัสดิภาพสัตว์ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบันทึกข้อมูล ซึ่งในทุก ๆ ด้าน เกษตรกรเห็นความสำคัญและปฏิบัติตามโดยมุ่งหวังให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มโคนม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับปริมาณและคุณภาพน้ำนมที่ผลิตได้ เพราะน้ำนมที่มีคุณภาพสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าน้ำนมทั่วไป นั่นหมายถึงรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมด้วย

5. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มสมาชิกเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของกลุ่มเกษตรกรเชียงใหม่แฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลที่สำคัญโดยสามารถแยกเป็นรายประเด็นได้ดังต่อไปนี้

5.1 ปัญหาด้านต้นทุนในการเลี้ยงโคนมสูง โดยมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ให้การส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารหยาบ 2) การจัดสัดส่วนฝูงโคที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารและการจัดการ และ 3) การให้ความรู้เกี่ยวกับการผสมพันธุ์ที่เหมาะสม เพื่อลดจำนวนวันท้องว่าง

5.2 ปัญหาด้านราคาน้ำนมถูก โดยมีข้อเสนอแนะ ให้ความรู้เกษตรกรในการให้อาหารแก่โคนมที่เหมาะสม โภชนะครบถ้วน เพื่อให้มีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อราคาน้ำนม

5.3 ปัญหาด้านแหล่งอาหารหยาบไม่เพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะ ให้การส่งเสริมเกษตรกรปลูกหญ้าสำรองเพื่อลดการขาดแคลนอาหารหยาบ และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการวางแผนการสำรองอาหารหยาบ โดยการถนอมอาหารหยาบให้เพียงพอในฤดูที่อาหารหยาบขาดแคลน

5.4 ปัญหาด้านการผสมพันธุ์ติดลูกยาก โดยมีข้อเสนอแนะ ให้สัตวแพทย์หรือหน่วยส่งเสริมที่เกี่ยวข้องให้บริการล้างตรวจท้อง เพื่อเช็คระบบสืบพันธุ์ให้พร้อมสำหรับการผสมพันธุ์ เพื่อแก้ปัญหาการผสมติดยาก และลดจำนวนวันท้องว่างลง

5.5 ปัญหาด้านคุณภาพน้ำนมต่ำ โดยมีข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านอาหารที่เหมาะสมและมีโภชนะครบสำหรับแม่วัว และส่งเสริมให้เกษตรกรใช้อาหารหยาบที่คุณภาพดี ซึ่งนอกจากจะทำให้มีคุณภาพดีขึ้นแล้ว ยังช่วยลดจำนวนการใช้อาหารข้น และทำให้สุขภาพแม่โคดีขึ้นด้วย

อภิปรายผล

1. ลักษณะส่วนบุคคล จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.10 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยประมาณ 47.02 ปี โดยเกษตรกรจำนวนหนึ่งในสามมีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 35.50) อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่แล้วเพศชาย อายุอยู่ในวัยกลางคน ซึ่งเป็นวัยที่ยังมีพลังร่างกายและความมุ่งมั่นในการทำฟาร์มโคนม เนื่องจากการทำฟาร์มโคนมเป็นงานที่หนักจำเป็นต้องใช้แรงงานในการทำฟาร์มโคนมอย่างมาก และในการทำฟาร์มโคนมสมัยก่อนต้องใช้แรงงานและเวลา มากจึงอาจเห็นความสำคัญในการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญธิดา และณัฐนันท์ (2564) เรื่อง การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์ม

ของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม จังหวัดชัยนาท พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 50.7 ปี และมีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด และการศึกษาของ จีรวัดน์ และคณะ (2561) เรื่อง การจัดการฟาร์มโคนมในระบบการเลี้ยงทั่วไปและระบบการเลี้ยงตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีช่วงอายุ 31 – 50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด เช่นกัน

2. ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม จากการศึกษาพบว่า เกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 29.90) เลี้ยงโคนมโดยเฉลี่ย 51.16 ตัว โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.50) มีพื้นที่เลี้ยงโคเฉลี่ย 2.21 ไร่ มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 69.20) กล่าวได้ว่าจำนวนพื้นที่กับจำนวนโคนมที่เลี้ยงเฉลี่ยเหมาะสม เพื่อไม่ให้โคนมไม่แออัดเกินไป ซึ่งมีพื้นที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ภรภัทร และคณะ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในธุรกิจเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า ที่พื้นที่เลี้ยงโคนม (โรงเรียนโรงเรียน และคอกปล่อย) เฉลี่ย 3.18 ไร่ มีรายได้เฉลี่ย 945,317.76 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.60) ใกล้เคียงกับการศึกษาของ อิทธิพัทธ์ และ ศุภวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 พบว่า มีจำนวนโคนมเฉลี่ย 39.69 ตัว และมีรายได้เฉลี่ย 920,268.17 บาทต่อปี และมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.40) มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมโดยเฉลี่ย 12.64 ปี เนื่องจากการเลี้ยงโคนมต้องอาศัยประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาทั้งด้านโรคภัยไข้เจ็บของโคนม เรื่องอาหารต้องครบโภชนาการของโคนม และการดูแลสุขภาพสัตว์ เพราะทุกองค์ประกอบจะกระทบต่อปริมาณน้ำนมและคุณภาพของน้ำนมดิบที่ได้ ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ปฐมพงษ์ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของเจ้าของฟาร์มโคนมในจังหวัดลพบุรีต่อศูนย์รับน้ำนมดิบ ห้างหุ้นส่วนกลุ่มเลี้ยงโคนมโคกตูม จำกัด พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการเลี้ยงโคนมมากกว่า 7 ปีขึ้นไป และเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) เฉลี่ย 4.61 ปี เนื่องจากเมื่อฟาร์มได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ก็ส่งผลต่อราคาน้ำนมดิบที่สูงกว่าราคาน้ำนมดิบทั่วไป ทำให้เกษตรกรเลี้ยงโคนมมีรายได้ที่สูงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามนโยบายภาครัฐในการยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการฟาร์มโคนม เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพโคนมให้สูงขึ้น (สำนักงานจังหวัดลำพูน, 2565)

3. จากการศึกษาพบว่า ทศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่แฟร์มิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม อยู่ใน “ระดับมาก” (ค่าเฉลี่ย 3.96) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบ 8 ประเด็น มีระดับทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมอยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งเป็นทัศนคติเชิงบวก ได้แก่ 1) มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ทำให้น้ำนมดิบที่ได้มีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค 2) มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีประโยชน์ ช่วยพัฒนาฟาร์มโคนมให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ 3) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ช่วยป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม เป็นการป้องกันโรคระบาดสัตว์ 4) การ

ปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ต้องใช้เงินมาก 5) มีความรู้ความเข้าใจในการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 6) น้ำนมจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีคุณภาพมากกว่านมที่ได้รับจากฟาร์มโคนมทั่วไป 7) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ครอบคลุมการปฏิบัติภายในฟาร์มได้ทั้งหมด (GAP) และ 8) แม่โคจากฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) จะมีสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ที่ดีกว่าแม่โคจากฟาร์มโคนมทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 4.34, 4.29, 4.14, 4.10, 4.10, 4.05 และ 4.03 ตามลำดับ) อีก 2 ประเด็น อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เป็นทัศนคติเชิงลบ ได้แก่ 1) หลักเกณฑ์การตรวจประเมินมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ในบางข้อกำหนดทำได้ยาก ไม่สามารถทำได้ในบางพื้นที่ และ 2) การยื่นขอรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 3.48 และ 3.28 ตามลำดับ)

เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าตัวแปรทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม (GAP) สำหรับฟาร์มโคนม อย่างไรก็ตามทัศนคติต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อธิพิพัทธ์ และ ศุภวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 พบว่า ทัศนคติต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) เช่นเดียวกัน โดยความต้องการในการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มสู่มาตรฐานฟาร์มโคนม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) และการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มโคนมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.82) อีกทั้งยังสนับสนุนงานวิจัยของ ประวิณนุต และ พชร (2565) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติและการปฏิบัติของเกษตรกรที่มีต่อความสำเร็จตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม ในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติเชิงบวกระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในมาตรฐานฟาร์มมีประโยชน์ช่วยพัฒนาฟาร์มโคนมให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.58) ทำให้ผลผลิตน้ำนมดิบมีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค (ค่าเฉลี่ย 4.48) มาตรฐานฟาร์มสามารถป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.34) และการเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์ในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.33)

4. จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรมิลค์ จังหวัดลำพูนในภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” โดยทุกประเด็นอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน มีส่วนกระตุ้นให้ปรับปรุงมาตรฐานฟาร์ม เข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 2) ข้อกำหนดในการรับซื้อน้ำนมดิบจากบริษัทเชียงใหม่เฟรมิลค์ จำกัด 3) ความสะอาดและถูกสุขลักษณะของมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) กว่าฟาร์มโคนมทั่วไป 4) ค่าใช้จ่ายในการดูแลโคในฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 5)

มาตรฐานการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) สำหรับน้ำนมที่ผ่านระบบมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 6) ราคาน้ำนมดิบจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) มีราคาสูงกว่าฟาร์มน้ำนมทั่วไป 7) สิทธิพิเศษของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจากฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ที่ได้รับจากบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด 8) ความทันสมัยของเทคโนโลยีมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) 9) การควบคุมสายพันธุ์โคนมของฟาร์มมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) และ 10) ความยุ่งยากในการยื่นขอมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) (ค่าเฉลี่ย 4.19, 4.16, 4.13, 4.03, 3.86, 3.79, 3.77, 3.62, 3.61 และ 3.52 ตามลำดับ)

สังเกตได้ว่าเกษตรกรให้ความสำคัญที่ความมั่นคงของการจำหน่ายน้ำนมดิบ ซึ่งโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เป็นแหล่งรับผลิตภัณฑ์นมหรือลูกค้าที่สำคัญ เนื่องจากหากเกษตรกรสามารถส่งผลผลิตน้ำนมดิบให้กับแหล่งรับซื้อน้ำนมที่ผลิตผลิตภัณฑ์ให้แก่โครงการนมโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง รายได้ที่เกษตรกรจะได้รับก็มีความต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) ที่ได้รับการรับรองกับกรมปศุสัตว์ก่อน ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) ทั้งนี้การผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ทำให้สามารถมั่นใจได้ว่านักเรียนได้ดื่มนมที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน สะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ซึ่งกัญญวรา (2565) กล่าวว่า นมสดมีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนกว่านมผง การดื่มนมสดทำให้ร่างกายได้รับฟอสฟอรัสและซีลีเนียมที่ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นการเผาผลาญอาหารและช่วยปรับสมดุลการทำงานของต่อมไทรอยด์อีกด้วย นอกจากนี้แพทย์หญิง หทัยทิพย์ (2563) ยังกล่าวเสริมว่า นมมีประโยชน์ในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กที่ต้องการการเสริมสร้างกระดูกและฟัน และเสริมภูมิคุ้มกันต่าง ๆ ของร่างกาย ดังนั้นเด็ก ๆ ควรดื่มนมอย่างน้อยวันละ 2 แก้ว

5. จากการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ระดับปานกลาง ร้อยละ 82.24 และมีความรู้ความเข้าใจระดับมาก ร้อยละ 17.76 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความรู้ โดยร้อยละ 82.24 มีความรู้ในระดับปานกลาง และร้อยละ 17.76 มีความรู้ในระดับมาก ซึ่งอาจเนื่องมาจากจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีจำนวนฟาร์มโคนมที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันในการผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน GAP เพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ควรส่งเสริมการฝึกอบรมการให้ความรู้แก่เกษตรกรกลุ่มสมาชิกให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ให้มีระดับความรู้ความเข้าใจสูงสุด เนื่องจากจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการผลิตน้ำนมโคที่มีคุณภาพต่อไปแบบยั่งยืน ซึ่งจากรายงานในแผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (2565) ระบุว่า จังหวัดลำพูนมีฟาร์มโคนมทั้งหมด 492 ฟาร์ม และได้รับการรับรองฟาร์มโคนม GAP จำนวน 267 ฟาร์ม และฟาร์มโคนม GFM จำนวน 13 ฟาร์ม โดยแตกต่างจากงานวิจัยของ ชไมพร และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของผู้เลี้ยงโคนม

ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มโคนมตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรร้อยละ 97.00 และร้อยละ 3.00 ไม่เคย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มโคนมตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมมา ก่อน

6. จากการศึกษาพบว่า การยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ของกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ย 4.27) ซึ่งการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม แบ่งออกเป็น 7 ด้าน โดยสามารถเรียงตาม การให้ความสำคัญของเกษตรกร คือ 1) ด้านการจัดการฟาร์ม 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสุขภาพสัตว์ 4) ด้านองค์ประกอบฟาร์ม 5) ด้านสวัสดิภาพสัตว์ 6) ด้านบุคลากร และ 7) ด้านการบันทึกข้อมูล โดยยึด ตามหลักแนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 6402(G)-2562 เรื่องการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2652) เกษตรกรให้ความสำคัญอันดับ แรก คือ ด้านการจัดการฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.49) และด้านการบันทึกข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.84) กลุ่มสมาชิก ให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เกษตรกรได้ให้ความเห็นว่าการจัดการฟาร์มเป็น เรื่องที่เกษตรกรต้องปฏิบัติอยู่แล้วเป็นประจำอยู่แล้ว ได้แก่ 1) กรณีใช้ยากับโคนมต้องพ้นระยะหยุด ยาก่อนรีดนมเพื่อจำหน่าย 2) โรงเรือน เครื่องมือ และอุปกรณ์ ต้องสะอาดและถูกสุขลักษณะ และ 3) การจัดการอาหารชั้นและอาหารหยาบให้โคในแต่ละวัยอย่างเหมาะสม สำหรับการจดบันทึกข้อมูล เป็นเรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม แต่เนื่องด้วย เกษตรกรไม่ได้ทำการจดบันทึกมาตั้งแต่แรก ๆ ในการเลี้ยงโคนม แต่จำเป็นต้องมาจดบันทึกเพื่อการ พัฒนาและยกระดับฟาร์มจึงอาจจะทำให้รู้สึกขัดต่อวิสัยตนอยู่บางในครั้งคราว ซึ่งสอดคล้องกับผล วิจัยของ บุญธิดา และ ณีภูษนนท์ (2564) เรื่องการศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ฟาร์มของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมจังหวัดชัยนาท พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยคือ ปัญหาในด้านการทำบันทึกข้อมูล ที่เกษตรกรมองเป็นเรื่องยุ่งยาก ซ้ำซ้อน และมีขั้นตอนมากกว่าจะ จดบันทึกเสร็จในแต่ละส่วน เช่นกัน

7. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จังหวัดลำพูน ในภาพรวม พบว่า มี เพียงตัวแปรเดียว คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ($R^2 = 0.507$) เนื่องจากข้อคำถามในแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) เป็นข้อ คำถามที่เกี่ยวข้องกับด้านรายได้และมาตรฐาน เกษตรกรจึงให้ความสำคัญและปฏิบัติตามโดยมุ่งหวัง ให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มโคนมที่ได้รับการรับรองกับกรมปศุสัตว์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับปริมาณ คุณภาพ และราคาน้ำนมดิบที่สูงกว่าน้ำนมทั่วไป กล่าวคือ เมื่อผลิตน้ำนมดิบที่ได้คุณภาพและ

มาตรฐาน รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย และหากเกษตรกรรักษามาตรฐานฟาร์มโคนม (GAP) หรือสามารถพัฒนาฟาร์มให้ได้รับการรับรองมาตรฐานที่สูงขึ้น นั้นหมายถึงความมั่นคงของรายได้และความยั่งยืนของฟาร์มโคนมด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อธิสิทธิ์ และศุภวัฒน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4 พบว่า การสนับสนุนการปฏิบัติต่อการปรับปรุงฟาร์มเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มโคนม คือ จำนวนลูกโค รายได้จากการเลี้ยงโคนม ซึ่งการมีช่องทางของรายได้เพิ่มขึ้นเท่ากับการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นด้วย เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ เยี่ยมรัก (2560) ที่ศึกษาการจัดการธุรกิจโคนมอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจโคนมประสบความสำเร็จ คือ เงินทุน ซึ่งการมีเงินทุนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงฟาร์มโคนมของตนได้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้ และงานวิจัยของ เนาวรัตน์ และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) กับคุณภาพน้ำนมดิบในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพน้ำนมดิบของฟาร์มโคนมที่ผ่านการรับรองฯ มีคุณภาพน้ำนมดิบที่สูงกว่าฟาร์มที่ไม่ผ่านการรับรองฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด

1.1 ปัญหาเรื่องการบันทึกข้อมูล เกษตรกรมองเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน หรือไม่ได้มีการจดบันทึกเป็นนิสัย จึงทำให้ไม่อยากบันทึกข้อมูล ดังนั้นอาจพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยในการบันทึกข้อมูลให้เกษตรกรได้ใช้ได้อย่างสะดวกขึ้น เช่น การบันทึกข้อมูลด้วยเสียงที่สามารถแปลงเป็นตัวหนังสือได้เลย ซึ่งเป็นการช่วยให้เกษตรกรที่ไม่สามารถจดบันทึกเองได้ด้วยการเขียน ก็สามารถบันทึกข้อมูลด้วยเสียงได้ เป็นต้น

1.2 สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมาทำฟาร์มโคนมที่ได้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) หรือมาตรฐานที่สูงกว่าให้มากขึ้น เนื่องด้วยปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรทุกอย่าง รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากผลผลิตทางการเกษตรผู้บริโภคหันมาสนใจเรื่องมาตรฐานเป็นสำคัญ

1.3 ปัจจุบันข้อกำหนดในการรับซื้อน้ำนมดิบจากบริษัทเฟรชมิลค์ค่อนข้างยุ่งยาก มีขั้นตอนและมาตรฐานในการตรวจสอบที่ใช้ระยะเวลาานาน ดังนั้น บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ควรปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอน และกระบวนการในการรับซื้อให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์เพื่อรักษาคุณภาพน้ำนมดิบให้มากที่สุด

1.4 เพื่อการรักษามาตรฐานน้ำนมดิบที่มีคุณภาพซึ่งย่อมาจากโคนมที่ได้สุกัลักษณะที่ดี มีสวัสดิการโคนมที่ดี รวมไปถึงการมีคอกที่มีความสะอาดถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานโคนม GAP ดังนั้น บริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ควรมีกิจกรรมเสริม และส่งเสริม ตลอดจนสนับสนุนให้เกษตรกรเห็น ความสำคัญในความปลอดภัย การถูกสุขลักษณะของโคนมในทุกด้าน โดยอาจจะมีการตั้งกิจกรรมเพื่อ การดูแลความปลอดภัยและทำความสะอาดร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ของบริษัทเฟรชมิลค์เข้ามาช่วยให้กับ กลุ่มเกษตรกรสมาชิกบริษัทเฟรชมิลค์

1.5 ถึงแม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อปีของเกษตรกรกลุ่มสมาชิกเชียงใหม่เฟรชมิลค์ จำกัด จะมี รายได้ที่ค่อนข้างสูงมากในแต่ละปี แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็ยังคงต้องรับภาระในค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะ เป็นเรื่องของเทคโนโลยี เรื่องของการดูแลรักษาโรครักบี้ไข้เจ็บให้แก่โคนม เรื่องของอาหารชั้นและ อาหารหยาบ ที่ปัจจุบันนี้มีราคาสูงขึ้นมาก ดังนั้น ในสถานการณ์ที่เกษตรกรประสบปัญหาค่าใช้จ่ายที่ สูงขึ้นบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ควรจัดโปรโมชั่นหรือจัดโครงการรณรงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อลด ค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกร เช่น อาจมีการจัดตั้งสหกรณ์เสริมเกี่ยวกับอาหารสัตว์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ สมาชิกเข้าไปซื้ออาหารสัตว์ได้ในราคาสมาชิกที่ถูกลง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรผู้ทำฟาร์มโคนมตามมาตรฐาน GAP

2.1 เนื่องด้วยเกษตรกรประสบปัญหาต้นทุนในการเลี้ยงโคนมตามมาตรฐาน GAP ค่อนข้างสูง ถึงแม้ว่าในอนาคตนี้บริษัทเฟรชมิลค์จะมีโครงการส่งเสริมในการลดต้นทุนให้กับเกษตรกรก็ตาม อย่างไรก็ตามเกษตรกรควรหาแนวทางในการลดต้นทุนด้วยตนเองด้วยเช่นกัน เช่น การปลูกหญ้าเนเปียร์ การจัด สัตว์ส่วนให้เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนด้านอาหารและการจัดการ และให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์โคนมที่ เหมาะสมเพื่อลดจำนวนท้องว่าง

2.2 จากผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มโคนมของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรนั้นตอบถูกน้อยที่สุด คือ ความไม่จำเป็นต้องมี ความรู้ประสบการณ์หรือฝึกอบรมแต่อย่างใด ใครจะทำ GAP ฟาร์มโคนมก็ทำได้ซึ่ง “ไม่จริง” ดังนั้น เกษตรกรควรมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์อยู่ตลอดเวลา เมื่อ พบปัญหาไม่ควรแก้ไขปัญหด้วยตนเอง เพราะอาจจะผิดมาตรฐานการผลิตน้ำนมแบบ GAP ก็ได้ อย่างไรก็ตามเพื่อความรู้อและความเข้าใจเกษตรกรควรร่วมกันกับบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ หรือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทเฟรชมิลค์จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่องทุกปี

2.3 เพื่อความเข้าใจและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) เกษตรกรควรมีการติดตามและประเมินผลการเลี้ยงโคนมของตนเองเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพื่อการมั่นใจ และยืนยันได้ว่าการผลิตน้ำนมดิบส่งบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ได้มาตรฐาน GAP จริง ๆ อย่างไรก็ตาม บางประเด็นที่เกษตรกรอาจมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่มีความเข้าใจ เกษตรกรควรปรึกษา

และขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์อยู่เป็นประจำเพื่อมาตรฐานที่ยั่งยืนของน้ำนมดิบ

2.4 สำหรับเรื่องการของมาตรฐาน GAP ฟาร์มโคนม ซึ่งมีการต่ออายุ 3 ปี เพื่อไม่ให้เกิดการยุ่งยากซับซ้อนในการขอต่ออายุจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรควรเตรียมความพร้อมตามเกณฑ์ที่กรมปศุสัตว์ โดยสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามก่อนยื่นขอต่ออายุมาตรฐานควรขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ เพื่อให้การขอต่ออายุเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและไม่เกิดปัญหา

2.5 จากข้อมูลด้านรายได้เฉลี่ยต่อปีในการผลิตน้ำนมดิบเพื่อส่งบริษัทเฟรชมิลค์เฉลี่ยอยู่ที่มากกว่า 900,000 บาทต่อฟาร์ม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่ค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ตามจากการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับเกษตรกรหลายราย พบว่าเป็นรายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายใดใด แต่เมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายแล้วทำให้เกษตรกรได้ทราบว่าค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเกินไปในทิศทางเดียวกับรายได้ ดังนั้นกำไรที่ได้ต่อปีและต่อเดือนค่อนข้างน้อย เพื่อเป็นการเสริมสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกร เกษตรกรควรขอคำปรึกษาและติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ในการลดต้นทุน เช่น อาจมีการเจรจาต่อรองในส่วนของอาหารชั้น โปรโมชันสำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกมานาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. จากปัญหาการบันทึกข้อมูล เพื่อแก้ปัญหาในการไม่อยากจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร ผู้วิจัยรุ่นต่อไปอาจร่วมมือกับศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม พัฒนาเครื่องมือที่ช่วยในการจดบันทึกข้อมูลการเลี้ยงโคนมที่ใช้งานได้ง่าย เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการเลี้ยงโคนม เป็นต้น

2. เพื่อการพัฒนาต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ นักศึกษารุ่นต่อไปอาจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาและยกระดับฟาร์มโคนมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแบบยั่งยืน เป็นต้น

3. จากการศึกษาพบเพียงหนึ่งตัวแปรเท่านั้นที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการศึกษาเชิงลึกผู้ที่สนใจศึกษาต่อยอดอาจพัฒนาตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ให้เป็นตัวแปรตามเพื่อพยายามหาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลต่อการยอมรับในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ในอนาคตได้

4. จากการศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรหนึ่งที่น่าสนใจ คือ รายได้เฉลี่ยต่อปีในการส่งน้ำนมดิบให้กับบริษัทเชียงใหม่เฟรชมิลค์ ซึ่งจากการพูดคุยกับเกษตรกร พบว่า ยังเป็นรายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายใดใด

แต่เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายของเกษตรกรค่อนข้างสูง ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ที่สนใจอาจทำการศึกษาในเชิงคุณภาพมากขึ้นในส่วนของค่าใช้จ่ายที่แท้จริงและรายได้ที่แท้จริง ที่อาจจะส่งผลต่อการยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ทั้งนี้การมีรายได้ที่สูงและการมีค่าใช้จ่ายที่สูงอาจทำให้เกษตรกรไม่ยอมรับและการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (GAP) ก็ได้

5. เพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพและน้ำนมดิบในอนาคตตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค Clean Food ของคนภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้ที่สนใจอาจศึกษาเปรียบเทียบว่าปัจจุบันการบริโภคน้ำนม GAP กับการบริโภคน้ำนมแบบ Organic มีการยอมรับมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ เพื่อให้ทั้งเกษตรกรและบริษัทเอกชนที่รับน้ำนมดิบสามารถพัฒนาการผลิตของตนเองให้เป็นไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ ซึ่งในอนาคตอันใกล้มาตรฐานของผลผลิตแบบอินทรีย์จะได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคทั่วโลก

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2562. **แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 6402(G) – 2562. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม.** สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. **ประกาศคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2565.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://pvlo-pre.dld.go.th/webnew/images/stories/schoolmilk63/schoolmilk65/prakart65_resized.pdf (5 กุมภาพันธ์ 2566)
- เกษสังข์ ภัทรพร. 2559. **การวิจัยปฏิบัติการ = Action Research.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญ์วรา ยุทธ์ธนพิริยะ. 2565. **นมสดและนมผงแบบไหนมีประโยชน์กว่ากัน.** Helloคุณหมอ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://hellokhunmor.com/พ่อแม่เลี้ยงลูก/เด็กวัยหัดเดินและเด็กก่อนวัยเรียน/สารอาหารจากนม-นมสด-นมผง-ประโยชน์/> (18 มีนาคม 2566)
- งามตา วณิชานนท์. 2537. **บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน** กับการปลูกฝังลักษณะทางพุทธศาสนา แก่เยาวชน **วารสารจิตวิทยา,1(2) 55-84.**
- จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. 2529. **การยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเกษตรกรรชานเมืองจังหวัดเชียงใหม่.** กรุงเทพฯ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิระวัฒน์ แพงแสน, จิตติมา กันตนามัลลกุล และ อัจฉรา โพธิ์ดี. 2561. **การจัดการฟาร์มโคนมในระบบการเลี้ยงทั่วไปและระบบการเลี้ยงตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ในอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี.** ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8. ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี. หน้า 1907-1922
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น, สวิชญา ศุภอุดมฤกษ์ตรีรัตน์ และนิศาชล ลีรัตนกร. 2558. **คุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอมวกก่อย จังหวัดเชียงใหม่.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น, รักษ์สรณ์ คงธนาจารูอนันต์ และทองเลี่ยน บัวจุม. 2562. **เหตุจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมหลังจบการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.** **วารสารมนุษยสังคมศาสตร์,17(3), 135-156.**
- จังหวัดลำพูน. 2564. **ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดลำพูน.** [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://mod709179.wordpress.com> (5 กุมภาพันธ์ 2565).

- ชวนะ ภวากานันท์. 2527. ภาพพจน์เชิงลบกับการประชาสัมพันธ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชไมพร ใจภักดิ์, วรินธร มณีรัตน์ และวนิดา มากศิริ. 2563. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมของผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 38(4), 563-570.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. 2549. การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- จิตยา สุวรรณชฎ. 2545. การกำหนดกรอบความคิดทฤษฎีกระบวนการวิจัยวิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณรงค์ สมพงษ์. 2535. สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ทวิรัตน์ พวงรัตน์. 2536. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ฟิงเกอร์ ปรีนแอนดิมิเดีย.
- จิตยา สุวรรณชฎ. 2547. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทัศน์ีย์ อภิชาติสร่างกุล และวราภา คุณาพร. 2532. ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และความเข้าใจในการดูแลสุขภาพโคนมของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทูเดย์. 2565. กรมปศุสัตว์กลาง 'นมโรงเรียน' ขึ้นอีก 31 สตางค์/ถุง/กล่อง ยันจะไม่กระทบการจัดซื้อ. สืบค้น 24 มกราคม 2565. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://workpointtoday.com/schoolmilk/> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- เนาวรัตน์ กำภูศิริ ณิช สุวาสดีรัตน์ และบุษบา ถานอาดนา. 2563. การศึกษาความสัมพันธ์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) กับคุณภาพน้ำนมดิบในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา. เอกสารวิชาการ. สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์. เลขทะเบียนวิชาการที่ 63(2)-0304-013.
- บุญธิดา อยู่ประจำ และ ณิชฐนันท์ ท้วมสุวรรณ. 2564. การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ระบบฟาร์มของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม จังหวัดชัยนาท. เอกสารวิชาการ. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท. เลขทะเบียนวิชาการ 64(2)-0216(1)-134.
- บริษัทเชียงใหม่เฟรมิลค์ จำกัด. 2564. ประวัติบริษัทเชียงใหม่เฟรมิลค์ จำกัด. เชียงใหม่.
- ปฐมพงษ์ ร้อยแก้ว. 2554. ความพึงพอใจของเจ้าของฟาร์มโคนมในจังหวัดลพบุรีต่อศูนย์รับน้ำนมดิบ ห้างหุ้นส่วนกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมโคกตูม จำกัด. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประวีณนุต สุนะ และเพชร ศรีประสาธ. 2565. ทัศนคติและการปฏิบัติของเกษตรกรที่มีต่อความสำเร็จตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนมในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน. สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 กรมปศุสัตว์. เลขทะเบียนวิชาการ : 64(2)-0116(5)-081.
- ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ สุชาติ. 2534. การมาตรฐานวัดในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพ

พิมพ์.

- ปรมิินทร์ วินิจฉัยกุล. 2544. การตรวจแยกเพศนกโดยใช้เทคนิค Polymerase chain reaction. **วารสารสัตวแพทย์**, 11(3), 1-8.
- แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน. 2565. **แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน(พ.ศ.2561-2565) ฉบับทบทวนปี 2565. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา** <https://www.lamphun.go.th/uploads/5/document/602b6c7692d2b.pdf> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- พรรณทิพา แอดำ. 2549. การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน. ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรภัทร ไชยสมบัติ เรื่องฤทธิ์ หายมนตรี นราวุธ ระพันธ์คำ ลัดดาวัลย์ เลิศจันทิก และชนกนันท์ ศรีลาพัฒน์. 2562. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในธุรกิจเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร. **แก่นเกษตร**, 47 (ฉบับพิเศษ). หน้า 863 – 870.
- เยี่ยมรัก กาญจนภักดี. 2560. การจัดการธุรกิจโคนมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษากลุ่มสมาชิกสหกรณ์โคนมวกเหล็ก จำกัด และสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2560 (RSU National Research Conference 2017). ณ วันที่ 28 เมษายน 2560. หน้า 1086 – 1095.
- เยาวพา เตชะคุปต์. 2547. การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนตามรูปแบบพหุปัญญา เพื่อการเรียนรู้ในบริบทของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สาโรช งามข้า. 2563. โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน. ศูนย์อำนวยการบริหารโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน กรมปศุสัตว์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://region5.dld.go.th/webnew/images/stories/2563/present24092563/2.pdf> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- สุทิน บุญชนะ. 2560. บทที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน. เอกสารประกอบการสอนสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.kkpho.go.th/i2021/index.php/component/attachments/download/1932> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- สุนีย์รัตน์ เนียมสลด. 2541. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติและพฤติกรรม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันทา ศรีรัตน. 2564. การวิเคราะห์องค์ประกอบในการตัดสินใจประกอบอาชีพเกษตรกรกรมหลังสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาเกษตร ภาคเหนือตอนบน. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 10(3 กรกฎาคม – กันยายน 2564), 169 – 183.

- สำนักงานปศุสัตว์เขต 5. 2563. รายงานประชากรโคนมและปริมาณน้ำนมดิบจำแนกรายสหกรณ์และศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ในภาคเหนือตอนบน ประจำปีพ.ศ.2563 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://webcache.googleusercontent.com> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- สำนักงานจังหวัดลำพูน. 2565. แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2561-2565) ฉบับทบทวน ปี พ.ศ. 2565. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดลำพูน.
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน. 2565. ประวัติการเลี้ยงโคนมของประเทศไทย ภาคเหนือตอนบนและจังหวัดลำพูน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://polo-lpn.dld.go.th> (5 กุมภาพันธ์ 2565).
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2562. แนวปฏิบัติในการมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ.6402(G)-2562 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. ข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2563/yearbook62edit.pdf> 5 กุมภาพันธ์ 2565).
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. สถานะการเลี้ยงโคนมในประเทศไทยและจังหวัดลำพูน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.oae.go.th/> (5 กุมภาพันธ์ 2564).
- หทัยกาญจน์ วรธนะสิทธิโชค. 2551. การยอมรับบริการซื้อขายกองทุนรวมทางอินเทอร์เน็ตของผู้ลงทุนในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หทัยทิพย์ ชัยประภา. 2563. นมอาหารสำหรับทุกช่วงวัย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.samitivejhospitals.com/th/article/detail/ประโยชน์ของนม>. (18 มีนาคม 2566)
- อิทธิพัทธ์ จรรย์บุญศิริ และศุภวัฒน์ ศรีเชษฐา. 2564. ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม โคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4. สำนักงานปศุสัตว์เขต 4 กรมปศุสัตว์. ทะเบียนวิชาการเลขที่ 64(2)-0261(4)-046. 23 หน้า.
- อัศน์อุไร เตชะสวัสดิ์. 2549. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ ซี.วี.แอล. การพิมพ์.
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. 2563. คำอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551. กองกฎหมาย ฝ่ายทรัพยากรบุคคล. องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- Bovee, C.L., Houston, M.J., & Thill, J.V. 1995. **Marketing**. London: McGraw-Hill.
- Foster, George M. 1973. **Traditional societies and technological change**. New York:

Harper & Row.

Guilford, J. P. . 1954. **Psychometric Methods**. New York: McGraw-Hill.

Likert, Rensis A. 1961. **New patterns of management**. **Print book : EnglishView all editions and formats**. New York: McGraw-Hill Book Company, Inc.

Mowen, J.C. Minor, M. 1998. **Consumer Behavior**. Prentice-Hal: Upper Saddle River.

Mun, L. 1971. **Norman, Introduction to Psychology**. Boston: Houghton Muffin.

Poungngamchuen, J. and Namvises, K. 2012. People's Participation in Dong Na Tham Community Forest Management Project, Ubon Ratchathani, Thailand. **Kasetsart J. (Soc. Sci)**, 33(3), 486-498.

Poung-ngamchuen, J. and Buwjoom, T. 2022. Farmers' Attitude on Tobacco Growing for Reducing Smog from Maize Stubble Burning, Mae Chaem District, Chiang Mai, Thailand. **Journal of Agricultural Production**, 4 (1). January – April 2022.

Rogers, Everett M. and Shoemaker, F. F. 1971. **Communication of innovation**. New York: The Free Press.

Rogers, E.M. 1995. **Diffusion of innovations** (4th ed.). A Division of Macmillan Publishing

Rogers, E.M. 2003. **Diffusion of innovations** (5th ed.). New York: The Free Press.

Rogers, E.M. 2003. Element of duffusion. **Diffusion of innovations**, 5(1), 1-38.

Schiffman, Leon and Kanuk, Leslie. 1994. **Consumer behavior**. Englewood Cliffs: Prentice-Hal.

Skinner. 1950. **Skinner Learning Theory**. Retrieved. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://watcharaphonchai.blogspot.com/2007/08/df-skinner.html> (5 March 2020).

Slovin, E. 1960. **Slovin's formula for sampling technique**. New York: Houghton-Mifflin.

Walters. 1978. **Adaptive Management of Renewable Resources**. New York: Mc Graw - Hill

Yamane, T. 1973. **Statistics: An introductory analysis**. New York: Harper International.

Zimbardo, P. G., & Ebbesen, E. B. . 1970. Experimental modification of the relationship between effort, attitude, and behavior. **Journal of Personality and Social Psychology**, 16(2), 207–213.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวภัททิยา สิรินันท์ศา
เกิดเมื่อ	6 กันยายน 2539
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี คณะสัตวศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในปีพ.ศ.2561-2562
ประวัติการทำงาน	สัตวบาลดูแลสัตว์ฟาร์มโคนม ฟาร์มสันป่าสัก

